

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19. — Τηλ. 227-689 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1967 | ΑΡΙΘ. 21

ΣΧΕΔΙΟΝ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

β'. Τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἐπισκόπων

Οὐδὲν σύστημα ἐκλογῆς τῶν ἐπισκόπων εἶναι τέλειον. Πάντα τὰ συστήματα ἔχουν τὰς ἐλλείψεις των καὶ τὰ ἐλαττώματά των. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ πλήρη καὶ τελείαν διασφάλισιν διὰ τὴν ἀνάδειξιν τῶν ἀρίστων εἰς τὸ ὑπάτον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα εἶναι ἡ βαθυτάτη συναίσθησις τῶν ἐκλεκτόρων, ὅτι διὰ τῆς ψήφου των εἶναι δυνατόν εἶτε νὰ εὐεργετήσουν τὴν Ἐκκλησίαν, εἶτε νὰ κακουργήσουν κατ' αὐτῆς καὶ τοῦ πληρώματός της καὶ νὰ γίνουν αἴτιοι εἶτε νὰ δοξάζηται εἶτε νὰ βλασημῆται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Ἐντεῦθεν, πιστεύομεν, ὅτι καὶ τὸ προτεινόμενον σύστημα ἀναμφιβόλως ἔχει καὶ μειονεκτήματα. Ἐκεῖνο πάντως εἰς τὸ ὁποῖον τοῦτο ἀποσκοπεῖ, εἶναι, ὅπως διευρυνθῆ τὸ σῶμα τῶν ἐκλεκτόρων καὶ προσεγγίση ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο τὸν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Κανόνων προβλεπόμενον τρόπον ἐκλογῆς.

Κατὰ ταῦτα, πρῶτον, οἱ πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλόγιμοι δὲν θὰ προβάλλουν οἱ ἴδιοι τὴν ὑποψηφιότητά των. Ἐὰν ἡ ἱεραρχία δὲν γνωρίζῃ τοὺς κληρικούς τούτους, σημαίνει, ὅτι οὗτοι δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζουν δρᾶσιν τοιαύτην, ὥστε νὰ εἶναι ἀρκετὴ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ εἰς Μητροπολίτας. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει, ὅτι ἡ ἱεραρχία δὲν θὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὠρισμένα αὐτῶν προσόντα, ἀλλὰ τὰ ἀποδεικτικὰ τῶν προσόντων τούτων πρέπει νὰ ἀναζητῆ καὶ νὰ τὰ εὐρίσκη ἡ ἀρμοδία ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ εἶτε αὐτὴ αὐτὴ νὰ προσκαλῆ ὀνομαστικῶς τοὺς ὑποψηφίους, ἵνα τὰ ὑποβάλουν.

Ἡ ἐγγραφὴ εἰς τὸν κατάλογον τῶν πρὸς ἀρχιερατείαν ἐκλόγιμων ἐν λεπτομερείαις προτείνεται νὰ γίνεταί ὡς ἑξῆς : Ἡ μόνιμος Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Γραμματείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τετράκις τοῦ ἔτους, ἀφοῦ ἐλέγξῃ τὰ ἀποδεικτικὰ τῶν κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, καταχωρίζει τὸ ὄνομα ἐκάστου εἰς

πίνακα, τὸν ὁποῖον γνωστοποιεῖ εἰς τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτας, τὸν δημοσιεύει δὲ διὰ τοῦ ἐπισημοῦ Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ μιᾶς τῶν κατὰ τόπους ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι τυχὸν ἐκδίδονται ἐκεῖ, ἐνθα ἔχει ἐργασθῆ ὁ ὑπὸ κρίσιν κληρικός. Ἐὰν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως καὶ δημοσιεύσεως τῆς ἐγγραφῆς ὑποβληθῆ εἰς τὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν ἠτιολογημένη τις ἐνστάσις διὰ τίνος τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων, ὁ ὁποῖος ἐν προκειμένῳ θεωρεῖται ὡς συνυπεύθυνος πρὸς τὸν ὑποβάλλοντα τὴν ἐνστάσιν, ἐξετάζεται αὕτη ὑπὸ τῆς Μονίμου Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία εἰς τὴν πρώτην συνεδρίαν μετὰ τὴν κατάθεσιν εἰς αὐτὴν τῆς ἐνστάσεως, ὀφείλει νὰ διεξαγάγῃ σχετικὰς ἀνακρίσεις, ἐντὸς δὲ μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως πρὸς διεξαγωγὴν ἀνακρίσεων νὰ ἀποφανθῆ διὰ φανερᾶς καὶ ἠτιολογημένης ψηφοφορίας ἐπὶ τοῦ βασίμου ἢ ἀβασίμου τῶν καταγγελλομένων. Ἡ ἐν συνεδριάσει τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ μελῶν αὐτῆς διατύπωσις γνωμῶν ἢ ἡ μνημόνευσις στοιχείων ἐπιβαρυντικῶν διὰ τὸν ὑποψήφιον δὲν συνιστοῦν ἀντικείμενον συκοφαντικῆς δυσφημίσεως. Ἐὰν παρέλθῃ μὴν ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς καταχωρίσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ ὑποψηφίου ἐκλόγιμου εἰς τὸν κατάλογον, χωρὶς νὰ ὑποβληθῆ ἐνστάσις τις κατ' αὐτοῦ ἢ ἐὰν παρέλθῃ ἀπρακτος ἡ πρώτη συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν ὑποβολῆς τῆς ἐνστάσεως, ὁ δὲ ὑποβάλων τὴν ἐνστάσιν δὲν κατορθώσῃ νὰ πείσῃ τὴν Ἐπιτροπὴν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν καταγγελλομένων, ὁ ἐγγραφεὶς εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλόγιμων θεωρεῖται ὀριστικῶς ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν πίνακα καὶ εἶναι ἐκλόγιμος. Ἐνστάσεις καὶ μετὰ ὀριστικὴν ἐγγραφὴν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλόγιμων δύνανται νὰ ὑποβληθοῦν καὶ νὰ ἐκδικασθοῦν κατὰ τὴν ἰδίαν διαδικασίαν, ἐὰν ὁ ὑποψήφιος μετὰ τὴν ἐγγραφὴν ἀπώλεσε προσόν τι ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένων. Ἐπὶ ἐνστάσεως γενομένης δεκτῆς ὑπὸ τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, δύναται ὁ προσβαλλόμενος κληρικός νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, ἡ ὁποία

κατὰ τὴν ἐπομένῃ ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς προσφυγῆς Συνέλευσιν αὐτῆς ὀφείλει νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τοῦ θέματος διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ δι' ἀπλῆς πλειοψηφίας τῶν παρόντων.

Ἐκ τοῦ οὕτω καταρτιζομένου καταλόγου τῶν ἐκλογίμων γίνεται ἡ ἐκλογή τῶν Ἀρχιερέων κατὰ τὸν τρόπον δι' ἐκλογικῆς συνέλευσεως, εἰς τὴν ὁποίαν μετέχουν κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ὡς καὶ οἱ ὑπὸ τῆς Μονίμου Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Γραμματείας τῆς Ἱ. Συνόδου ὀριζόμενοι ὁμοροὶ Ἀρχιερεῖς.

Ἡ ἐκλογή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν διεξάγεται ἐπὶ τῆ βάσει τῶν ἰδίων ἀρχῶν, μετὰ τὴν διαφοράν, ὅτι εἰς ταύτην μετέχουν καὶ πάντες οἱ ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

γ'. Τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὅρια τῶν Μητροπόλεων

Τὰ ὅρια τῶν Μητροπόλεων, μετὰ τὸν θάνατον ἢ ἀποχώρησιν τῶν ἤδη ἐν αὐταῖς ἐγκατεστημένων Ἱεραρχῶν, διαρρυθμίζονται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε διασωζομένης καὶ τῆς ἱστορικῆς καὶ θρησκευτικῆς σημασίας τινῶν ἐξ αὐτῶν, νὰ καταστῶσιν αὗται περίπου ἰσομεγεθεῖς, ἵνα ἡ διαποιμάνσις ἐκάστης Μητροπόλεως ἀπαιτῆ κατ' ἀναλογίαν τὰ αὐτὰ ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ προσόντα. Ὡς βάσις διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν, οἱ ὁποῖοι δέον νὰ ὑπάγῃνται εἰς ἐκάστην Μητρόπολιν, δέον νὰ θεοῦν αἱ διακόσιαι περίπου χιλιάδες (200.000) ψυχῶν. Εἰς ὅλοκληρον τὴν Ἑλλάδα, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Δωδεκανήσου, θὰ ὑπάρχουν τότε μόνον περὶ τὰς τεσσαράκοντα (40) Μητροπόλεις ἀντὶ τῶν ὑπαρχουσῶν σήμερον ἑβδομήκοντα ἑννέα (79).

Ἐκάστη Μητροπολιτικὴ περιφέρεια προτεινόμεν, νὰ διαιρεθῆ εἰς ἐπιτροπικὰς περιφέρειας. Ἐκάστης τῶν Ἐπιτροπειῶν θὰ προίσταται ὁ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος. Οὗτος κατ' ἐντολὴν τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως, ἔχει οὐσιαστικὰ ποιμαντορικὰ καθήκοντα ἐποπτείας ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐφημερίων, ὡς ἐπίσης καὶ διδασκαλίας καὶ διοικήσεως.

Ἐπὶ πλέον, πρὸς εὐρυθμωτέραν λειτουργίαν τῆς διοικήσεως, ἐκάστη Ἱερά Μητρόπολις ἔχει κληρικόν, ὁ ὁποῖος ὡς ἄμεσος βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτου καὶ ὡς εἶδος τι Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, περιέρχεται τὴν Μητρόπολιν καὶ ἐλέγχει καὶ παρακολουθεῖ πάντας τοὺς ἐν τῇ Μητροπολιτικῇ περιφερείᾳ ἐργαζομένους καὶ διακριβώνει κατὰ πόσον οὗτοι ἐκτελοῦν εὐόρκως τὸ εἰς αὐτοὺς ἀνατεθειμένον καθήκον. Ὁ Γενικὸς οὗτος Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος, ἐκτελῶν χρέη Γενικοῦ τρόπου τινὰ Ἐπιθεωρητοῦ, παρακολουθεῖ καὶ ἐλέγχει τοὺς κατὰ τόπους Ἀρχιερατικοὺς Ἐπιτρόπους, τοὺς ἱερεῖς, τοὺς ἱεροκήρυκας, τοὺς κατηχητάς, τοὺς ψάλτας, τοὺς νεωκόρους καὶ τοὺς ἐπιτρόπους τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ Μονῶν κλπ.

Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς διαποιμάνσεως τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἡ περιφέρεια αὕτη, καὶ

μετὰ τὴν ἀπ' αὐτῆς ἀπόσπασιν τῶν περιφερειῶν, αἱ ὁποῖαι ἀπετέλεσαν τὰς Ἱεράς Μητροπόλεις Πειραιῶς καὶ Νικαίας, προτείνεται νὰ διαιρεθῆ ἐτι περαιτέρω εἰς ἐπισκοπὰς, κατὰ τὸ παλαιὸν μητροπολιτικὸν σύστημα. Ἐν τῇ ὅλῃ περιφερείᾳ ὁ ἐκάστοτε Ἀρχιεπίσκοπος θὰ ἀσκῆ καὶ ποιμαντικὰ καθήκοντα ὡς Ἀρχιερεὺς αὐτῆς, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς περιοριζομένης μόνον εἰς τὸν Δῆμον Ἀθηναίων.

δ'. Τοὺς Ἐφημερίους

1. Τὴν ἐπιλογὴν τῶν Ἐφημερίων

Ὁ τρόπος ἐπιλογῆς τῶν ἐφημερίων, ὡς γίνεται σήμερον, εἶναι ἴσως ὁ μὴ χείρων, καθόσον καὶ ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐξασφαλίζεται διὰ τῆς δυνατότητος, ἢ ὁποία παρέχεται εἰς αὐτὸ τῆς ὑποβολῆς ἐνοστάσεων ἢ προτάσεων, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀσχημῖαι, αἱ ὁποῖαι πρότερον ἐσημειοῦντο διὰ τῆς ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς τῶν ἐφημερίων ἀποφεύγονται.

Ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον δέον νὰ δοθῆ προσοχὴ εἶναι, ὅπως οἱ κατὰ τὸν τρόπον Ἱεράρχαι καταβάλλουν πᾶσαν προσπάθειαν, ὥστε νὰ προσελκυσθῶσιν εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον οἱ μεμορφωμένοι εἴτε οὗτοι εἶναι θεολόγοι εἴτε μὴ. Συνεπῶς, ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου δὲν ἔχομεν νὰ προτείνωμεν ἄλλο τι ἐκτὸς τοῦ ὅτι νὰ σταματήσῃ πλέον ὀριστικῶς ἡ ἐπιλογή ὡς ἐφημερίων κληρικῶν μὴ ἐχόντων τὰ ἀπαραίτητα μορφωτικὰ προσόντα. Τοῦτο δὲ ὄχι διότι τὰ μορφωτικὰ προσόντα, καὶ δὴ τὰ τυπικὰ, ἀποτελοῦν τὴν μόνην ἐγγύησιν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐφημερίου εἰς τὸ ἔργον του καὶ τὴν ἀποστολὴν του, ἀλλὰ διότι σήμερον δὲν περιποιεῖ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τιμὴν τὸ ὅτι, μετὰ ἐλεύθερον βίον ἐκατὸν πεντήκοντα σχεδὸν ἐτῶν, ἀρκεῖται αὕτη εἰς κληρικούς ἐλαχίστης μορφώσεως. Καὶ ἐὰν μὲν οἱ τοιοῦτοι κληρικοὶ διέπρεπον ἐπὶ ἀρετῇ καὶ ἀγιότητι βίου, ἢ ἔλλειψις τῶν μορφωτικῶν προσόντων δὲν θὰ ἦτο τόσον αἰσθητῆ, δεδομένου ὅμως ὅτι οὗτοι στεροῦνται ἐξ ἴσου πρὸς τὰ μορφωτικὰ καὶ τῶν ἄλλων προσόντων, ἢ ἔλλειψις καὶ τῆς μορφώσεως παρ' αὐτοῖς καθίσταται ἐτι μᾶλλον ὀδυνηρά.

2. Τὴν μὀρφωσίν των

Ὡς ἐλέχθη καὶ προηγουμένως, ἡ μὀρφωσις δὲν εἶναι τὸ ἀπαντον διὰ τὸν κληρικόν. Παρὰ ταῦτα, σήμερον ἡ μὀρφωσις τοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητος. Ἐντεῦθεν προτεινόμεν, ὅπως κατὰ τὴν προσεχῆ πενταετίαν καταβληθῆ πᾶσα προσπάθεια, ἵνα ἀπορροφηθῶσιν εἰς τὸν κλῆρον οἱ ἔχοντες τὰ κανονικὰ προσόντα ἤδη πτυχιούχοι τῶν Θεολογικῶν μαθ Σχολῶν καὶ τῶν Ἀνωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν Φροντιστηρίων, μετὰ προηγουμένην διετῆ ἐπιμόρφωσιν αὐτῶν.

Ἡ ἐπιμόρφωσις αὕτη, προτείνεται νὰ ἐξακολουθήσῃ διδομένη καὶ μετὰ πενταετίαν, προτείνεται δὲ

νά περιλαμβάνη ἰδίως ἐξάσκησιν εἰς τε τὸ κήρυγμα καὶ τὸ κατηχητικὸν ἔργον, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐργασίαν.

Παραλλήλως, προτείνομεν, ἵνα οὗτοι μανθάνουν τὴν τάξιν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ τὸ τελετουργικὸν μέρος τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἱερέως, εἰς τρόπον ὥστε χειροτονούμενοι νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκπληρῶσιν καλῶς τὰ τελετουργικά τῶν καθήκοντα. Μόνον ἐν περιπτώσει κατὰ τὴν ὁποῖαν οὗτοι ἐμφανίζονται εὐδοκιμοῦντες εἰς τὰ ὡς ἄνω, μόνον τότε νὰ εἰσέρχονται εἰς τὸν κλῆρον.

Κατὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ὑποψηφίων κληρικῶν προτείνομεν νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὄχι μόνον αἱ ἐφημεριακαί, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας. Τοιοῦτοτρόπως, ἀναλόγως τῶν ὑπαρχουσῶν ἀναγκῶν, προτείνομεν νὰ μορφωθῶσι καταλλήλως ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι θὰ χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸ στράτευμα, εἰς τὰ νοσοκομεῖα καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἰδρύματα, εἰς τὰς διοικητικὰς τῆς Ἐκκλησίας θέσεις, εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον, εἰς τὴν ἱεράν Ἐξομολόγησιν κ.λ.π. Προτείνομεν, ἐπίσης, νὰ μὴ λησμονηθῇ καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς προπαρασκευῆς τοῦ ἀναγκαιοῦτος ἀριθμοῦ ἐφημερίων διὰ τὰς Ἐκκλησίας τῆς διασποράς. Ἡ ἀνάγκη αὕτη κατέστη ἀκόμη ἐπιτακτικωτέρα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐνετάθη ἡ μετανάστευσις τόσο πρὸς τὴν Εὐρώπην ὅσον καὶ εἰς τὰς ἄλλας μεταναστευτικὰς περιοχάς. Ἐπ' αὐτοῦ δὲ θὰ πρέπη νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ ἀνάγκη γίνεται ἀκόμη πλέον πιεστικὴ, δεδομένου ὅτι οἱ μετανάσται μας εἶτε κατὰ μέγα μέρος εἶτε καὶ ἐξ ὀλοκλήρου στεροῦνται εἰδικῆς προπαιδεύσεως, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα θὰ κληθοῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν. Ἐπίσης σημειοῦμεν καὶ τὴν ἀνάγκην προπαρασκευῆς ἀριθμοῦ κληρικῶν διὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἱεραποστολήν.

Διὰ πολλοὺς πνευματικούς καὶ οἰκονομικούς λόγους, προτείνομεν, ἵνα αἱ Ἱερατικά ἡμῶν Σχολαὶ ἅπασαι μετατραπῶσιν εἰς Ἱεροδιδασκαλεῖα, οἱ ἐκ τῶν ὁποίων ἐξερχόμενοι, εὐθύς ἅμα τῇ ἐκπληρώσει τῆς στρατιωτικῆς αὐτῶν θητείας, θὰ δύνανται νὰ διορίζωνται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν Στοιχειώδη Ἐκπαίδευσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ χειροτονῶνται ὡς κληρικοί. Τοῦτο, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, θὰ παρέχῃ εἰς αὐτοὺς καὶ οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα, ἀλλὰ καὶ θὰ διευκολύνῃ αὐτοὺς εἰς τὸ ἔργον τῶν, καθότι τὰ μορφωτικὰ προσόντα αὐτῶν θὰ ἀλληλοσυμπληροῦνται. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Ψυχολογία καὶ τὰ Παιδαγωγικά, τὰ ὁποῖα θὰ διδάσκονται οἱ τρόφιμοι τῶν Ἱεροδιδασκαλείων, θὰ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς αὐτοὺς καὶ διὰ τὴν ἱερατικὴν αὐτῶν διακονίαν, ἐνῶ, ἀντιστρόφως, ἡ Ποιμαντικὴ, ἡ Κατηχητικὴ καὶ τὰ λοιπὰ θεολογικά μαθήματα θὰ βοηθήσουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν τῶν ὡς διδασκάλων καὶ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐπιτέλεσιν τοῦ διδασκαλικοῦ αὐτῶν ἔργου.

Διὰ νὰ ἀπαλλαγῶμεν τοῦ φαινομένου, κατὰ τὸ ὁποῖον εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς εἰσέρχονται οἱ μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱερωθῶσιν ἢ οἱ μὴ ἔχοντες τὴν

ἐφεσιν πρὸς τὴν θεολογικὴν ἔρευναν, ἀλλ' οἱ τυχαίως ἀποτυχόντες μὲν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰς ἄλλας πανεπιστημιακὰς Σχολὰς, ἐπιτυχόντες δὲ εἰς τὴν Θεολογικὴν, θὰ πρέπη νὰ καθιερωθῇ, ὅτι εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς εἰσέρχονται κατόπιν διαγωνισμοῦ μόνον οἱ ἐκ τῶν Ἱερατικῶν Σχολῶν προερχόμενοι, καὶ οἱ ἤδη ὄντες κληρικοί. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν, τῶν ἐκ τῶν Λυκείων προερχομένων, μόνον ὅσοι ἔχουν παρουσιάσει εἰδικὴν περὶ τὰ θρησκευτικὰ μαθήματα ἐπίδοσιν, κατὰ τὰ πλεῖστα ἔτη τῆς φοιτήσεως τῶν εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν καὶ εἰς τὰ οἰκεία Κατηχητικά Σχολεῖα. Τοιοῦτοτρόπως, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν τῶν Θεολογικῶν μας Σχολῶν θὰ μειωθῇ αἰσθητῶς καὶ κατὰ τρόπον φυσιολογικόν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἐξερχόμενοι θὰ παρέχουν πολλὰς πιθανότητας, ὅτι θὰ καταταγοῦν εἰς τὸν Ἱερόν Κλῆρον.

Ἐπομένως, εἰς τὰ Θεολογικά Οἰκοτροφεία, ἔνθα ἐνδιαιτῶνται φοιτητὰί τῆς Θεολογίας, προτείνεται ὅπως γίνεται πρακτικὴ τελετουργικὴ ἐξάσκησις αὐτῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἐξερχόμενοι τοῦ Πανεπιστημίου, νὰ κατέχουν πλήρως τὴν τάξιν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ὡς καὶ τὴν τελετουργικὴν, καὶ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀποβῶσι καλοὶ τελετουργοί.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπιμόρφωσιν τῶν κληρικῶν μας, ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν δι' αὐτοὺς Συνάξεων, προτείνομεν, ἵνα αὕτη δίδεται καὶ εἰς εἰδικὰς θερινὰς ἐξοχάς, ἔνθα μετὰ τῆς ἀπαραιτήτου ἀγνῆς ἀναψυχῆς θὰ δίδεται ἡ εὐκαιρία πρὸς παροχὴν ὠρισμένων ἐπὶ πλέον γνώσεων καὶ ἐξασκήσεως τῶν κληρικῶν μας εἰς τὰ ἤδη γνωστά.

3. Τὴν συντήρησιν τοῦ Κλήρου

Διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ Κλήρου τῆς ἡ Ἐκκλησίας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπαιτῇ ἐκάστοτε τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Κράτους. Καὶ ἂν ἀκόμη τὸ Κράτος ἤθελε προσφέρει αὐτὴν ἐθελουσίως, ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν εἶχεν ἀποκρούσει, διότι ἡ ὑποστήριξις αὕτη δὲν θὰ παρείχετο ἀδαπάνως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Διότι ὅταν ἡ Ἐκκλησία αἰσθάνεται, ὅτι συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ Κράτους, κατ' ἀνάγκην θὰ εἶναι δεσμευμένη ἐκ τῶν ἐκπροσώπων αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν προτείνομεν, ἵνα ἡ Ἐκκλησία λάβῃ πάντα τὰ ἐνδεικνύμενα μέτρα, ὥστε ἐντὸς δεκαετίας νὰ ἔχη ἐπιτύχει τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος ὄχι μόνον τῆς ἰδίαις δυνάμεσι συντηρήσεως τοῦ Κλήρου τῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τῆς ἐν γένει προβλήματος. Ἡ Ἐκκλησία, διὰ τοῦ κατωτέρω προτεινόμενου οἰκονομικοῦ προγράμματος, θὰ γίνῃ αὐτάρκης ὄχι μόνον διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ Κλήρου, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μόρφωσίν του καὶ διὰ τὴν ἐν γένει δρᾶσιν αὐτῆς. Ἴσχυς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ. Ἐφ' ὅσον δὲ θὰ ἔχη καὶ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐπαιτῇ οὐδαμῶθεν οἰκονομικὴν βοήθειαν.

Διὰ τῆς λύσεως, ἡ ὁποία ἀνωτέρω προετάθη, ἦτοι ὅπως συνδυασθῇ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα

μετά τοῦ ἱερατικοῦ ὑπουργήματος, διευκολύνεται καί ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τῆς συντηρήσεως τοῦ κλήρου, τοῦλάχιστον ἐν τῇ ὑπαίθρῳ. Οἱ εἰς τὰ χωρία ὑπηρετοῦντες ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι θὰ εἶναι ταυτοχρόνως καί διδάσκαλοι, θὰ λαμβάνουν δύο μισθοῦς, ἓνα μὲν ὡς δημοδιδάσκαλοι, ἄλλον δὲ ὡς ἱερεῖς. Τοιοῦτοτρόπως θὰ εὐρίσκωνται εἰς πλεονεκτικώτεραν θέσιν ἢ οἱ συνάδελφοί των, τόσον ὡς πρὸς τὸν λαμβανόμενον μισθόν, ὅσον καί ὡς πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα ἀναμενομένην σύνταξιν.

Β'.

Μέτρα διὰ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας

α'. Τὸ γενικὸν

1. Διὰ τὴν Θεῖαν Λατρείαν

Ἐνδεικτικὸν τῆς ἀνάγκης καταλλήλου διαρρυθμίσεως τῆς Θ. Λατρείας εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἡ πρώτη ἐν Ρόδῳ Πανορθόδοξος Διάσκεψις μεταξὺ τῶν θεμάτων αὐτῆς, τὰ ὅποια ἐξήτασε καί τὰ ὅποια ἐνέγραψεν εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς μελλούσης νὰ συνέλθῃ Προσυνόδου, εἶναι καί τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Θεῖαν Λατρείαν. Ἰδιαιτέρως σημαντικὸν εἶναι, ὅτι περιέλαβεν εἰς αὐτὰ καί καθιέρωσιν ὁμοιομορφίας Τυπικοῦ καί λειτουργικῶν κειμένων ἐν τῇ Λατρείᾳ καί ἐν τῇ τελέσει τῶν Μυστηρίων καί τὴν ἀναθεώρησιν καί κριτικὴν ἔκδοσιν αὐτῶν. Ὅμοίως, περιλαμβάνει θέμα περὶ συμμετοχῆς τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου ἐν τῇ λατρευτικῇ καί μυστηριακῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καί περὶ τῆς μελέτης τῶν μέσων πρὸς τήρησιν καί ἐνίσχυσιν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καί τῆς κατὰ παράδοσιν βυζαντινῆς Τέχνης εἰς τὰς διαφόρους ἐκφράσεις αὐτῆς, ἥτοι τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, τὴν εἰκονογραφίαν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καί τὴν τέχνην τῶν ἱερῶν ἀμφίων καί ἱερῶν σκευῶν. Ἡ ὑπὸ ἀρμοδίων ὀργάνων καί μετὰ κύρους λύσις τῶν προβλημάτων τούτων ἀναμφιβόλως θὰ βοηθήσῃ κατὰ πολὺ εἰς τὴν κατάλληλον διαρρυθμίσιν τῆς Θεῖας Λατρείας, εἰς τρόπον ὥστε αὕτη καί περισσότερον ἑλκυστικὴ νὰ γίνῃ εἰς τὸ πλήρωμα, ταυτοχρόνως δὲ καί ἀποτελεσματικώτερα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν κατάρτισιν καί τὸν ἁγιασμόν αὐτοῦ νὰ καταστή.

Ἐν τῷ μεταξύ, προτείνομεν νὰ προσέξωμεν τὰ ἐξῆς, τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν νὰ βοηθήσουν πολὺ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐπιπέδου, εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκεται σήμερον παρ' ἡμῖν ἡ Θεῖα Λατρεία. Καί δι', ὧν νὰ τονίσωμεν καί δι' ὅλων τῶν μέσων νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν εὐπρεπῆ ἐμφάνισιν τῶν ἱερῶν ναῶν καί σκευῶν ὡς καί τῶν ἱερῶν ἀμφίων. Ταυτοχρόνως, προτείνομεν νὰ ἐπιτύχωμεν, κατ' ἐφαρμογὴν σχετικοῦ νόμου, τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν Ναῶν ἀπὸ τῶν φορητῶν ἐκείνων εἰκόνων, τῶν ὁποίων ἡ ὕλη, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι κατασκευασμένα, εἶναι μικρᾶς ἀξίας,

ἡ καλλιτεχνία των εἶναι ἀμφίβολος, οὕτω δὲ οὐδὲως συντελοῦν εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς κατανύξεως τῶν πιστῶν. Προτείνεται, ἵνα ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐκδώσῃ σειράς εὐθηνῶν, καλλιτεχνικῶν, ἀλλὰ καί κατασκευτικῶν εἰκόνων, αἱ ὅποια θὰ ἀντικαταστήσουν τὰς νῦν ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐμπόρων πωλουμένας κακοτέχνους τοιαύτας. Οὕτω θὰ διορθωθῇ σημαντικῶς τὸ καλλιτεχνικὸν αἰσθητήριον τοῦ λαοῦ.

Προτείνομεν, ἐπίσης, τὴν συστηματικὴν μετεκπαίδευσιν τῶν ἤδη ὑπηρετούντων κληρικῶν εἰς τὸ λειτουργικὸν μέρος τῆς Θ. Λατρείας, εἰς τρόπον ὥστε ὄχι μόνον ποιᾷ τις ὁμοιομορφία νὰ ἐπιτευχθῇ ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ καί νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ εὐπρεπῆς πῶς τέλει αὐτῆς.

Ἐπίσης, προτείνομεν, ὅπως πρὸς ὀρθὴν λειτουργικὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ εὐρέως κοινοῦ μεταδίδεται ἀπὸ ραδιοφώνου πρότυπος καθ' ὅλα Θεῖα Λειτουργία, ἡ ὅποια θὰ εἶναι τὸ ὑπόδειγμα τόσον ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν, ὅσον καί ὡς πρὸς τὴν κατασκευτικὴν μουσικὴν καί τὴν κατασκευτικὴν ἀπαγγελίαν καί τὴν ἐν γένει μετὰ κατανύξεως τέλει αὐτῆς.

Διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν τῶν κληρικῶν μας εἰς τὴν τελετουργικὴν, προτείνομεν καί τὴν διὰ μαγνητοφώνου διάδοσιν ὠρισμένων τελετουργικῶν μαθημάτων, εἰς τρόπον ὥστε οἱ κληρικοί μας νὰ ἔχουν πρῶτον καί εὐκολον μίαν σειράν τελετουργικῶν μαθημάτων, καί μίαν πρότυπον ἐκτέλει τῆς Θεῖας Λειτουργίας.

Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὅσον τὸ δυνατόν ἱεροπρεπεστέρας καί κατασκευτικώτερας ἐκ μέρους τῶν ἱεροψαλτῶν ἐκτελέσεως τῶν μουσικῶν τεμαχίων καί τῆς διευκολύνσεως τῆς παρακολουθήσεως τοῦ νοήματος αὐτῶν ὑπὸ τῶν πιστῶν, προτείνομεν νὰ δοθῇ ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὸν καταρτισμὸν ἱεροψαλτῶν. Πρὸς τοῦτο οἱ ἐν τοῖς Διδασκαλείοις φοιτῶντες νὰ διευκολυνθῶσιν εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἵνα οὕτω κατόπιν, διοριζόμενοι τυχόν εἰς μικρὰ χωρία ὡς δημοδιδάσκαλοι, εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτελῶσι καί χρέη ἱεροψάλτου.

Διὰ νὰ ἐνθαρρύνεται ὁ καταρτισμὸς Παιδικῶν Χορωδιῶν, προτείνομεν, ἵνα ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία κατ' ἔτος προκηρύσῃ εἰδικὰ ἔπαθλα διὰ τὴν καλυτέραν Ἐκκλησιαστικὴν Παιδικὴν Χορωδίαν, ταυτοχρόνως δὲ συγκεντρώσῃ τὰς καλυτέρας ἐξ αὐτῶν εἰς ἑτησίαν ἐπίδειξιν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ λαμβάνουν μέρος αἱ δέκα ἢ εἴκοσι ὡς καλυτέραι προκριθεῖσαι Παιδικαὶ Ἐκκλησιαστικαὶ Χορωδία.

Ὅμοίως, προτείνομεν νὰ καταβληθῇ προσπάθεια μετεκπαιδεύσεως τῶν ἤδη ὑπηρετούντων ὡς ψαλτῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ κατὰ τι ποσοστὸν καί ἡ καλυτέρα ποιοτικὴ αὐτῶν ἀπόδοσις καί βελτίωσις.

Τέλος, προτείνομεν τὴν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἔκδοσιν καί εἰς λίαν εὐθηνὴν τιμὴν διάδοσιν εἰδικῶν λειτουργικῶν Ἐγκολπίων, πρᾶγμα τὸ ὅποιον θὰ συντελέσῃ μεγάλως εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν πιστῶν διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν των εἰς τὴν Θεῖαν Λατρείαν καί εἰς τὴν

εὐρυθμοτέραν καὶ ἐν μεγαλυτέρᾳ συμμετοχῇ τοῦ ἐκκλησιάσματος τέλεσιν τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

2. Διὰ τὸ Θεῖον Κήρυγμα

Ὡς ἐσημειώθη καὶ ἀνωτέρω, εἰς τὰ περὶ ἐπιμορφώσεως τοῦ Κλήρου, ἢ μετεκπαίδευσις τῶν κληρικῶν μας εἰς τὸ θεῖον κήρυγμα θεωροῦμεν, ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος. Οἱ κληρικοί μας καὶ οἱ ἤδη ἐξ αὐτῶν κηρύττοντες προτείνομεν νὰ ἐξασκηθῶσι συστηματικῶς διὰ νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ δίδωσι κήρυγμα σύντομον, σαφές καὶ περιεκτικόν. Ἐπίσης προτείνομεν, ἵνα πάντες μὲν οἱ ἤδη ὑπηρετοῦντες ὡς ἱεροκήρυκες ὑποστῶσιν ἐξετάσεις ἐνώπιον ἐιδικῆς Ἐπιτροπῆς, συγκροτηθεῖσας ὑπὸ τῆς οἰκείας Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἵνα καταταγῶσιν εἰς διαφόρους κατηγορίας, ἀναλόγως τῶν ἱκανότητων, πάντες δὲ οἱ μέλλοντες νὰ διορισθῶσιν εἰς τὸ μέλλον, ἔχουν ὑποστῆ ἐνώπιον τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω Ἐξεταστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις, ἵνα διορισθῶσιν ὡς βοηθοὶ ἱεροκήρυκες. Μετ' εὐδόκιμον δὲ τριετῆ ὑπηρεσίαν καὶ κατόπιν ἐξετάσεων θὰ μονιμοποιῶνται καὶ θὰ προάγωνται ἐφεξῆς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἱεροκήρυκος γ' τάξεως καὶ φθάνοντες μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ.

Πρὸς στενωπότεραν παρακολούθησιν καὶ ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τῶν ἱεροκηρύκων, προτείνομεν, νὰ καθιερωθῇ ὁ θεσμὸς τῶν Ἐπιθεωρητῶν, οἱ ὅποιοι θὰ ἐλέγχουν καὶ θὰ καθοδηγοῦν τοὺς ἱεροκήρυκας εἰς τὸ ἔργον των.

Πρὸς τοῦτοις, προτείνομεν νὰ δοθῇ ἰδιαίτερα προσοχὴ εἰς τὸ ἀπὸ ραδιοφώνου διδόμενον κήρυγμα, ὥστε ἐξάπαντος τοῦτο νὰ ἔχη τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα, ὅπως ἐπίσης προσέτι νὰ χαρακτηρίζεται διὰ τὸν καθαρῶς διδακτικὸν χαρακτήρα αὐτοῦ. Ρητορικὸς στόφος καὶ ἄκαιροι κραυγαὶ καθιστῶσι τὸ οἰονδήποτε κήρυγμα, πολλῶν δὲ μᾶλλον τὸ ἀπὸ ραδιοφώνου, ἀντιπαθητικόν, ὅσονδήποτε καὶ ἂν τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ θὰ ἦτο τυχὸν καλόν.

Παραλλήλως πρὸς τὸ λειτουργικὸν κήρυγμα, προτείνομεν νὰ ἐνθαρρυνθῇ καὶ τὸ ἕτερον κήρυγμα τῶν ἀπογευματινῶν ἢ βραδυνῶν σειρῶν, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶναι ἡ συστηματικὴ καὶ πλήρης διαφύτις τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐκτὸς τῆς μετεκπαιδεύσεως, προτείνομεν νὰ καθιερωθῇ ὁ θεσμὸς τῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν ἱεροκηρύκων, εἰς τρόπον ὥστε οὗτοι νὰ μὴ μένουν ἀνεξέλεγκτοι καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τοῦ λαοῦ νὰ παρακολουθῆται συστηματικῶς. Σήμερον ἡ παρακολούθησις τῶν κηρύκων δὲν εἶναι τόσοσιν δύσκολος, ἔαν εἰς τοῦτο χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ μαγνητόφωνα.

Πρὸς ὑποβοήθησιν τῶν ἱεροκηρύκων εἰς τὸ νὰ δίδουν καλὸν κήρυγμα, προτείνομεν, νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ «Ἐφημέριος» δίδων διαγράμματα κηρύγματος, μερίμνη τοῦ ὁμοδίου Γραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας εἰσηγουμένης τῆς οἰκείας Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, προτείνομεν νὰ δίδῃ ἐκάστοτε τὰς γενικὰς

γραμμάς, τὰς ὁποίας θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθῶσιν οἱ ἱεροκήρυκες ἐν τῷ κηρύγματι αὐτῶν.

Ἐκτὸς τοῦ λειτουργικοῦ καὶ τοῦ βραδυνοῦ κηρύγματος, προτείνομεν, ἵνα ἀπὸ ραδιοφώνου διδεται καθ' ἐκάστην δίλεπτον κήρυγμα, ὡς τὸ «ξεκίνημα τῆς ἡμέρας». Μία σκέψις οἰκοδομητικῆ, μία ἐνθάρρυνσις τῶν ἀκροατῶν κατὰ τὴν πρωίαν θὰ ἦτο τι τὸ ἐξόχως βοηθητικὸν διὰ τοὺς ἀκούοντας.

Πρὸς βελτίωσιν τοῦ κηρύγματος, προτείνομεν, ἵνα μερίμνη τοῦ ἁρμοδίου τμήματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας κατ' ἔτος διοργανῶνται συνάξεις τῶν ἱεροκηρύκων πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων αὐτοὺς θεμάτων καὶ παράλληλον ἐνημέρωσιν τῆς ἡγεσίας τόσοσιν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα οὗτοι συναντοῦν ἐν τῷ κηρυκτικῷ τῶν ἔργῳ, ὅσον καὶ περὶ τῆς ἱκανότητος αὐτῶν. Ἐξ ἄλλου, διὰ τῶν συνάξεων, καὶ οἱ ἱεροκήρυκες θὰ εἶχον τὴν δυνατότητα εἰς ταύτας ὄχι μόνον νὰ ἐμπλουτίσωσιν τὰς γνώσεις των, ἀλλὰ καὶ διὰ ζώσης νὰ κατατοπισθοῦν καλύτερον ἐπὶ τῶν γραμμῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἔπρεπεν οὗτοι νὰ ἀκολουθοῦν εἰς τὸ κήρυγμα.

3. Διὰ τὸ Κατηχητικὸν μάθημα καὶ Σχολεῖον

Ὡς γραμμὴν διὰ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον προτείνομεν : α) Καθορισμὸν φιλικῆς στάσεως πρὸς τὰς νεανικὰς οργανώσεις. Οἱ Πρόσκοποι, αἱ Ὅμηγοι, ἡ Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων καὶ τῶν Νεανίδων, τὰ Κυκλάμινα, ἡ Χριστιανικὴ Φοιτητικὴ Ἐνωσις, αἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανικαὶ Ἐνώσεις κ.λ.π. δὲν εἶναι ἐχθρικά. β) Τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ἐρχεται νὰ συμπληρώσῃ αὐτὰς καὶ νὰ δώσῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὐταὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παράσχουν, ἦτοι διὰ τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν μόρφωσιν χαρακτήρος καὶ τὴν ἐμπέδωσιν τοῦ χριστιανικοῦ φρονήματος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, εἰς τρόπον ὥστε οὗτοι νὰ ἀποβῶσι χρηστά καὶ ἠθικά τῆς κοινωνίας μέλη.

Ἐπομένως, γ) τὸ πρόγραμμα τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ὅπου ὑπάρχουν τοιαῦτα οργανώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται καὶ ἀπασχολοῦν ἐπιτυχῶς τὰ μέλη των, νὰ περιλαμβάνῃ μόνον ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐρχονται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς αὐτὰς. δ) Μόνον ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλος ὁργανισμὸς, προσφέρων ψυχαγωγίαν, μορφωτικὰ μαθήματα ἢ ἄλλην οἰκοδομητικὴν ὕλην, τότε θὰ ἐρχεται τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον νὰ δώσῃ καὶ ταῦτα. Ἐφ' ὅσον ὁμῶς τὰ στοιχεῖα ταῦτα παρέχονται εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου ὑπὸ ἄλλων ὀργανώσεων, τότε εἶναι περιττόν, νὰ ἐπιβαρύνωνται οἱ μαθηταὶ διὰ τοιούτων ἀπασχολήσεων. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τὸν ἀθλητισμὸν καὶ τὰς ἄλλας συναφεῖς ἀπασχολήσεις.

Ἐχαιρετίσαμεν ἀνωτέρω τὴν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκδοσιν ἐνιαίων Βοηθημάτων διὰ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Ἡ ἐκλογὴ ὁμῶς τῆς ὕλης εἰς τὰς διαφόρους περιφέρειας προτείνομεν νὰ γίνεταί ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν Κατηχητῶν, εἰς τρόπον

ὥστε νὰ προσαρμόζεται αὐτὴ πρὸς τὰς εἰδικὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν καὶ νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἄλλην κατάστασιν των. Ἐκτὸς τῶν μαθημάτων, τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον προτείνομεν νὰ παρέχῃ συστηματικῶς εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ εἰδικὰς λατρευτικὰς εὐκαιρίας, εἰς τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ θὰ λαμβάνουν ἐνεργότερον τοῦ συνήθους μέρος καὶ θὰ συνδέωνται περισσότερο πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν δημοσίαν Θεῖαν Λατρείαν.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ προτείνομεν, νὰ δοθῇ καὶ ὡς πρὸς τὴν προσέλευσιν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ συνιστᾶται ὑπὸ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου νὰ μετάσχουν μόνον ἐφ' ὅσον ὑπάρχει προπαιδεύσις καὶ κατάρτισις τοῦ μέλλοντος νὰ ἐξομολογήσῃ τὰ παιδιὰ ἱερέως.

Συναφῆς εἶναι καὶ ἡ προσοχὴ, τὴν ὁποίαν προτείνομεν νὰ δώσῃ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν αὐτοεξέτασιν τῶν παιδιῶν. Ἡ αὐτοεξέτασις, ἐφ' ὅσον δὲν λάβῃ τὴν ἀρμόζουσαν μορφήν, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποβῇ ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν ψυχικὸν αὐτῶν κόσμον καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἄγχος καὶ ἀγωνίαν, φθάνοντα μέχρι καὶ ψυχικῶν ἀνωμαλιῶν.

Ἄριστον μέσον παιδαγωγίσεως καὶ ἐμπλουτισμοῦ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων εἶναι ἡ εὐρύτερα συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς τὰς θερινὰς κατασκηνώσεις, ὀργανουμένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτο, προτείνομεν, νὰ ἀναληφθῇ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πλεον συγκριμένως ὑπὸ τῆς οἰκείας Διευθύνσεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, συστηματικὴ προσπάθεια κατάρτισις εἰδικῶν στελεχῶν τῶν κατασκηνώσεων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐνδυνάμωσις καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς τῶν μετεχόντων εἰς αὐτάς.

Προτείνομεν ἐπίσης, ἵνα οἱ φοιτῶντες εἰς τὰ Ἀνώτερα Κατηχητικὰ Σχολεῖα συμμετέχουν εἰς εἰδικὰς ἱεραποστολικὰς ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ ἐξορμήσεις, εἰς τὰς ὁποίας θὰ ὑπάρχῃ ποικίλον πρόγραμμα, δίδον δυνατότητα εἰς τὴν ἀξιοποίησιν ὅλων τῶν ἐν τῷ Κατηχητικῷ Σχολείῳ ὑπαρχουσῶν δυνάμεων καὶ τὴν διοχέτευσιν τοῦ δημιουργικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν μαθητῶν εἰς ἔργα ἀνώτερα καὶ κοινωφελῆ. Προτείνομεν ἐπίσης, νὰ συμμετέχουν εἰς εἰδικὰς ομάδας, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν αὐτῶν ἐνδιαφερόντων, ἐφ' ὅσον ὁ τομεὺς των δὲν καλύπτεται ὑπὸ ἄλλης ὀργανώσεως, ὅπως, ἐπὶ παραδείγματι, ομάδας φυσιογνωστικὰς, ἀθλοπαιδιῶν, κοινωνικῆς ἐργασίας, μορφωτικὰς κ.λ.π.

Ταῦτα πάντα θὰ εἶναι δυνατὰ νὰ κατορθωθῶν ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ὁ κατάλληλος Κατηχητής. Ἐντεῦθεν, ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω, προτείνομεν νὰ ἀναγνωρισθῇ ὡς ἀπαραίτητος ἢ διετής ἐπιμόρφωσις α) τῶν κληρικῶν μας καὶ ὡς πρὸς τὴν Κατήχησιν, καὶ β) τῶν λαϊκῶν Κατηχητῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὡσαύτως ἀνάγκην ἐπιμορφώσεως. Ἡ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθιερωθεῖσα κατ' ἔτος σύναξις τῶν κατηχητικῶν στελεχῶν, τὰ ὁποῖα μετὰ ταῦτα ἀποτελοῦν τοὺς πυρῆνας τῆς μεταδόσεως κα-

λυτέρων μεθόδων καὶ περισσοτέρων γνώσεων εἰς τοὺς ὑπολοίπους Κατηχητὰς, μετὰ πολλῆς τῆς χάριτος προτείνομεν, νὰ καθιερωθῇ ὡς θεσμὸς μόνιμος. Ἡ ἐπιλογή τῶν Κατηχητῶν προτείνομεν, νὰ συνεχισθῇ νὰ γίνεται μεταξύ τῶν ζηλωτῶν νέων, οἱ ὁποῖοι ὅμως διακρίνονται διὰ τὴν συνέσιν των, ὥστε νὰ εἶναι αὐστηροὶ μὲν εἰς τὸν ἰδικὸν των βίον, πλήρεις ὅμως κατανοήσεως καὶ ἀγάπης ὡς πρὸς τὸν βίον τῶν παιδιῶν. Τοιοῦτοτρόπως, δὲν θὰ δίδωμεν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἐπιδιώκουν τὴν προπαρασκευὴν τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων διὰ τὸν μοναχισμόν ἢ τὸ ὀλιγώτερον διὰ μίαν ἀπόκοσμον καὶ ξένην πρὸς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν ζωὴν.

4. Διὰ τὸ γραπτὸν κήρυγμα

Ὅπως καὶ ἀνωτέρω ἐσημειώθη, ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν γραπτὸν κήρυγμα ἐννοοῦμεν τὴν διὰ τοῦ ἐντύπου ἐν γένει διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν. Ἐπομένως, εἰς αὐτὸ περιλαμβάνεται καὶ ἐκείνη ἡ φιλολογία, ἡ ὁποία γενικῶς ὡς σκοπὸν ἔχει τὴν διάδοσιν τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν. Ἐντεῦθεν, προτείνομεν, ἵνα ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐνθαρρύνῃ τὸ καλὸν βιβλίον καὶ βοήθησιν εἰς τὴν περαιτέρω διάδοσιν καὶ βελτίωσιν αὐτοῦ. Τοῦτο προτείνομεν, νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τοῦ καθορισμοῦ εἰδικῶν ἐπάθλων, τὰ ὁποῖα θὰ ἀπονέμονται εἰς τὸ καλύτερον ἐπὶ παραδείγματι θρησκευτικὸν μυθιστόρημα, ἢ τὸ καλύτερον θρησκευτικὸν διήγημα, ἢ τὴν καλύτεραν συλλογὴν θρησκευτικῶν ποιημάτων κ.ο.κ. Ὁμοίως, προτείνομεν, ἵνα ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία φροντίζῃ διὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ διάδοσιν καλῶν Ἀνθολογιῶν, μεταφράσεων κλασικῶν θρησκευτικῶν κειμένων, ὡς καὶ διὰ τὴν ὀργάνωσιν μεγάλων Ἐκθέσεων χριστιανικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἐν γένει Βιβλίου κ.τ.δ.

Προτείνομεν ἐπίσης, ἵνα ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία φροντίσῃ διὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ εὐρύτεραν διάδοσιν τοῦ καλοῦ καὶ εὐθηνοῦ θρησκευτικοῦ βιβλίου, εἰς τρόπον ὥστε τοῦτο νὰ γίνῃ κτῆμα ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρύτερων στρωμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

5. Διὰ τὰ ἔργα ἀγάπης

Ἡ μετεκπαίδευσις τῶν ἐφημερίων προτείνομεν, νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης, διότι ἡ «πίστις ἄνευ ἔργων εἶναι νεκρά». Ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐσημειώθη, εἶναι ἀνάγκη ὅλοι νὰ διδασκῶμεν περισσότερο διὰ τὴν ἀγάπην καὶ νὰ ἐμφυσηθῇ εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων μας ἡ πνοὴ τῆς. Ἐντεῦθεν, κατ' ἔτος, ἰδιαιτέρως κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν μεγάλων ἑορτῶν, προτείνομεν νὰ γίνεταἰ εἰδικὴ ἐκστρατεία, με ἀντικείμενον τὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης. Ἐνῶ ὁ Κύριος ἀπέδιδε μεγάλην σημασίαν εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς, ἡμεῖς θεωρητικῶς μὲν ἀκολουθοῦμεν τάχα τὴν χαραχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου γραμμὴν, ἐν τῇ πράξει ὅμως ἀφιστάμεθα αὐτῆς.

Παραλλήλως πρὸς τὴν εἰδικὴν ἐκστρατείαν τοῦ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΞΕΝΟΥΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΣ (19.10.1967)

Ὁ Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἑλλάδι Ξένων Ἀνταποκριτῶν ἐδεξιώθη τὴν 19 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον. Σκοπὸς τῆς συναντήσεως ἦτο ἡ γνωριμία τῶν ξένων ἀνταποκριτῶν μὲ τὸν Μακαριώτατον καὶ ἡ ἐνημέρωσις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς οἰκουμένης κινήσεως καὶ τοῦ ἐπικειμένου Διαλόγου διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν.

Εἰς τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριώτατου παρατεθὲν γεῦμα παρεκάθησαν ὁ ὑφυπουργὸς Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Θ. Παπακωνσταντίνου, ὁ γραμματεὺς τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως κ. Χουρμούζιος, ἑκατὸν περίπου ξένοι ἀνταποκριταὶ καὶ Ἕλληνες δημοσιογράφοι, προσκεκλημένοι τοῦ Συνδέσμου Ξένων Ἀνταποκριτῶν.

Τὸν Μακαριώτατον προσεφώνησεν ὁ πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Ξένων Ἀνταποκριτῶν καὶ διευθυντῆς τοῦ Γαλλικοῦ Πρακτορείου Εἰδήσεων κ. Κλό.

Ἀκολούθως ὁ Μακαριώτατος ἐξεφώνησε τὸν ἐξῆς λόγον :

«Εἶμαι πολὺ εὐγνώμων πρὸς πάντας ὑμᾶς, διότι μοῦ ἐδώσατε τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν δυνατότητα, νὰ ἔχω τὴν χαρὰν νὰ εὐρίσκωμαι μαζί σας. Εἴσθε ὁ ἀγωγός, διὰ τοῦ ὁποίου διέρχονται ὑπεύθυνοι καὶ ἡλεγεμῆναι πληροφοροῖαι περὶ τῆς Χώρας μας. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε δὲ νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς εὐκαιρίας νὰ σᾶς παρακαλέσω θερμῶς διὰ δύο πράγματα:

1ον) Νὰ διαβιβάσητε τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς τὸν ξένον Τύπον, δι' ὅσα εἶχε μέχρι τώρα τὴν καλωσύνην νὰ γράψῃ περὶ ἐμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας, καὶ

2ον) Νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς εὐκαιρίας, νὰ ἐπαναλάβω, ἴσως ὀλίγον ἀναλυτικώτερον, ὀρισμένες σκέψεις μου, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς γενικώτερα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν ὄχι μόνον τὴν Ἐκκλησίαν μας ἢ καὶ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνθρωπον τῆς σήμερον γενικώτερον.

Ἀκούομεν νὰ ἐπαναλαμβάνεται συχνά, ὅτι εὐρισκόμεθα πρὸ ἐνὸς πνευματικοῦ (Spiritual) χάους. Καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν διαπίστωσιν τοποθετεῖ ἕκαστος τὸν τρόπον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἀντιμετωπίζει τὴν ἐπιχρατοῦσαν εἰς τὸν σημερινὸν κόσμον κατάστασιν. Ἄλλοι μὲν ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν «πνευματικὸν χάος» ἐνοοῦν, ὅτι κατέπεσαν οἱ παλαιοὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων ὑφιστάμενοι φραγμοί. Ἄλλοι, ὅτι ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεως τῶν ἠθικῶν προβλημάτων, ὡς καὶ τὰ ἠθικὰ κριτήρια ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων μετρεῖται ἡ ἀξία ἢ ἀπαξία τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, ἠλλάξεν. Ἄλλοι, ὅτι αἱ καθιερωμέναι πνευματικαὶ

κηρύγματα τῆς ἀγάπης, προτείνομεν, ἵνα ἐκάστοτε, ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἀλλὰ καὶ τακτικῶς, γίνωνται εἰδικαὶ ἐξομολόγησις, κατὰ τὰς ὁποίας θὰ προσκαλῆται τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἀγάπην του πανηγυρικώτερον. Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καθιερωμένη ἡμέρα τῶν πτωχῶν προτείνομεν νὰ καθιεροῦτο γενικώτερον ἐν ὅλῃ τῇ Ἑλληνικῇ Ἐπικρατείᾳ, ἀλλὰ καὶ νὰ ὀργανοῦτο συστηματικώτερον, ὥστε κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν πτωχῶν νὰ γίνεται ἀληθῆς συναγερομὸς ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης μας.

Ἐκτὸς τῶν πανηγυρικωτέρων καί, ὡς ἐπιτραπῆ ἢ λέξις, θορυβωδεστέρων, ἐκδηλώσεων τούτων, προτείνομεν νὰ ὀργανωθῆ καὶ ἡ συστηματικὴ συμπαράστασις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἀντιμετωπίζοντας φυσικὰς ἢ ἠθικὰς δυσκολίας ἐν τῇ ζωῇ. Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐργασίας ταύτης, προτείνομεν, ἵνα παρ' ἐκάστη ἐνορίᾳ, ἰδίᾳ δὲ ταῖς πτωχαῖς, διορισθῆ μία «Διακόνισσα», ἀμειβομένη πάντως οὐχὶ ἐκ τοῦ πτωχοῦ τῆς πτωχῆς ἐνορίας βαλαντίου.

6. Διὰ τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν

Διὰ νὰ μετριασθῆ πῶς ἡ καθυστέρησις, ἡ ὁποία, ὡς ἐσημειώθη ἀνωτέρω, ὑφίσταται ἐν τῇ Ἐκκλη-

σίᾳ μας ὡς πρὸς τὴν Ἱερὰν Ἐξομολόγησιν, προτείνομεν νὰ ἀναληφθῆ συστηματικὴ μελέτη τῶν εἰδικῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦτο Μυστήριον. Καὶ δὴ, τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ Ἐξομολόγησις τῶν νέων καὶ νεανίδων, τῶν οἰκογενειάρχων, τῶν ἀγάμων, τῶν ἐπιστημόνων, τῶν μεμορφωμένων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐργατικὴν καὶ ἀγροτικὴν τάξιν κ.ο.κ. Πρὸς τοῦτο προτείνομεν, ἵνα ἐπιτελεῖον συνεργατῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀποδυσθῆ εἰς τὴν μελέτην ταύτην, τὰ δὲ πορίσματα αὐτῆς νὰ ἀνακοινωθῶσιν εἰς τοὺς Ἐξομολόγους δι' εἰδικῶν ἐκδόσεων καὶ εἰς εἰδικὰς φροντιστηριακὰς σειράς. Ὅμοιος, νὰ ἀποτελέσουν θέματα τοῦ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης Φροντιστηρίου Ἐξομολόγων.

Πρὸς μερικὴν δὲ κάλυψιν τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἀναγκαιούτου ἀριθμοῦ καταλλήλως κατηρτισμένων ἐξομολόγων, προτείνομεν νὰ καθιερωθῆ τὸ σύστημα τῶν περιοδεύοντων ἐξομολόγων, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἔχων ὡς περιφέρειάν του δύο ἕως τρεῖς Μητροπόλεις θὰ ἱκανοποιῆ, στοιχειωδῶς, ἔστω, τὰς ἀνάγκας τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ του Ἱερῶν Μητροπόλεων.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

ἀξία έχουν είτε ἐξ ὀλοκλήρου ἀπορριφθῆν είτε τεθῆ ὑπὸ ζωηρὰν ἀμφισβήτησιν, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἄν ὅμως θελήσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν ἡρεμώτερον τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ πεδίου ἐμφανίζει σήμερον ὁ κόσμος θὰ ἴδωμεν, ὅτι ἀπλῶς ἐπαναλαμβάνεται ὁ ἴδιος ἀγών, ὁ ὁποῖος συνεχίζεται ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν καὶ ὁ ὁποῖος πάντοτε καταλήγει εἰς τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα. Πρόκειται περὶ τοῦ ἀγῶνος μεταξὺ πνεύματος καὶ ὕλης, ὁ ὁποῖος καταλήγει πάντοτε εἰς τὴν νίκην τοῦ πνεύματος. Ἡ ἂν μᾶς ἐπετρέπατε νὰ τὸ διατυπώσωμεν θεολογικώτερον, πρόκειται περὶ ἀγῶνος μεταξὺ Θεοῦ καὶ κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ νίκη πάντοτε εὐρίσκεται μὲ τὸ μέρος τοῦ Θεοῦ.

Κάθε φοράν, δηλαδὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος, εἴτε ὡς μικρότερα εἴτε ὡς μεγαλύτερα ὁμάς, κατορθώνει νὰ ἔχη μίαν σημαντικὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὸν τομέα τῆς ὕλης, ἐπαίρεται εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἀρχίζει νὰ νομίζει, ὅτι ἔπαυσε νὰ ἔχη ἀνάγκην τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀνύψωσις τοῦ Πύργου τῆς Βαβέλ εἶναι τυπικὸν παράδειγμα κατὰ τὴν πολὺ παλαιὰν ἐποχὴν, ἀλλ' ὅχι καὶ τὸ μοναδικόν. Κατὰ τὴν νέαν περίοδον τῆς ἀνθρωπίνης Ἱστορίας, αἱ περιπτώσεις εἶναι καὶ περισσότεραι καὶ σαφέστεραι. Π.χ., κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, αἱ ἀνακαλύψεις εἰς τὸν τομέα κυρίως τῆς Φυσικῆς, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν, ἔδωκαν εἰς τὸν ἄνθρωπον τοιαύτην αὐτοπεποίθησιν, ὥστε νὰ μὴ ἀπέχη θοῦ ἀπὸ τὸ γελῶν. Πρὸ τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἀμέσως μετ' αὐτόν, ἡ ἀντιμετώπισις τῶν κατακτήσεων τοῦ ἀνθρώπου ἐγένετο κατὰ νηφαλιώτερον τρόπον. Ἀφ' ἐτέρου πλεῖστα ἐκ τῶν διακηρύξεων τῶν ὑλιστῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον θεωρήσει, ὅτι τὰ πάντα θὰ ἐλύοντο ὑπὸ ἢ διὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην τοῦ Θεοῦ, εἶχον διαψευσθῆ τραγικώτατα. Ἐντεῦθεν, πάντες σχεδὸν παρεδέχοντο τὴν νίκην τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης. Μετὰ ὅμως τὴν εὐρύτεραν διάδοσιν τῆς Ἀτομικῆς Φυσικῆς καὶ τῶν λοιπῶν καταπληκτικῶν ὄντως ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων, καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν διαστημικῶν πτήσεων καὶ μετὰ τὰ σχεδιαζόμενα διαπλανητικὰ ταξίδια, ἤρχισε πάλιν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπαίρεται εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ νομίζει, ὅτι δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην τοῦ Θεοῦ.

Εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν πρέπει νὰ ὀφείλωνται πολλαὶ ἐκδηλώσεις τῆς ἐποχῆς μας, αἱ ὁποῖαι εἶναι διαφορετικαὶ ἀπὸ τὰς ἐναντίον τοῦ Θεοῦ ἐκδηλώσεις τῆς προηγουμένης. Ἄλλοτε δηλαδὴ ἐκδηλώσεις τῆς ἀπιστίας ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ ἦτο ὁ πόλεμος κατὰ τῆς πίστεως. Σήμερον τὸν πόλεμον ἀντικατέστησεν ἓν πολλοῖς ἡ ἀδιαφορία καὶ εἰς μερικὰς περιπτώσεις καὶ αὐτὴ ἡ περιφρόνησις.

Παρὰ ταῦτα, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέχρι τοῦδε πορείας τῆς Ἱστορίας, δὲν ἔχω τὴν παραμικρὰν ἀμφιβολίαν, ὅτι καὶ πάλιν ἡ νίκη θὰ εὐρίσκεται πρὸς τὴν πλευρὰν ἐκείνην, ἡ ὁποία καὶ μόνη εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τῶν ὑλικῶν, τῶν δια-

νοητικῶν, τῶν συναισθηματικῶν καὶ ἄλλων ἀναγκῶν, ἔχει καὶ τὰς πνευματικὰς. Εἶναι ἔμφυτος ἡ ἀναζήτησις τοῦ γενικωτέρου προορισμοῦ του, τῆς πρώτης προσλεύσεώς του, τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ κόσμου. Θέλει νὰ γνωρίσῃ, ἂν ἡ ζωὴ του τερματίζεται μαζὺ μὲ τὴν τελευταίαν ἐπὶ τῆς γῆς πνοῇ του, ἂν ὑπάρχῃ καὶ ἄλλος κόσμος, ἐκτὸς ἐκείνου τὸν ὁποῖον συλλαμβάνει μὲ τὰς αἰσθήσεις του ἢ ἔστω καὶ μὲ τοὺς συλλογισμοὺς του. Ἐπιθυμεῖ σήμερον, εἰς τὸν αἰῶνα τῆς κατ' ἐξοχὴν ἀκμῆς τῆς ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας, νὰ πληροφρηθῆ, ἂν ὑπάρχῃ μία ἄλλη ὑπαρξίς ἀνωτέρα ἀπὸ τὸν ἴδιον καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλο ὄν, τὸ ὁποῖον ἔχει συναντήσει ἢ εἶναι δυνατὸν νὰ συναντήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐρανίων σωμάτων, τὰ ὁποῖα ζητεῖ νὰ κατακτήσῃ. Ὅλα αὐτὰ, καὶ ἐφ' ὅσον θὰ πιστεύσῃ, μαζὺ μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του, τὴν ἐξάρτησίν του, τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς τὸ ἀνώτερον αὐτὸ ὄν, ἀποτελοῦν διὰ τὸν πλήρη, τὸν κανονικὸν ἄνθρωπον μίαν ἀνάγκην, τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν ἱκανοποιήσῃ οὔτε ἡ ἐπιστήμη οὔτε ἡ τεχνικὴ (Technology). Ἡ ἐπιστήμη δίδει ἀπαντήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς ἓνα μόνον πεδῖον τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν τομέα τῆς γνώσεως. Ἡ τεχνικὴ βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν καλύτερον τρόπον τῆς προσφορᾶς ἐκείνων τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἄλλας ἀνάγκας, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ δημιουργήσῃ τοιαῦτα στοιχεῖα. Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ τεχνικὴ εἶναι δυνατὸν νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀρτιωτέραν προσφορὰν ἐνὸς θεατρικοῦ ἔργου, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συγγραψῇ θεατρικὰ ἔργα. Ὁ «ἠλεκτρονικὸς ἐγκέφαλος» (Computer) εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς προσφέρῃ εὐχερέστερον καὶ ταχύτατα ἐπεξεργασμένα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ τοῦ δώσωμεν, δὲν εἶναι δυνατὸν ὅμως νὰ συλλέξῃ τοιαῦτα στοιχεῖα κ.ο.κ.

Ἐνας ἄλλος τρόπος ἀντιμετωπίσεως τῆς πνευματικῆς ἀνάγκης τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦτο νὰ τὴν ἐκριζώσωμεν. Καὶ ὡς γνωστὸν, ἐπὶ ἡμῖσι αἰῶνος κατεβλήθη μία τοιαύτη προσπάθεια. Ἄλλ' ἡ πείρα ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ πνευματικὴ, πλέον συγκεκριμένως ἡ θρησκευτικὴ ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου οὔτε καὶ νὰ ἐκριζωθῆ εἶναι δυνατὸν. Τὸ συμπέρασμα, λοιπόν, εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ βοηθήσωμεν τὸν ἄνθρωπον νὰ εἶναι ὀλοκληρωμένος καὶ εὐτυχής. Ἀφοῦ δὲ οὔτε ἡ ἐπιστήμη, οὔτε ἡ τεχνικὴ, ἀλλ' οὔτε ἄλλη τις ἀνθρωπίνη ἐμπειρία εἶναι δυνατὸν νὰ δώσῃ ἀπάντησιν εἰς τὴν πνευματικὴν (Spiritual) καὶ θρησκευτικὴν δίψαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀπομένει καὶ πάλιν μόνη ἡ πίστις καὶ ἡ θρησκεία διὰ νὰ τὴν ἱκανοποιήσῃ.

Ἄλλ' ἐδῶ ἐμφανίζεται ἓνα μέγα ἐρώτημα: Εἶναι σήμερον ἡ θρησκεία καὶ εἰδικώτερον ἡ Χριστιανισμὸς ἐτοίμη, νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς πνευματικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου τοῦ 1967; Εἶναι δυνατὸν, νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐτοιμάζεται νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἄλμα πρὸς τὴν σελήνην καὶ ἴσως νὰ κατευθυνθῆ καὶ πρὸς ἄλλα οὐράνια σώματα; Τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος κατῳρθώσεν, ὥστε εἰς ὅποιον-

δήποτε σημείον τοῦ πλανήτου μας καὶ ἂν εὐρίσκειται αὐτὴν τὴν στιγμήν, νὰ ἀκούη καὶ νὰ βλέπῃ ἀκόμη ὅ,τι γίνεται καὶ ὅ,τι λέγεται μέσα εἰς τὴν φιλόξενον αὐτὴν αἴθουσαν ; Τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος κατάρθρωσε νὰ στέλλῃ τὰ μηχανήματά του εἰς τὴν σελήνην, νὰ τὰ καθοδηγῇ ἀπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκεῖνα νὰ τὸν ὑπακούουν ;

Ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος ὑπῆρξε τόσοσιν ταχεῖα καὶ τόσοσιν ἀλματώδης, ὥστε πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ θρησκεία καὶ εἰδικώτερον ἡ Χριστιανισμὸς δὲν προέλαβεν ἀκόμη νὰ προσαρμοσθῇ. Ἄν δὲ σκεφθῶμεν, ὅτι παραλλήλως πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ τεχνολογικὰς μεταβολὰς τῶν τελευταίων δεκαετιῶν, ταῦτοχρόνως ὡς συνέπεια τούτων ἐμφανίζονται καὶ ριζικαὶ κοινωνικαὶ καὶ ἄλλαι ἀνατροπαί, δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν πόσῃ τεραστίαν προσπάθειαν χρειάζεται ἡ θρησκεία, διὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν σημειωθεῖσαν καὶ γοργῶς προχωροῦσαν ἐξέλιξιν. Ὅταν δὲ εἰς αὐτὰ προστεθῇ, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τῆς θρησκείας προσαρμογὴ ἀφορᾷ μόνον εἰς τὸν τρόπον τῆς προσφοράς, εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μόνον μορφήν καὶ ὄχι εἰς αὐτὰς τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας, τότε δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν ποῖα κολοσσιαία προσπάθεια ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἡ θρησκεία τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Τέλος, πρέπει νὰ σημειωθῇ καὶ τὸ ἄλλο· ὅτι ὄχι μόνον αἰμεγάλαι θρησκευταὶ μεταξὺ των, ἀλλὰ καὶ ἡ Χριστιανισμὸς ὡς σύνολον, εἶναι ἀκόμη βαθύτατα διηρημένη. Ἐκτὸς δὲ τούτων, ὅτι καὶ ἕκαστον ἐπὶ μέρος τμήμα τῆς Χριστιανισμὸς ἔχει τὰ ἐσωτερικά του προβλήματα καὶ τὰς δυσκολίας του καὶ τόσα ἄλλα.

Καὶ ὅμως πρέπει νὰ βοηθήσωμεν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Διὰ τὰς θρησκευτικὰς γενικῶς, ἀλλ' ὅμως ἰδιαιτέρως διὰ τὴν Χριστιανισμὸς, ἀποτελεῖ ὑπέρτατον καθήκον καὶ ὑποχρέωσιν ἐπιβαλλομένη ἀπὸ τὸν Κύριον καὶ ἐπιταγὴν τῶν καιρῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ζῶμεν. Ὁ Θεὸς μᾶς ὁδηγεῖ εἰς συνένωσιν ὅλων ἐκεῖνων τῶν προσπαθειῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξυπηρετήσουν καλύτερον τὰ τέκνα Του. Ἡ ἔμπρακτος μεταξὺ μας καὶ πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπη, ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ἀτόμου, ἡ τελειοποίησις τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου καὶ πολλὰ ἄλλα, εἶναι θέματα ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὴ καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἡ μεταξὺ πάντων συνεργασία. Ἄλλ' εἶναι ἐν πολλοῖς καὶ ἡ προϋπόθεσις, διὰ νὰ νομιμοποιούμεθα κατόπιν νὰ δώσωμεν ἀπάντησιν εἰς τὰ βασικά πνευματικὰ ἐρωτήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὰς βασικὰς του πνευματικὰς καὶ θρησκευτικὰς του ἀνάγκας.

Καὶ εἰς τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸ δευτέρον ὁ Τύπος, ὅπως τὸ γνωρίζετε σεῖς καλύτερα, ἀποτελεῖ διὰ τοὺς θρησκευτικούς λειτουργοὺς καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τοὺς θρησκευτικούς ἡγέτας ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου συμπαραστάτην καὶ βοηθὸν πολυτιμώτατον. Δι' αὐτὸ αἰσθάνομαι καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην, ἔχων τὸ προνόμιον, νὰ εὐρίσκωμαι ἐν μέσῳ τόσοσιν ἐκλεκτῶν ἐκπροσώπων του, νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ἐκ βάθους καρδίας καὶ

νὰ ἐπαναλάβω καὶ πάλιν, ὅτι εὐχαρίστως εἶμαι πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν ὅλων σας».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ἀπήντησεν ἀγγλιστὶ εἰς διαφόρους ἐρωτήσεις τῶν ξένων ἀνταποκριτῶν, αἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων μετὰ τῶν ἀπαντήσεων ἔχουν μεταφράσει καὶ περιλήψει ὡς ἑξῆς :

Εἰς τὴν ἐρώτησιν, πῶς βλέπει τὸ παρὸν ταξίδιον τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου εἰς τὴν Ρώμην, ὁ Μακαριώτατος ἀπήντησεν, ὅτι τὸ γεγονός τῆς συναντήσεως τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης εἶναι σημαντικό. Δὲν εἶναι ὅμως δυνατόν ἐκ τῶν προτέρων νὰ κρίνῃ κανεὶς τὰ ἀποτελέσματα, πρὶν ἢ πληροφορηθῇ καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν συζητήσεων. Ἐλπίζομεν, ὅτι αἱ συζητήσεις θὰ εἶναι καλὰ καὶ ἐποικοδομητικαί.

Ἐρωτηθεὶς ἐὰν ἡ πολιτικὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συμφωνῇ μετὰ τῆς πολιτικῆς τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου, ὁ Μακαριώτατος ἀπήντησεν, ὅτι εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ πολιτικῆς ἐνὸς προσώπου, τὴν ὁποῖαν νὰ ἀκολουθοῦν ἀπαραλλάκτως ὅλοι αἱ ἄλλαι Ἐκκλησίαι. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι δημοκρατικὴ Ἐκκλησία, εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἀρκετὴ ἐλευθερία. Ἐκάστη Ἐκκλησία κινεῖται ἐντὸς τῶν ἰδικῶν της πλαισίων, ἐπὶ δὲ τῶν γενικωτέρων θεμάτων εἶναι ἀπαραίτητος ἡ συζήτησις καὶ ἡ συμφωνία ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἱ ἐνέργειαι τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου πρέπει νὰ ἀπηχοῦν τὴν ὑπὸ πασῶν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἀποδεκτὴν κατεύθυνσιν, ὑπόκεινται δὲ εἰς τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἔγκρισιν πασῶν τῶν ἀδελφῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Μακαριώτατος ἀπαντῶν εἰς ἄλλην σχετικὴν ἐρώτησιν, εἶπεν ὅτι ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ δὲν ὑπάρχει τὸ σύστημα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὸ πρωτεῖον τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης εἶναι ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων καὶ οὐχὶ ἡ ὑπάτη ἐξουσία καὶ ἡ ἀπόλυτος αὐθεντία, ὡς ὁ Πάπας. Εἰς τὴν Ὁρθόδοξίαν ἡ ὑπάτη ἀρχὴ εἶναι ἡ Οἰκουμηνικὴ Σύνοδος.

Ἐρωτηθεὶς, ἀκολουθῶς, ἐὰν θὰ ἦτο εὐπρόσδεκτος μία ἐπίσκεψις εἰς Ἀθήνας τοῦ Πάπα Παύλου, ὁ Μακαριώτατος ἀπήντησεν, ὅτι ἐπ' αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ δώσῃ καταφατικὴν ἢ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν, καθόσον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν εἶναι μὲν προκαθημένος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ δὲν διαθέτει παρὰ τὴν ἰδικὴν του ψήφον εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. Καὶ μία τοιαύτη ἀπόφασις θὰ πρέπει νὰ ληφθῇ ἀπὸ ὅλα τὰ μέλη τῆς Συνόδου, ἀπηχοῦσης τὴν γνώμην τοῦ ὅλου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ ἄλλου, ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἦτο καὶ εἶναι πάντοτε πρόθυμος νὰ καλλιεργήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς ἀπέμφων ὄχι μόνον μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων Ὁμολογιῶν. Ἡδὴ ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἐκ τῶν ἰδρυτικῶν μελῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ μετέχει εἰς αὐτὸ ἐνεργῶς, ὅπως μετέσχεν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεως τῶν διαχριστιανικῶν ὀργανώσεων «Ζωὴ καὶ Ἔργασια» καὶ «Πίστις καὶ Τάξις». Ἡ παγκόσμιος ὀργάνωσις, εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν μετέσχε ποτὲ ἦτο ἡ τοῦ «Διεθνούς Συμβουλίου Ἱεραποστολῆς», διότι αὕτη ἦτο Προτεσταντικὴ.

Ἐρωτηθεὶς, τέλος, διὰτὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μέχρι τοῦδε δὲν ἀνταπέδωκε τὰς φιλικὰς πρὸς αὐτὴν χειρονομίας τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ὁ Μακαριώτατος ἀπήντησεν, ὅτι τοῦτο ἔχει τὴν ἱστορικὴν του ἐξήγησιν, ἡ ὁποία ἐπιδραῖ ἐπὶ τῆς ψυχικῆς διαθέσεως τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παροραθῇ. Πρέπει νὰ παρέλθῃ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία θὰ ἀκολουθήσῃ ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας μας ὁδὸν φιλικὴν καὶ ἀδελφικὴν, διὰ νὰ γίνῃ πιστευτὸν ὑπὸ τοῦ λαοῦ μας, ὅτι αἱ πραγματικαὶ διαθέσεις τῆς εἶναι ὄντως ἀδελφικαὶ καὶ φιλικαί.

Κατὰ τὸ γεῦμα διενεμήθη πρὸς τοὺς δημοσιογράφους τὸ νεοεκδοθὲν βιβλίον τοῦ Μακαριώτατου «Σχέδιον ἀναδιοργάνωσης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Α Π Α Ν Τ Η Σ Ε Ι Σ ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου ἀρχίζομεν δημοσιεύοντες ἐκ τῶν ἀπαντήσεων, τὰς ὁποίας ἀπέστειλαν οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἀπάντησιν τῶν Εἰρηνικῶν Γραμμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχεν ἀποστείλει πρὸς αὐτοὺς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἱερώνυμος.

Α'

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΡΩΗΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΙΑΚΩΒΟΥ

«Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡ. ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΙΑΚΩΒΟΣ

Τῷ Μακαριωτάτῳ

Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κυρίῳ Ἱερωτάτῳ χαίρειν.

Ἐκομισάμεθα ἀσφαλῶς τὸ ἀπὸ 22ας λήξαντος μηνὸς τίμιον Γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν, δι' οὗ ἀναγγέλλει Αἴτη τῇ ἡμῶν ἐλαχιστότητι τὴν ἐκλογὴν, χειροτονίαν καὶ ἐνθρόνισιν Αὐτῆς ἐπὶ τὸν Ἀποστολικὸν καὶ Ἱστορικὸν Θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Συγχαίροντες τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ καὶ ὑψηλῇ ταύτῃ ἀναδείξει, ἐδχόμεθα, ὅπως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύριος χαρίζεται Ὑμῖν ὑγείαν τὴν κατ' ἄμφω, εἰς ἔτη μακρὰ καὶ εὐφρόσυνα, ἀξιοῖ δὲ Ὑμᾶς, ἵνα Θεοφιλῶς διακονήσητε, κατὰ τοὺς Θείους καὶ Ἱεροὺς Ἀποστολικοὺς καὶ Σynοδικοὺς Κανόνας καὶ τὰς Παραδόσεις, ἐν πνεύματι δ' ἀγάπης καὶ εἰρήνης, τὴν Ἀγιωτάτην Ἑλλαδικὴν Ἐκκλησίαν, ἐν μέσῳ τῶν σημερινῶν κοιτίμων καὶ ἱστορικῶν χρόνων, καθ' ὅσους κοσμοϊστορικῆς τῷ ὄντι σημασίας καὶ σπουδαιότητος γεγονότα, διορθοδόξου δὲ καὶ διαχριστιανικῆς ἐκτάσεως, διαδοραματίζονται ἐνὸς ἡμῶν.

Ἐπὶ τούτοις κατασπαζόμενοι τὴν Ὑμετέραν φίλην Μακαριότητα φιλήματι ἀγίῳ, διατελούμεν ἐν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ.

Ἐν Κηφισῇ τῇ 14ῃ Ἰουνίου 1967.

† Ὁ Πρ. Ἀθηνῶν Πρόεδρος Ἀττικῆς καὶ Μεγ. ΙΑΚΩΒΟΣ».

Β'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

«ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Ἀριθμ. Πρωτ. 541

Ἐν Θεσ/νίκῃ τῇ 7 Ἰουνίου 1967

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Μακαριώτατε Πρόεδρε, Ἀθήνας

Μετὰ χαρᾶς ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 1713/1967 σεπτὸν ἐγκύκλιον Γράμμα τῆς Ἱερᾶς

Συνόδου εἰς πληροφορίαν ἐπίσημον τῆς ἐκλογῆς τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἅμα δὲ καὶ Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἡμῶν. Εἰ καί, εὐθὺς ὡς ἠκούσαμεν τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν τῆς ἐκλογῆς ὑμῶν, συνεχρόσθημεν τηλεγραφικῶς τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοτιμῆτῳ Μακαριότητι, ἐσπεύσαμεν δὲ εἰς Ἀθήνας προθύμως καὶ φιλαδέλφως, ὅπως καὶ προσωπικῶς παραστῶμεν κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρόνισεως Αὐτῆς, δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας, ὅπως καὶ αἰθῆς συγχαρῶμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, ὡς ἀξίως ἐκλεγείη καὶ κατασταθείη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ τὴν Προεδρίαν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου, ταπεινῶς δὲ καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχρηθῶμεν Ὑμῖν πλουσίαν πάντοτε τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν καὶ πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ ἐδλογίαν εἰς διακονίαν τῷ Κυρίῳ καὶ τῇ Ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ μακρὰν, ἐνδοξον καὶ θεάρεστον.

Ἐν Χριστῷ ἐλάχιστος ἀδελφός

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ».

Γ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ
ΠΟΥΚΑΡΠΟΥ

«ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ
Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ἐν Σιατίστῃ τῇ 24ῃ Ἰουνίου 1967

Τῷ Μακαριωτάτῳ

Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Κυρίῳ Κυρίῳ Ἱερωτάτῳ

Ἀθήνας

Μακαριώτατε

Μετ' ἀνποκρίτου χαρᾶς ἐδεξάμεθα σήμερον τὸ ἀπὸ 27-5-67 σεπτὸν Εἰρηνικὸν Γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἀποσταλὲν καὶ ἡμῖν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς καὶ μεθ' ἡμῶν κοινωνίας Αὐτῆς, κατόπιν τῆς κανονικᾶς ψήφους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ Ὑψηλῆς Ἐπιτελείου τοῦ Εὐσεβεστάτου Ἀνακτος ἡμῶν, ἐκλογῆς Ὑμῶν ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Εὐφροσύνως καὶ αἰθῆς χαίρομεν ἐπαξίαν ἐκλογὴν, χειροτονίαν καὶ ἐνθρόνισιν Ὑμετέρας Μακαριότητος ἐκκλησ. Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ὀλοθυμῶς συγχαίρομεν Αὐτῇ ἐπὶ τῇ δαφιλείᾳ ταύτῃ τῆς Θεῆς Χάριτος, ἐκ μυχιῶν καρδίας δεόμενοι τοῦ Θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐπιστρέφειν Αὐτῇ, ὥστε ἐπὶ μῆκιστον οἰκοδοτησῆσθαι Θεοφιλῶς καὶ Χριστομιμῆτως Ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν Ὁρθοδόξου

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΙΛΙΑΣΜΟΥ

Α'

ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Α' 'Ο Χιλιασμός κρινόμενος ἐξ ἐπόψεως δογματικῆς.

Τὰ ὀνόματα «Χιλιασταί», «Μάρτυρες τοῦ 'Ιερωβᾶν» καὶ «Σπουδασταὶ τῶν Γραφῶν» ἀποτελοῦσι συνωνύμους ἐκφράσεις τῆς συγχρόνου χιλιαστικῆς κινήσεως, ἥτις, πλὴν τῆς ὀνομασίας καὶ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς προσδοκωμένης χιλιετοῦς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ — καὶ ταύτης ἰκανῶς παρηλλαγμένης — οὐδεμίαν ἄλλην συγγένειαν ἔχουσα πρὸς τὰς χιλιαστικὰς δοξασίας ἐνίαν ἐκ τῶν διδασκάλων τῆς ἀρχαίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ κίνημα θρησκευτικοπολιτικῆς μᾶλλον ὑφῆς, σφόδρα ἐπηρεαζόμενον ὑπὸ τῶν ἀποκαλυπτικῶν - ἐσχατολογικῶν προσδοκιῶν τοῦ Ἰσραήλ,

μὲ χαρακτηριστὰ δὲ ἐξόχως ἀντιχριστιανικὸν καὶ ἀντεκκλησιαστικόν.

'Ο σύγχρονος Χιλιασμός, οὐδὲν θετικὸν περιεχόμενον δογματικῆς πίστεως κατέχων — τοῦθ' ὅπερ κατ' ἐξοχὴν συνίστησι τὴν οὐσίαν παντὸς θρησκευματος — ἀποτελεῖ πλήρη καὶ συστηματικὴν ἄρνησιν τοῦ περιεχομένου τῆς θείας ἐν Χριστῷ Ἀποκαλύψεως, ἣν ἀλαθῆτως ἐρμηνεύει καὶ ἐπεξηγεῖ ἡ μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Τὴν ἄρνησιν ταύτην καθορῶμεν ἀναλυτικώτερον ἐν τοῖς ἐξῆς :

1. 'Ο Χιλιασμός ἀρνεῖται τὸ πρῶτιστον καὶ κυριώτατον χριστιανικὸν δόγμα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ὅπερ χαρακτηρίζει ὡς ἐν τῶν σκοτεινῶν μυστηρίων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Σατανᾶς ἐπεσκότισε τὸν λόγον καὶ χαρακτηρὰ καὶ σχέδιον τοῦ Θεοῦ. Ἀναμασσῶν τὰς

Ἑλλάδος. Ἐν τῷ συνδέσμῳ δὲ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εἰρήνης καὶ ἐν ἀγαστῇ συνεργασίᾳ μετὰ πάντων τῶν ἀποτελούντων τὴν Σεπτῆν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν προσκομισθῶσι τῇ Ἀγιωτάτῃ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ ἐπιτεύγματα σωτήρια καὶ εὐάρεστα τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν τοῦ ὑπερυμνήτου Ὀνόματος Αὐτοῦ καὶ χαρὰν τῶν ὑπὸ πάντων ἡμῶν ποιμενομένων εὐσεβῶν καὶ Ὀρθόδοξων Χριστιανῶν ἀναμενόντων ἰδεῖν τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα καὶ δοξάσαι τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς Οὐρανοῖς.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις περιπτυσσόμενοι Ὑμετέραν περισπούδαστον ἡμῖν Μακαριότητα, ταπεινῶς τινομεν Αὐτῇ χεῖρα κοινωνίας καὶ ἐν τῷ Θεῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀμπελώνι συνεργασίας.

Μετὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

† 'Ο Σισανίου καὶ Σιατίστης ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ».

Δ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΗΡΑΣ
Γ Α Β Ρ Ι Η Λ

«Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΗΡΑΣ
Γ Α Β Ρ Ι Η Λ

Ἐν Θήρᾳ τῇ 26ῃ Ἰουνίου 1967

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριε Ἰερωάνυμε, ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ κατασπασόμεθα Ὑμᾶς.

Γηθοσύνως ἐγενόμεθα κάτοχοι τοῦ τιμίου Γράμματος Ὑμῶν, δι' οὗ ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης ἀναγγέλλει ἡμῖν τὴν ἐκλογὴν, χειροτονίαν καὶ ἐνθρόνισιν Αὐτῆς ἐπὶ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον καὶ τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας καὶ κατάρχεται

καὶ ἐπισήμως τῆς μεθ' ἡμῶν ἐπικοινωνίας, ἧς ἀρχὴν ἐποιήσαμεθα διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν συγχαρητηρίων καὶ εὐχαριστηρίων τηλεγραφημάτων καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς πρὸς Ὑμᾶς ἐπισκέψεως ἡμῶν.

Σπεύδοντες ἀπαντῆσαι τῇ Ὑμετέρα Γερασμία Μακαριότητι, συγχαίρομεν Αὐτῇ καὶ αἰθῆς καὶ τὸν ἀπὸ καρδίας ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπονέμοντες, ἐπικαλούμεθα ὑπὲρ Αὐτῆς τὴν ἀπὸ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἐνίσχυσιν καὶ χάριν καὶ τὴν ἐπ' αἰσίοις πορείαν καὶ εὐδόωσιν τοῦ ἐπιπονωτάτου καὶ δυσχεροῦς ἔργου τῆς ποιμαντορίας, μάλιστα δὲ τοῦ Προκαθημένου καὶ δὴ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.

Ἐσχάτως ἡ Ἐκκλησία διήλθε κρίσιν καὶ ἔδοκιμάσθη, ὡς μὴ ἔδει. Ἐστερημένη Καταστατικῶ Χάρτου, διαρκεῖτο διὰ διαταγμάτων ἐκδιδομένων κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἐπιτηδίων καὶ διὰ προσωπικὰς ἐπιδιώξεις, χωρὶς σὸδόλως νὰ ἐξετάζηται τὸ συμφέρον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οἱ ἐπιτηδίοι οὗτοι εὐρίσκοντο μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ἢ καὶ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τούτων δὲ τὰ πολλὰ δεινὰ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ τοσαύτη κατὰπτωσις τοῦ κύρους αὐτῆς.

Εἶναι ἀνάγκη ἀνορθώσεως τοῦ κύρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοιαύτην ἐννοίαν εἶχεν ἡ ἐν τῷ εὐχρητίῳ ἡμῶν τηλεγράφηματι φράσις «πιστεύομεν καὶ ἐπιθυμοῦμεν νέαν περιόδον διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα».

Τοῦτο ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αἰθῆς καὶ εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας τὴν διὰ τῆς Ἀρχιερατείας Ὑμῶν πράγματων. Ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, θὰ καταβάλωμεν πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς τοῦτο, συμπαριστάμενοι τῇ Ὑμετέρα φιλῇ Μακαριότητι, ἥς διατελοῦμεν

Ἐλάχιστος καὶ ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† 'Ο Θήρας ΓΑΒΡΙΗΛ».

αίρετικὰς κακοδοξίας τοῦ Ἀρείου, δὲν ἀποδέχεται τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς τὸν συναϊδίον τοῦ Θεοῦ Πατρὸς Λόγον, ὡς Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα καὶ ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, ἀλλ' ὡς τὸ πρῶτον καὶ ἔγχρονον δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ὡς ἄνθρωπον φίλον, ὅστις ἠθικῶς μόνον δύναται νὰ κληθῆ Θεός, καὶ δὴ καὶ ἐν οἷα ἐννοία καλοῦνται θεοὶ οἱ θεοσεβεῖς καὶ δίκαιοι ἄνθρωποι. Περαιτέρω τὸ ἅγιον Πνεῦμα — ὑπερβαίων ἐν προκειμένῳ τὴν κακοδοξίαν τοῦ Μακεδονίου — ἀποδέχεται ὁ Χιλιασμός ὡς ὃν ἀνυπόστατον καὶ προσωπικῶς ἀνυπαρκτον, ὡς τὴν ἀόρατον δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ ἐνὸς Θεοῦ. Εἶναι φανερόν, ὅτι ἐπὶ τοῦ τριαδικοῦ δόγματος ὁ Χιλιασμός ἐπαναλαμβάνει τὰς ἀντιτριαδικὰς αἱρέσεις τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

2. Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς κοσμολογίας οἱ χιλιασταὶ ἀποδέχονται τὸ αἰώνιον τῆς παρούσης μορφῆς τοῦ κόσμου, τὴν δὲ γῆν ὡς τὸ αἰώνιον ἐνδιάστημα τῶν πράξεων καὶ δικαίων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἀποδέχεται τὸ τέλος τῆς παρούσης καταστάσεως τοῦ κόσμου καὶ τὴν μεταμόρφωσιν αὐτοῦ. Τὴν δὲ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ οὐδὲν περιορίζει τοπικῶς. Ἐπὶ τῆς ἀνθρωπολογίας οἱ χιλιασταὶ, ἐπαναλαμβάνοντες τὴν κακοδοξίαν τῶν θνητοφυχιτῶν, ἀποδέχονται τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν οὐχὶ ὡς ἀθάνατον ἀλλ' ὡς θνητὴν.

3. Ἐξ ὅσων περὶ Ἀγίας Τριάδος ἐλέχθησαν, καθίσταται σαφές, ὅτι οἱ χιλιασταὶ πλήττουν ἐν συνεχείᾳ καὶ τὸ χριστιανικὸν δόγμα. Ἐφ' ὅσον κατ' αὐτοὺς ὁ Χριστὸς εἶναι ἄνθρωπος φίλος, ἔπεται ὅτι τὸ περὶ δύο φύσεων — θείας καὶ ἀνθρωπίνης — ἐν τῷ ἐνιαίῳ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐνούμενων, δόγμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐννοίαν δύναται νὰ ἔχη.

4. Ἡ ἄρνησις τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος συν-επιφέρει ἀφεύκτως καὶ τὴν ἄρνησιν τοῦ σωτηριολογικοῦ δόγματος. Ἐφ' ὅσον ὁ Χριστὸς εἶναι ἀπλοῦς ἄνθρωπος, ἔπεται ὅτι τὸ τε πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἰλαστήριος θυσία αὐτοῦ καὶ ἡ ζωηφόρος ἐκ τῶν νεκρῶν Ἀνάστασις καὶ ἡ Ἀνάληψις του οὐδεμίαν λυτρωτικὴν διὰ τὸν ἄνθρωπον δύναμιν καὶ ἰσχὺν δύναται νὰ ἔχουν.

5. Ἀφεύκτως συνέπεια τῶν ἀνωτέρω εἶναι καὶ ἡ παντελής ὑπὸ τῶν χιλιαστῶν ἀπόρριψις τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησιολογίας. Οἱ χιλιασταὶ δὲν δύναται νὰ ἀποδεχθῶσι τὴν περὶ μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας διδασκαλίαν, ὡς τῆς ἀπίλου τοῦ Χριστοῦ νύμφης καὶ τοῦ σώματος τῶν Ἀγίων ὡς τοῦ ἐδραιώματος τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ἁγιαστικοῦ πεδίου τῆς λυτρωτικῆς χάριτος, ἐνθα τελεσιουργεῖται ἡ ὑποκειμενικὴ προσοικειώσις τῶν ἀγαθῶν τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ. Οἱ χιλιασταὶ καταπολεμοῦσι σφοδρῶς τὴν ἐξωτερικὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἱερόν κλήρον, τὰ μυστήρια καὶ τὴν λατρείαν αὐτῆς, ἀποδεχόμενοι δὲ θνητὴν τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἀπορρίπτουσι καὶ τὸ δόγμα τῆς μέσης καταστάσεως τῶν ψυχῶν καὶ τῆς θριαμ-

βευούσης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, μετὰ παντὸς ὅ,τι ἐκφράζει τὸν σύνδεσμον ταύτης πρὸς τὴν ἐπὶ γῆς στρατευομένην Ἐκκλησίαν, ὡς τὸ δόγμα τῆς μεσιτείας τῶν ἁγίων ὑπὲρ τῶν ἐπὶ γῆς ζώντων, αἱ ἅγιοι εἰκόνες, τὰ ἱερά λείψανα, κ.ἄ.

6. Τέλος, ὁ Χιλιασμός ἀποτελεῖ ἀδυσώπητον κατάργησιν τῆς Χριστιανικῆς ἐσχατολογίας. Ἡ ἐπὶ γῆς ὀλικὴ χιλιετής βασιλεία τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν δικαίων ἀποτελεῖ πλάνην, τοσούτω δὲ μᾶλλον ὅσο οἱ χιλιασταὶ, ἐπανειλημμένως προσδιορίζοντες χρονικῶς τὴν ἔναρξιν ταύτης, οἰκτρῶς διεψεύσθησαν. Ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, σημαίνουσα διὰ μὲν τοὺς δικαίους μακαριότητα, διὰ δὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀφανισμόν, ἀποτελεῖ θλιβεράν παραχάραξιν τοῦ περὶ καθολικῆς κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως δόγματος τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Ὁ Χιλιασμός, κατὰ ταῦτα, ἀποτελεῖ πλήρη ἄρνησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, δεινὴν δὲ διαστρέβλωσιν τῶν Ἀγίων Γραφῶν. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς σπουδῆς καὶ μελέτης τῶν Γραφῶν οἱ χιλιασταὶ παραβιάζουσι τὸ ἀληθὲς νόημα τῶν ἱερῶν κειμένων, ἵνα ἐξυπηρετήσωσι τοὺς ἀντικειμενικοὺς αὐτῶν σκοποὺς, τὴν κατάλυσιν δηλονότι τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δόγματος. Ὅντως, ἐπιστρατεύοντες τὰ ἐπιχειρήματα πλείστων ὅσων αἱρέσεων, οὐδὲν δόγμα τῆς πίστεως καταλείπουσι ἀπόσβλητον. Εἰς τὸν χώρον ὅμως τῆς Ὀρθοδοξίας ἡ τάσις αὕτη τῶν Χιλιαστῶν δύναται νὰ ἔχη θλιβεράς καὶ μοιραίας ἐπιπτώσεις. Τὰ τῆς πίστεως δόγματα ἀποτελοῦσι διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν τὴν σπονδυλικὴν στήλην τῆς τε μεταφυσικῆς καὶ ἐγκοσμίου καθόλου πραγματικότητος καὶ ζωῆς αὐτῆς. Ὑπὲρ τῆς γνησιότητος τοῦ δόγματος αὐτῆς διεξήγαγεν ἀνεκαθεν πολυμόχθους ἀγῶνας, συνεπικουρουμένη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ὀρθοδόξου Κράτους κατεπολέμησε δραστηκῶτα τὰς πάσης φύσεως κακοδοξίας καὶ αἱρέσεις. Ἡ παρουσία τῶν χιλιαστῶν ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ, γνωστῆς οὐσίας τῆς λυσσώδους προσηλυτικῆς αὐτῶν ματίας - ἀποτελεῖ καρκίνωμα οὐ μόνον, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς ὑποστάσεως τοῦ Ὀρθοδόξου Ἔθνους ἡμῶν.

Β' Ὁ Χιλιασμός κρινόμενος ἐξ ἐπόψεως νομοκανονικῆς.

Τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος τοῦ ἔτους 1952 καθορίζει, ὅτι « ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρα καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων ».

Ἐν συνεχείᾳ, διατυποῦνται αἱ ἀκόλουθοι περιοριστικαὶ διατάξεις :

α) Ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

β) Ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη.

γ) Ούδεις δύναται ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν καθηκόντων ἢ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς Χώρας.

Τὸ ἐρώτημα εἰς ὃ ἐπιχειρεῖ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ἡ παροῦσα εἰσήγησις εἶναι τὸ ἀκόλουθον. Ἡ ὑπὸ τὰ δνόματα («Χιλιασμός»), («Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ»), («Σπουδασταὶ τῶν Γραφῶν») γνωστῇ θρησκευτικοπολιτικῇ κίνησιν εὐρίσκειται ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὰς ὡς ἀνωτέρω θεμελιώδεις περὶ θρησκείας διατάξεις τοῦ Συντάγματος καὶ συνεπῶς δύναται νὰ τύχῃ τῆς προστασίας αὐτοῦ;

Πρὶν ἢ δοθῇ ἀπάντησις εἰς τὸ τεθὲν ἐρώτημα δεόν νὰ διευκρινισθῇ ἡ φύσις καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ Χιλιασμοῦ· ἐὰν δηλονότι πρόκειται περὶ χριστιανικῆς αἵρέσεως ἢ περὶ γνωστῆς θρησκείας ἢ καὶ περὶ ὁργανώσεως ἐπιδιωκούσης ὑπὸ θρησκευτικὸν κάλυμμα τὴν ἐπίτευξιν πολιτικῶν σκοπῶν.

1) Ἡ ἀπάντησις πρὸς τὸ πρῶτον ἐρώτημα, ἐὰν δηλονότι ὁ Χιλιασμός ἀποτελῇ αἵρεσιν χριστιανικὴν εἶναι ἀρνητικῆ. Ὁ Χιλιασμός δὲν ἀποτελεῖ αἵρεσιν χριστιανικὴν, ἀλλὰ ἄρνησιν τοῦ περιεχομένου τῆς θείας ἐν Χριστῷ Ἀποκαλύψεως, ἣν ἀλαθῆτως ἐρμηνεύει καὶ ἐπεξηγεῖ ἡ μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Οὕτως, ὡς λεπτομερῶς ἐκτίθεται ἐν τῷ Α' μέρει τοῦ παρόντος ὑπομνήματος, ὁ Χιλιασμός ἀρνεῖται τὸ πρῶτιστον καὶ κυριώτερον χριστιανικὸν δόγμα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ὅπερ χαρακτηρίζει ὡς ἐν τῶν σκοτεινῶν μυστηρίων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Σατανᾶς ἐπεσκοτίσε τὸν λόγον καὶ χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ.

Συνέπεια τῆς ἀρνήσεως ταύτης εἶναι ἡ ἀπόρριψις τοῦ τε χριστολογικοῦ καὶ σωτηριολογικοῦ δόγματος, ἐτι δὲ καὶ τῆς καθόλου χριστιανικῆς ἐκκλησιολογίας καὶ ἐσατολογίας.

Ὁ Χιλιασμός δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἀπόρριψιν πάσης τῆς θεμελιώδους διδασκαλίας τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ ἀγωνίζεται δι' ὅλων τῶν μέσων πρὸς ἐκμηδένισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ὡς χαρακτηριστικῶς καὶ ἀνεκδοιάστως διακηρύσσει, ὅτι «πάντες οἱ λαοὶ θέλουσι γνωρίσει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐξήρανε τὴν χριστιανωσύνην καὶ ἐζωοποίησε τὸν Σιωνισμόν» (στ' Τόμος Γραφικῶν Μελετῶν σελ. 564).

Πῶς λοιπὸν εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς χριστιανικὴ αἵρεσις ὁ Χιλιασμός, ὅστις ἀγωνίζεται πρὸς ἐξάλειψιν καὶ ἐξαφάνισιν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ αὐτοῦ εἰ δυνατὸν τοῦ ὅρου Χριστιανισμός χάριν μάλιστα ἄλλης θρησκείας, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ;

Ἐὰν δὲ παρὰ ταῦτα οἱ χιλιασταὶ ἐμφανίζωνται ὡς χριστιανοί, τὸ πράττουν πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιτυχίαν τῆς προπαγάνδας των ἐν μέσῳ τῶν χριστιανῶν, ἐμφανιζόμενοι καὶ οὗτοι δολίως καὶ ἐν σχήματι προβάτου ὡς χριστιανοί, ἵνα αὐτῶ συμπαράσθουν

καὶ ἀποπλανοῦν τοὺς ἀπλουστέρους. Φθάνει ὅτι κηρύττουν ἀπεριφράστως, ὅτι «ὁ χριστιανισμός ἤρχισε μὲ μεγάλην ἀποστασίαν ἀπὸ τὴν ἀληθινήν θρησκείαν καὶ ἀσχεῖ ψευδῆ θρησκείαν». Καὶ βεβαιοῦν, ὅτι «ἡ προφητεία διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ πρόκειται ἐπίσης νὰ ἐκπληρωθῇ ἐπὶ τοῦ συγχρόνου Χριστιανισμοῦ».

2) Ὁ Χιλιασμός δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς γνωστῇ θρησκεία καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τῆς ἐκ τοῦ Συντάγματος παρεχομένης πρὸς πᾶσαν γνωστῆν θρησκείαν προστασίας; Ἡ ἀπάντησις δυσκόλως δύναται νὰ εἶναι καταφατικῆ, δεδομένου ὅτι ὁ Χιλιασμός οὐ μόνον καταδικάζει πάσας τὰς γνωστὰς θρησκείας, χαρακτηρίζων αὐτάς ὡς «ὄρατὸν μέρος τῆς ὁργανώσεως τοῦ Σατανᾶ», ἀλλὰ καὶ διακηρύσσει, ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ὅρος «θρησκεία» εἶναι ἐφεύρεσις τοῦ Σατανᾶ καὶ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον μέρος, τὸ ὅποιον μετεχειρίσθη, ὅπως ἀπομακρύνῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεόν. (Ἀσφάλεια σελ. 11 καὶ 14).

Ὅς εἶναι δὲ φυσικόν, κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἀρνεῖται ὁ Χιλιασμός δι' ἑαυτὸν τὴν ιδιότητα τῆς θρησκείας («Σκοπιὰ» τεῦχος 2/1926 σελ. 2 κ.έ.), διδάσκων μάλιστα, ὅτι «διὰ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ διατηρῆται ἕνας κόσμος πρέπει πᾶσα θρησκεία νὰ ἐκριζωθῇ ἐκ τῆς γῆς καὶ ὅτι τοῦτο θὰ γίνῃ, διότι αὕτη εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ» («Ἐνας κόσμος, μία Κυβέρνησις σελ. 29). Τῷ ὄντι ὁ Χιλιασμός οὐδὲν θετικὸν περιεχόμενον δογματικῆς πίστεως κατέχων — τοῦθ' ὅπερ κατ' ἐξοχὴν συνίστησι τὴν οὐσίαν παντὸς θρησκευματος — ἀποτελεῖ πλήρη καὶ συστηματικὴν ἄρνησιν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐννοίας τῆς θρησκείας. Εἶναι δὲ γνωστὸν, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ καὶ ἡ μειοψηφοῦσα γνώμη ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 679/1960 ἀποφάσει τῆς Ὁλομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, ὅτι «οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβᾶ δὲν ἔχουν ἀποκαλύψει τὸ ἐκκλησιαστικὸν των διοικητικὸν σύστημα, οὔτε ἔχουν ἐγκατεστημένας ἀρχὰς ἐν Ἑλλάδι». Καὶ ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης δὲν δύναται νὰ ἐνταχθῇ ὁ Χιλιασμός εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος προστατευόμενας γνωστὰς θρησκείας, δεδομένου ὅτι «τὸ Σύνταγμα προβλέπει ἐν ἄρθρῳ 2 τὴν ἄσκησιν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐποπτείας ἐπὶ τῷ προδήλῳ σκοπῷ τῆς διαπιστώσεως ἂν ἐκάστη Ἐκκλησία περιορίζεται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς θρησκευτικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς καὶ ὅτι δὲν ἐπιδιώκει σκοποὺς ἀντικειμένους εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους. Ἐποπτεία σημαίνει φανεράς Ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς καὶ διοικήσιν καὶ ἅμα ἀποκάλυψιν ὁλοκλήρου τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῆς δεδομένης θρησκείας» (Νομ. Συμβ. ἐνθ. ἄν.). Ἀκριβῶς δὲ τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι τὸ κρίσιμον διὰ τὸν ὀρθὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Χιλιασμοῦ, διότι βαθεῖα καὶ ἐμπεριστατωμένη ἔρευνα τῶν πηγῶν τοῦ συγχρόνου Χιλιασμοῦ ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμεναι θρησκευτικαὶ δοξασίαι ἀποτελοῦν ἀπλῶς τὸ ἐπικάλυμμα πρὸς εὐχερεστέραν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιδιωκόμενων ὑπ' αὐτοῦ προεχόντως πολιτικῶν σκοπῶν. Ὁ Χιλιασμός κατ' οὐσίαν ἀποτελεῖ παγκόσμιον ἀναρχικὴν, ἀντεθνικὴν

καὶ ἀντιθρησκευτικὴν σιωνιστικὴν ὀργάνωσιν, ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ ἰδίαν θρησκείαν.

Ἡ ὀργάνωσις αὕτη ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν κατάργησιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Κρατικῶν ὀργανισμῶν καὶ τὴν διάλυσιν τῶν Κυβερνήσεων αὐτῶν, αἵτινες κατὰ τὸν Χιλιασμὸν ἀντιπροσωπεύουν τὸν Διάβολον καὶ ἀποτελοῦν μέλος τῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ» (Καταλλαγὴ, σελ. 333), ὡς καὶ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Σιωνισμοῦ διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἐν Ἱερουσαλὴμ Παγκοσμίου Κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν Ἀβραὰμ κλπ. (Ἡ ἐπιθυμητὴ Κυβέρνησις σελ. 31-33). Οὕτω δὲ ὁ Χιλιασμός ἐρχεται εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ἥτις πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ προσηλυτισμοῦ κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας. Εἶναι δὲ τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὅτι ὁ προσηλυτισμὸς καὶ δὴ κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἀποτελεῖ πρωταρχικὴν ἐπιδιώξιν τοῦ Χιλιασμοῦ, ὅστις καταφύρων καὶ ἀνευδοκίμως παραβιάζει τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν «ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν κηθιζόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη». Ἀλλ' ὁ Χιλιασμός, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, δὲν περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὴν προσβολὴν τῆς δημοσίας τάξεως, ἀλλὰ διὰ τῆς διδασκαλίας του, ὅτι ἡ Πολιτεία εἶναι «ἔργον τοῦ Σατανᾶ», αἱ κυβερνήσεις τῶν Κρατῶν εἶναι «αἱ χεῖρες τοῦ Σατανᾶ» καὶ «ὄρατοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Σατανᾶ», οἱ νόμοι δὲ καὶ τὰ διατάγματα θεσπίζονται κατ' ἔμπνευσιν τοῦ Σατανᾶ, ὡθεὶ τοὺς πολίτας εἰς ἀνυπακοὴν καὶ ἀνταρσίαν κατὰ τῆς Κρατικῆς ἐξουσίας, μὲ τελικὸν σκοπὸν τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ διάλυσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Κρατικοῦ ὀργανισμοῦ. Ὡς γνωστόν, ὁ Χιλιασμός θεωρεῖ τὰς μὲν ἐνόπλιους δυνάμεις ὡς «στρατὸν τοῦ Διαβόλου», τὴν δὲ ἐπίδειξιν σεβασμοῦ πρὸς τὴν Σημαίαν, τὸ ἱερὸν σύμβολον τοῦ Ἔθνους, ὡς «διαβολικὴν λατρείαν» καὶ ἐπιβάλλει εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ ἀνυπακοὴν εἰς τὴν Φωνὴν τῆς Πατρίδος προσκαλοῦσαν τοὺς πολίτας εἰς τὰ ὅπλα. Σοβαρὸς δὲ ἀριθμὸς χιλιαστῶν κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον καὶ τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ συμμαχοῦσιν, ἀρνούμενος νὰ ἐκτελέσῃ τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπέρτατον χρέος, ἀψησῶλησεν τὸ Στρατοδικεῖον.

Ὁ Χιλιασμός οὐ μόνον διακηρύσσει, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεται κατὰ τρόπον ἀδίστακτον, σατανικὸν καὶ καταχθόνιον πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνόμων σκοπῶν του.

Ὅθεν ἡ παραθεώρησις τῶν ἀνωτέρω ἀληθειῶν καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἀναρχικῆς, ἀνθεθνικῆς καὶ ἀντιθρησκευτικῆς σιωνιστικῆς κινήσεως τοῦ Χιλιασμοῦ, ὡς γνωστῆς θρησκείας καὶ ἡ συνεπεία τούτου παροχὴ εἰς αὐτὸν τῆς Συνταγματικῆς προστασίας, ὁδηγεῖ εἰς τὴν κατ' οὐσίαν ἐν προκειμένῳ κατάργησιν καὶ καταστρατήγησιν τῶν σχετικῶν ἀρθρῶν τοῦ Συντάγματος, συνεπαγομένην μεγίστην ἀπειλὴν κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς υπάρξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἐν συμπεράσματι διαπιστοῦμεν, ὅτι ὁ Χιλιασμός δὲν ἀποτελεῖ Χριστιανικὴν αἵρεσιν, οὐδὲ δύναται νὰ χαρακτηρησθῇ ὡς γνωστὴ θρησκεία ἀπολαμβάνουσα

τῆς συνταγματικῆς προστασίας, ἀλλὰ προσχόντως ἀναρχικὴν καὶ ἀνθεθνικὴν καὶ ἀντιθρησκευτικὴν κίνησιν, ἀποσκοποῦσαν εἰς τὴν παγκόσμιον ἐπικράτησιν τοῦ Σιωνισμοῦ.

16.6.1964

Ὁ Κοσμήτωρ
Δ. ΜΩΡΑΪΤΗΣ

Β'

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΚΩΝΣΤ. Δ. ΜΟΥΡΑΤΙΔΟΥ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1967

Πρὸς

Τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερώνυμον, Πρόεδρον τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἐνταῦθα

Μακαριώτατε,

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ τεθέντος ἡμῖν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 2137/23-6-1967 Ὑμετέρου ἐγγράφου ἐρωτήματος περὶ τοῦ ἐγκύριου ἢ μὴ τῶν μεταξὺ Χιλιαστῶν ἢ Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά τελουμένων γάμων, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωματεύσωμεν ὡς ἀκολούθως.

Κατὰ τὸ ἰσχύον ἐν Ἑλλάδι δίκαιον (ἄρθρον 1371 Α.Κ.), ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὸ ἐγκυρον καὶ ὑποστατὸν τῶν μεταξὺ ἑτεροδόξων ἢ μεταξὺ ἑτεροθρήσκων τελουμένων γάμων εἶναι ἡ ἱεροτελεστία συμφώνως τῷ δόγματι ἢ τῷ θρησκευτικῷ «ἐκατέρου τῶν εἰς γάμον συναρχομένων, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι ἀνεγνωρισμένον ἐν τῇ ἡμεδαπῇ». Ὁ βρος «ἀνεγνωρισμένον θρησκευμα» εἶναι ταυτῶσμος κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ γνώμῃ πρὸς τὸν ὅρον «γνωστὴ θρησκεία» τοῦ πρώτου ἀρθροῦ τοῦ Συντάγματος.

Προϋπόθεσις, συνεπῶς, ὀρθῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸ ἐρωτήμα περὶ τοῦ ἐγκύριου τῶν μεταξὺ Χιλιαστῶν τελουμένων γάμων εἶναι ἡ διεκρίσις, ἐάν ἡ κίνησις τῶν Χιλιαστῶν ἢ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά πληροῖ τὰς ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀρθροῦ τοῦ Συντάγματος ἀπαιτούμενας προϋποθέσεις διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτῆς ὡς «γνωστῆς θρησκείας». Κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθροῦ 1 τοῦ Συντάγματος, «ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, πᾶσα δὲ ἄλλη γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρα καὶ τὰ τῆς λατρείας αὐτῆς τελοῦνται ἀκωλύτως, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων». Ἐν συνεχείᾳ, διατυπῶνται αἱ ἀκόλουθοι περιοριστικαὶ διατάξεις: α) Ἀπαγόρευσις τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας. β) Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν ἀνεγνωρισμένων θρησκείων ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας. γ) Ἡ ἐλευθέρα ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν

τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἦθη καὶ δ) Οὐδεὶς δύναται ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων ν' ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν καθήκοντων ἢ ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς χώρας.

Τί ἐννοεῖ ὅμως ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης διὰ τοῦ ὄρου «γνωστὴ θρησκεία»; Κατὰ τὴν κρατοῦσαν γνώμην, «γνωστὴ θρησκεία» σημαίνει ἀπλῶς θρησκείαν φανεράν, ἔχουσιν δόγματα φανερά καὶ ὄχι κρύφια καὶ λατρείαν φανεράν, μὴ ἀποτελοῦσαν δηλ. ἀθέμιτον ἔνωσιν ἢ μυστικὴν ἐταιρίαν, ἢ ὀργάνωσιν πρὸς παρανόμους σκοποὺς [Πρὸβλ. Α. Σβώλου - Γ. Βλάχου, Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος, Τομ. Α', Ἀθῆναι 1954, σελ. 42, Ὁλομ. Νομ. Συμβουλίου τοῦ Κράτους 679/1960 ἐν ΑΕΚΔ (1961), σελ. 40, Γνωμοδ. ἀντεισαγγελέως Ἄρ. Πάγου Α. Τούση ἐν Ν.Β. 7 (1959) 1277-1278]. Ἀνεξάρτητως τῆς ὀρθότητος ἢ πληρότητος τῆς ἀνωτέρω γνώμης, εἶναι αὐτονόητον, ὅτι πρωταρχικὴ ἐπιδιώξις τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτου διὰ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ ὄρου «γνωστὴ θρησκεία» εἶναι ἡ διασφάλις τῆς Πολιτείας ἐκ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἢ τὸ ἐπιβάλλυμα τῆς θρησκείας ἐπιδιώκονται ἀλλοτρίοι καὶ δὴ καὶ ἀντικείμενοι πρὸς τὴν κρατικὴν τάξιν καὶ διοργάνωσιν σκοποί, δεδομένου ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος πρωτίστως ἐπιβάλλεται ἡ διατήρησις τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν χρηστῶν ἠθῶν. Καὶ ἐρωτᾶται: ὁ Χιλιασμὸς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς γνωστὴ θρησκεία ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐννοίᾳ, ἐναρμονιζόμενος πρὸς τὴν ἔννομον τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἦθη ἢ ἀντιθέτως εἶναι προεχόντως πολιτικὴ κίνησις ἐπιδιώκουσα, ὑπὸ τὸ ἐπικάλυμμα τῆς θρησκείας, ἀλλοτρίους τῆς θρησκείας σκοποὺς; Ἐκ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἤρτηται καὶ ἡ θετικὴ ἢ μὴ ἀπάντησις καὶ εἰς τὸ τεθὲν ἡμῖν ἐρώτημα.

Ἐν πρώτοις, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ Χιλιασμὸς, εὐρισκόμενος ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐπίδρασιν τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Σιωνισμοῦ, οὐδὲν θετικὸν περιεχόμενον δογματικῆς πίστεως κατέχει — τοῦθ' ὅπερ κατ' ἐξοχὴν συνιστᾷ τὴν οὐσίαν παντὸς θρησκευάματος — ἀλλ' ἀποτελεῖ πλήρη καὶ συστηματικὴν ἄρνησιν τοῦ περιεχομένου τῆς θείας ἐν Χριστῷ Ἀποκαλύψεως, ἣν ἀλαθῆτως ἐρμηνεύει καὶ ἐπεξηγεῖ ἡ μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Οὕτως ὁ Χιλιασμὸς ἀρνεῖται τὸ πρῶτιστον καὶ κυριώτατον χριστιανικὸν δόγμα τοῦ ἐν τριάδι Θεοῦ, ὅπερ χαρακτηρίζει ὡς ἐν ἐκ τῶν σκοτεινῶν μυστηρίων, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Σατανᾶς ἐπεσκότισε τὸν λόγον καὶ χαρακτήρα τοῦ Θεοῦ.

Συνέπεια τῆς ἀρνήσεως ταύτης εἶναι ἡ ἀπόρριψις τοῦ τε χριστολογικοῦ καὶ σωτηριολογικοῦ δόγματος, ἔτι δὲ καὶ τῆς καθόλου Χριστιανικῆς ἐκκλησιολογίας καὶ ἐσχατολογίας. Οὐ μόνον δὲ διαστρεβλώνει ὁ Χιλιασμὸς καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς σπουδῆς καὶ μελέτης τῶν Γραφῶν τὸ ἀληθὲς νόημα τῶν ἱερῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς πλήρη ἐξάρθρωσιν καὶ ἐκμηδένισιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐὰν δὲ παρὰ

ταῦτα οἱ Χιλιασταὶ ἐμφανίζονται ὡς Χριστιανοί, τὸ πράττουν πρὸς εὐκολωτέραν ἐπιτυχίαν τῆς προπαγάνδας τῶν ἐν μέσῳ τῶν Χριστιανῶν ἐμφανιζόμενοι καὶ οὗτοι δολίως καὶ ἐν σχήματι προβάτου ὡς Χριστιανοί, ἕνα οὕτω συμπαρασύρουν καὶ ἀποπλανοῦν τοὺς ἀπλουστεροὺς. Φθάνει ὅτι κηρύττουν ἀπεριφράστως, ὅτι ὁ «Χριστιανισμὸς ἤρχισε μὲ μεγάλην ἀποστασίαν ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν θρησκείαν καὶ ἀσκεῖ ψευδῆ θρησκείαν», καὶ βεβαιοῦν, ὅτι ἡ προφητεία διὰ τὴν ἐρήμωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ πρόκειται ἐπίσης νὰ ἐκπληρωθῇ ἐπὶ τῆς συγχρόνου Χριστιανικῆς θρησκείας. Πῶς, λοιπὸν, εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς Χριστιανικὴ ἄρεσις ἢ πλάνη ὁ Χιλιασμὸς, ὅστις ἀγωνίζεται πρὸς ἐξάλειψιν καὶ ἐξαφάνισιν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ αὐτοῦ εἰ δυνατόν τοῦ ὄρου «Χριστιανισμὸς»; Ἀλλ' ὁ Χιλιασμὸς δὲν βάλλει μόνον κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ ποσῶν τῶν γνωστῶν θρησκευτῶν χαρακτηρίζων αὐτὰς ὡς «ὄρατον μέρος τῆς ὀργάνωσης τοῦ Σατανᾶ». Διακηρύσσει δέ, ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ὄρος «θρησκεία» εἶναι ἐφευρέσις τοῦ Σατανᾶ καὶ ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον μέσον, τὸ ὅποιον μετεχειρίσθη, ὅπως ἀπομακρύνῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. (Ἀσφάλεια, σελ. 11 καὶ 14). Εἶναι δὲ φυσικὸν κατόπιν τῶν ἀνωτέρω τὸ ὅτι ὁ Χιλιασμὸς ἀρνεῖται δι' ἑαυτὸν τὴν ιδιότητα τῆς θρησκείας («Σκοπιὰ», τεύχος 2/1926, σελ. 2 κ. ἐξ.), διδάσκων μάλιστα, ὅτι «διὰ νὰ ὑπάρχη καὶ νὰ διατηρῆται ἕνας κόσμος πρέπει πᾶσα θρησκεία νὰ ἐκρίζωθῇ ἐκ τῆς γῆς» καὶ ὅτι τοῦτο «θὰ γίνῃ, διότι αὕτη εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ Παντοδυναμοῦ Θεοῦ» («Ἐνας Κόσμος, μία Κυβέρνησις, σελ. 29»). Ἐκ τῶν ἐνωτέρω συνάγεται, ὅτι ὁ Χιλιασμὸς οὐ μόνον στερεῖται παντὸς θετικοῦ περιχομένου δογματικῆς πίστεως — τοῦθ' ὅπερ, ὡς εἶπομεν, συνιστᾷ τὴν οὐσίαν παντὸς θρησκευάματος — ἀλλὰ καὶ ἀποτελεῖ πλήρη καὶ συστηματικὴν ἀπάρησιν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐννοίας τῆς θρησκείας. Ὁ Χιλιασμὸς δὲν εἶναι θρησκευτικὴ κίνησις, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἀντιθρησκευτικὴ καὶ δὴ καὶ ἀντιχριστιανικὴ προεχόντως πολιτικὴ σιωνιστικὴ κίνησις, ἥτις ὑπὸ θρησκευτικὸν ἐπικάλυμμα ἐπιδιώκει κυρίως πολιτικοὺς σκοποὺς.

«Πάντες οἱ λαοὶ θέλουσι γνωρίσει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐξήρανε τὴν Χριστιανωσύνην καὶ ἐξωποίησε τὸν Σιωνισμὸν» (Στ' τόμος Γραφικῶν Μελετῶν, σελ. 564).

Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀλλοτρίων τῆς Θρησκείας καὶ σκοτεινῶν αὐτοῦ πολιτικῆς προεχόντως φύσεως ἐπιδιώξεων τοῦ ὁ Χιλιασμὸς μετέρχεται καὶ χρησιμοποιοῖ καθαρῶς ἀνθεθνικὰ καὶ ἀναρχικὰ συνθήματα, ἅτινα ἀποκαλύπτουν αὐτὸν ὡς ἰδιαζόντως ἐπικίνδυνον οὐ μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Χαρακτηριστικὸν τῆς συναμοτικῆς ὑφῆς τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά εἶναι καὶ ἡ μυστικότης, μεθ' ἧς περιβάλλεται ἢ ἐν γένει διοργάνωσις αὐτῶν. Ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ καὶ ἡ μειοψηφοῦσα γνώμη ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 679/1960 ἀποφάσει τῆς Ὁλομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους:

«Οἱ Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά δὲν ἔχουν ἀποκαλύψει

τὸ ἐκκλησιαστικὸν τῶν διοικητικῶν σύστημα οὐτε ἔχουν ἐγκατεστημένους ἀρχὰς ἐν Ἑλλάδι». Καὶ ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης δὲν δύναται νὰ ἐνταχθῆ ὁ Χιλιασμός εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος προστατευόμενας θρησκείας, δεδομένου ὅτι «τὸ Σύνταγμα προβλέπει ἐν ἄρθρῳ 2 τὴν ἀσκήσιν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐποπτείας ἐπὶ τῷ προδήλῳ σκοπῷ τῆς διαπιστώσεως, ἂν ἐκάστη Ἐκκλησία περιορίζεται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς θρησκευτικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς καὶ ὅτι δὲν ἐπιδιώκει σκοποὺς ἀντικειμένους εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους. Ἐποπτεία σημαίνει φανεράς Ἐκκλησιαστικάς Ἀρχὰς καὶ διοίκησιν καὶ ἅμα ἀποκάλυψιν ὁλοκλήρου τοῦ διοικητικοῦ συστήματος τῆς δεδομένης θρησκείας». Ἀκριβῶς δὲ τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι τὸ κρίσιμον διὰ τὸν ὀρθὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Χιλιασμοῦ, διότι βαθεῖα καὶ ἐμπεριστατωμένη ἔρευνα τῶν πηγῶν τοῦ συγχρόνου Χιλιασμοῦ ἐποδεικνύει, ὡς εἶδομεν, ὅτι ἀποτελεῖ παγκόσμιον, ἀναρχικὴν, ἀνθεθνικὴν καὶ ἀντιθρησκευτικὴν σιωνιστικὴν ὀργάνωσιν, ἐπ' οὐδενὶ δὲ λόγῳ «γνωστὴν θρησκείαν», δεδομένου ὅτι αἱ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμεναι θρησκευτικαὶ δοξασίαι ἀποτελοῦν ἀπλῶς τὸ ἐπικάλυμμα πρὸς εὐχερἔστεραν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιδιωκόμενων ὑπ' αὐτοῦ προεχόντως πολιτικῶν σκοπῶν, οἵτινες ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει συνίστανται τοῦτο μὲν εἰς τὴν κατάργησιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κρατικῶν ὀργανισμῶν καὶ τὴν διάλυσιν τῶν Κυβερνήσεων αὐτῶν, αἵτινες κατὰ τὸν Χιλιασμὸν «ἀντιπροσωπεύουν τὸν Διάβολον καὶ ἀποτελοῦν μέλος τῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ» (Καταλλαγὴ, σελ. 333), τοῦτο δὲ εἰς τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Σιωνισμοῦ διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἐν Ἱερουσαλὴμ Παγκοσμίου Κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν Ἀβραάμ κλπ. (Ἡ ἐπιθυμητὴ Κυβέρνησις, σελ. 31-33).

Ὁ Χιλιασμός δὲν περιορίζεται δηλονότι εἰς ἀπλῆν παράβασιν ὠρισμένων Πολιτικῶν διατάξεων, ἀλλὰ διὰ τῆς διδασκαλίας, ὅτι ἡ Πολιτεία εἶναι «ὄργανον τοῦ Σατανᾶ», οἱ Κυβερνήσεις τῶν Κρατῶν εἶναι «αἱ χεῖρες τοῦ Σατανᾶ» καὶ «ὄρατοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Σατανᾶ», οἱ νόμοι δὲ καὶ τὰ διατάγματα θεσπίζονται κατ' ἐμπνευσιν τοῦ Σατανᾶ, ὡθεὶ τοὺς πολίτας εἰς ἀνυπακοὴν καὶ ἀνταρσίαν κατὰ τῆς Κρατικῆς ἐξουσίας, μὲ τελικὸν σκοπὸν τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ διάλυσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Κρατικοῦ Ὁργανισμοῦ. Ὡς γνωστόν, ὁ Χιλιασμός θεωρεῖ τὰς μὲν ἐνόπλους δυνάμεις ὡς «στρατὸν τοῦ Διαβόλου», τὴν δὲ ἐπίδειξιν σεβασμοῦ πρὸς τὴν Σημαίαν, τὸ Ἱερὸν Σύμβολον τοῦ Ἐθνους, ὡς «διαβολικὴν λατρείαν» καὶ ἐπιβάλλει εἰς τὰ μέλη αὐτοῦ ἀνυπακοὴν εἰς τὴν φωνὴν τῆς Πατρίδος προσκαλοῦσαν τοὺς πολίτας εἰς τὰ ὅπλα. Σοβαρὸς δὲ ἀριθμὸς Χιλιαστῶν κατὰ τὸν Ἑλληνοἰταλικὸν Πόλεμον καὶ τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ συμμοριτισμοῦ ἀρνούμενος νὰ ἐκτελέσῃ τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπέρτατον χρέος ἀψηχόλησε τὸ Στρατοδικεῖον. Ὁ Χιλιασμός οὐ μόνον διακηρύσσει, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεται κατὰ τρόπον ἀδίστακτον, σατανικὸν καὶ καταχθόνιον πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνόμων σκοπῶν του καὶ συνεπῶς παραβιάζει καταφύρωσ καὶ ἀνευδοιάστως τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν «ἡ ἐλευθέρα ἀσκή-

σις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστά ἥθη» καὶ ὅτι «οὐδεὶς δύναται ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων ν' ἀπαλλαγῆ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν καθηκόντων ἢ ν' ἀρνηθῆ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων τῆς Χώρας».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω σαφῶς συνάγεται, ὅτι ὁ Χιλιασμός: α) δὲν εἶναι κατ' οὐσίαν θρησκευτικὴ κίνησις, ἀλλ' ἔχουσα ὡς ἐπικάλυμμα τὴν θρησκείαν εἶναι προεχόντως πολιτικὴ καὶ ἀναρχικὴ καὶ ἀνθεθνικὴ καὶ ἀντιθρησκευτικὴ καὶ δὴ καὶ ἀντιχριστιανικὴ κίνησις, ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν παγκόσμιον ἐπικράτησιν τοῦ Σιωνισμοῦ. β) Ἀποκηρύσσει a priori πᾶσαν ἔνομον πολιτικὴν τάξιν καὶ συνεπῶς προσβάλλει καὶ παραβιάζει εὐθέως οὐ μόνον τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ καὶ ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν πλήρη κατάργησιν τοῦ τε Συντάγματος καὶ τῆς Πολιτείας. γ) Δὲν ἔχει ἀποκαλύψει τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ὀργάνωσιν, οὕτως ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὸ Κράτος ἐπ' αὐτοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ Συντάγματος ἐπιβαλλομένην ἐπὶ πάσης θρησκείας ἐν Ἑλλάδι, Κρατικὴν ἐποπτείας καὶ δ) διὰ τῆς ἀσκήσεως προσηλυτισμοῦ κατὰ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, ἥτις καὶ συνιστᾷ πρωταρχικὴν ἐπίδιωξιν τοῦ Χιλιασμοῦ ἐν Ἑλλάδι συνυφασμένην μὲ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν του, παραβιάζει εὐθέως καὶ τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος. Διὰ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Χιλιασμός δὲν ἀποτελεῖ χριστιανικὴν αἵρεσιν ἢ πλάνην, οὐδὲ δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς «γνωστὴ θρησκεία» ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ Συντάγματος - δεδομένου μάλιστα ὅτι ἐπίσημα ἔντυπα τοῦ Χιλιασμοῦ ἀρνοῦνται τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Χιλιασμοῦ ὡς θρησκείας - ἀλλ' εἶναι ἀναρχικὴ, ἀνθεθνικὴ καὶ κατ' οὐσίαν ἀντιθρησκευτικὴ καὶ ἀντιχριστιανικὴ κίνησις. Ἡ παραθεώρησις τῶν ἀνωτέρω ἀληθειῶν καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἀνθεθνικῆς συνωμοτικῆς σιωνιστικῆς κινήσεως τοῦ Χιλιασμοῦ ὡς «γνωστῆς θρησκείας» καὶ ἡ συνεπεία τούτου παροχῆ εἰς αὐτὴν τῆς συνταγματικῆς προστασίας, ὀδηγεῖ οὐ μόνον εἰς τὴν κατ' οὐσίαν ἐν προκειμένῳ κατάργησιν καὶ καταστρατήγησιν τοῦ σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ καὶ συνεπάγεται μεγίστους κινδύνους δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν τοῦ Συντάγματος καὶ τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Κατὰ ταῦτα, ὁ Χιλιασμός δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς «γνωστὴ θρησκεία» καὶ περιβληθῆ τὴν συνταγματικὴν προστασίαν καὶ συνεπῶς οἱ μεταξὺ τῶν χιλιαστῶν τελοῦμενοι γάμοι εἶναι ἄκυροι καὶ ἀνυπόστατοι, ὡς μὴ ἱερολογηθέντες ὑπὸ ἀνεγνωρισμένου θρησκευματος συμφώνως τῇ ἐπιταγῇ τοῦ ἄρθρου 1371 τοῦ Α.Κ.

Ὁ Γνωμοδοτῶν

ΚΩΝ. ΜΟΥΡΑΤΙΑΔΗΣ

Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου
καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῷ Παν/μίῳ Ἀθηνῶν

Η ΑΣΦΑΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ

Ο Προϊστάμενος τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ TAKE κ. Γεώργιος Σταυρόπουλος υπέβαλε τὴν 11 Σεπτεμβρίου 1967 πρὸς τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ TAKE τὴν ἀκόλουθον γνωμάτευσιν:

«Σὺν τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 1689/67 ἐγγράφου τῆς 'Ι. Συνόδου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἐγγράφων, διαβιβασθέντων μοι πρὸς γνωμοδότησιν, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ σὰς γνωρίσωμεν τὰς ἀκολούθους ἀπόψεις μας ἐν σχέσει μετὰ τὴν φύσιν τῆς συνδεούσης τοὺς ἱεροψάλτας μετὰ τῶν 'Ι. Ναῶν σχέσεως καὶ τὴν δυνατότητα παραλλήλου ἀσφαλίσεως καὶ εἰς τὸ TAKE τῶν ἐξ αὐτῶν ἀσκούντων καὶ ἕτερον ἐπάγγελμα.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία, ἀνεκαθεν μεριμνῶσα διὰ τὴν ἐξύψωσιν καὶ εὐπρέπειαν ἐν γένει τῶν εἰς τὸ προσωπικὸν αὐτῆς ἀνηκόντων, εἶτε λειτουργῶν ταύτης ἐπιτελούντων τὰ τῆς θείας λατρείας, εἶτε ἀπλῶς βοηθητικῶν καὶ ὑπηρετικῶν ἔτι ἐν τοῖς Ναοῖς προσώπων, καὶ ἐπιζητοῦσα νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὰ πρόσωπα ταῦτα συλλήβδην διὰ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, ὠνόμασεν αὐτὰ κληρικούς, ὡς λαβόντας τὸν κλῆρον τῆς Ἱερᾶς διακονίας, διακρίνουσα ὅμως ὡς ἱερωμένους κληρικούς τοὺς ἐπιτελοῦντας τὰ τῆς θείας λατρείας καὶ χειροτονουμένους πρὸς τοῦτο, κατὰ τοὺς Ἱερούς κανόνας, οἵτινες ἀποτελοῦσιν τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀπλοῦς δὲ κληρικούς τοὺς λοιποὺς ψάλτας, νεωκόρους κ.λπ.

Τὰ ἐν λόγῳ πρόσωπα ὑπὸ τὴν ιδιότητά των ταύτην ἀσκοῦσιν ἐκκλησιαστικὸν λειτουργήμα καὶ ἡ συνδέουσα αὐτὰ σχέσις μετὰ τῶν 'Ι. Ναῶν δὲν ἠδύνατο νὰ λογισθῇ ὡς σχέσις ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Αἱ ἀμφιβολίαι περὶ τὴν φύσιν τῆς σχέσεως, ἥτις συνδέει τοὺς ἱεροψάλτας καὶ νεωκόρους μετὰ τῶν Ναῶν ἤρθησαν ὑπὸ τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ 'Ι. Ναῶν καὶ ἐφημερίων», ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἄρθρου 64 τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἐπακριβῶς προσδιορίζονται αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν πρόσληψιν καὶ ἀπόλυσιν των καὶ κατατάσσονται οὗτοι εἰς τὸν κατώτερον κλῆρον, πρὸς τὸν ὅλον νομοθέτημα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκ λόγων δημοσίου συμφέροντος ρυθμίζονται τὰ τῆς λειτουργίας τῶν Ἱερῶν Ναῶν, σαφῶς προκύπτει, ὅτι ἡ συνδέουσα τὰ τελευταῖα ταῦτα πρόσωπα μετὰ τῶν 'Ι. Ναῶν εἶναι σχέσις δημοσίου δικαίου. Ἐκτοτε παγίως ἡ Νομολογία τῶν δικαστηρίων μας δέχεται, ὅτι ἡ σχέσις ἡ συνδέουσα τοὺς ἱεροψάλτας καὶ τοὺς νεωκόρους μετὰ τῶν 'Ι. Ναῶν εἶναι σχέσις δημοσίου δικαίου.

Συνέπεια τούτου εἶναι, ὅτι ἐφαρμοστέα τυγχάνουσι προκειμένου περὶ τῆς μισθοδοσίας αὐτῶν αἱ διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 1538/51. Προσφάτως μάλιστα διὰ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 480/66 καὶ 347/67 ἀποφάσεων τοῦ ὁ Ἄρειος Πάγος ἐδέχθη οὐ μόνον ὅτι οἱ ἱεροψάλται θεωροῦνται ὑπάλληλοι τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τοῦ 'Ι. Ναοῦ, συνδεόμενοι μετ' αὐτοῦ διὰ σχέσεως δημοσίου δικαίου, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει ἀσθενείας

των τὰ τῆς ἀδείας καὶ μισθοδοσίας αὐτῶν ρυθμίζονται ὑπὸ τῶν διατάξεων τοῦ ὑπαλληλικοῦ κώδικος (ν.1811/51), δι' ὧν προβλέπεται ἡ χορήγησις ἀναρρωτικῶν ἀδειῶν μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν κατὰ τὰ εἰδικώτερον ἐν τῇ διατάξει τοῦ ἄρθρου 79 αὐτοῦ ὀριζόμενα.

Ὑπὸ τοιαῦτα δεδομένα, ἄνευ ἐννοίας παρίσταται τὸ σχετικὸν αἴτημα τοῦ Συνδέσμου ἱεροψαλτῶν, τὸ διατυπούμενον εἰς τὸ ἀπὸ 19 Μαΐου 1965 ἐγγράφον αὐτοῦ. Περὶ τῆς ἀσφαλίσεως τῶν ἱεροψαλτῶν προκειμένου περὶ τῶν ἐξ αὐτῶν χειροθετημένων τῶν ὑπηρετούντων εἰς πρωτευούσας Νομῶν ἢ πόλεις ἄνω τῶν 10.000 κατοίκων προβλέπουσιν αἱ Καταστατικαὶ διατάξεις τοῦ TAKE, εἰς ὃ καὶ ἀσφαλίζονται οὗτοι ὑποχρεωτικῶς, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν ἀσκοῦσιν ἕτερον ἐπάγγελμα, ὅσον ἀφορᾷ δὲ περὶ τῶν ἐξ αὐτῶν μὴ χειροθετημένων, προβλέπουσιν ἐπίσης αἱ διατάξεις περὶ ΙΚΑ καὶ εἰς ὃ ἀσφαλίζονται οὗτοι.

Εἶναι ὀρθὴ ἡ παρατήρησις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀργολίδος, ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ἀσφάλις τῶν νεωκόρων καὶ ἱεροψαλτῶν εἰς τὸ ΙΚΑ εἶναι ἐπαχθεστάτη οἰκονομικῶς διὰ τοὺς Ναοὺς. Πλὴν ἡ μείωσις τοῦ οἰκονομικοῦ τούτου βάρους μόνον διὰ νόμου δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ.

Τέλος ὡς πρὸς τὴν προτεινομένην εἰς τὸ TAKE ἀσφάλισιν τῶν καὶ ἕτερον ἐπάγγελμα ἀσκούντων ἱεροψαλτῶν, τοῦτο ἀντιτίθεται εἰς ρητὴν διάταξιν τοῦ Καταστατικοῦ, διὰ τῆς ὁποίας δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸ ἡ ἀσφάλισις τῶν προσώπων τούτων, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν φύσιν αὐτοῦ ὡς ἀσφαλιστικοῦ Ὄργανισμοῦ κυρίας ἀσφαλίσεως καὶ οὐχὶ ἐπικουρικῆς τοιαύτης.

Μετὰ τιμῆς

Ὁ Προϊστάμενος τῆς Νομ. Ὑπηρεσίας
ΓΕΩΡΓ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ».

ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΕΓΚΡΙΣΙΣ *

Ἄριθ. 251035/1984.

Περὶ ἀυξήσεως τῶν συντάξεων καὶ τῶν προσωποπαγῶν βοηθημάτων τοῦ TAKE.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν :

α) Τὸ ἄρθρον 105 τοῦ Ν. 5439/32 ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη διὰ τοῦ Α.Ν. 19/20 Νοεμβρίου 1935.

β) Τὰ ἄρθρα 22 καὶ 18 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ

* Ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τῆ 18ῃ Ὀκτωβρίου 1967, τεύχος Β', ἀριθ. φύλλου 631.

ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

“Ολοι οί πειραματισμοί γενόμενοι τόσον κατά τὸ παρελθόν ὅσον καὶ κατά τὸ παρόν, ὑπὲρ ἐξάρσεως συστημάτων ἀνευ θρησκευτικῆς βάσεως, μαρτυροῦν πόσον ἀναντικατάστατος παραμένει ὁ Χριστιανισμός, καταλλήλως διδασκόμενος καὶ ἐμφανιζόμενος ὡς σύγχρονος καὶ ἱκανὸς ν’ ἀπαντήσῃ εἰς ὅλα τὰ αἰτήματα τῶν ἐποχῶν. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνεπαρκής. Χρειάζεται τὴν συνεπικουρίαν τοῦ Οὐρανοῦ. Καὶ ἐνταῦθα ἡ Σύνοδος καλεῖται νὰ ἐπιστημάνῃ τὴν ἄμεσον σχέσιν τῆς λατρευτικῆς ζωῆς καὶ τῶν Μυστηρίων πρὸς τὰς βαθυτέρας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΑΛΛΗΛΟΓΝΩΡΙΜΙΑ

Ἡ βαθεῖα θρησκευτικὴ κρίσις τῆς ἐποχῆς μας δὲν ἐνεφανίσθη αἰφνιδίως. Τὰ ἀπὸ καιροῦ συσσωρευθέντα εἰς τὸν ὀρίζοντα νέφη προεμήνουν τὴν

ἐπερχομένην καταιγίδα. Τὰ ἀνήσυχά συμπτώματα ἦσαν προάγγελα μιᾶς νόσου. Ἀφ’ ὅτου ἀνείμχθη τὸ κοσμικὸν μὲ τὸ πνευματικόν, ἀφ’ ὅτου εἰσεπήδησεν ἑκατέρα, Πολιτεία καὶ Ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἄλλης καὶ ἤρχισαν μοιραίως αἱ προστριβαὶ ἀρμοδιοτήτων καὶ οἱ ἀνταγωνισμοὶ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, ἤρχισεν ἐνιαχοῦ νὰ πίπτῃ καὶ ὁ ἀρχικὸς σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀναμενομένην οὐδετερότητα καὶ καθαρῶς πνευματικὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ. “Ὅτι διεκήρυττεν, ὅτι «ἡ βασιλεία τῆς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου», τὸ ἀνήρουν τὰ πράγματα καὶ τὰ ὀγκώδη σφάλματα ἐκ τῶν ποιμένων καὶ ποιμαινομένων, τὰ ὅποια καταγράφει ἡ ἱστορία. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πολὺς κόσμος δυσκόλως διακρίνει πρόσωπα ἀπὸ θεσμοῦ, εὐκόλως κατέληγεν εἰς γενικότητος, καταφερόμενος ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐπὶ πλέον ἡ Ἐκκλησία δὲν μετεκίνησε δραστηρίως ἰδέας καὶ νοσηρὰς καταστάσεις, καίτοι ἦτο ἐν γνώσει, ὅτι κρατοῦν χαμηλὰ τὸν ἄνθρωπον, ἐμποδίζουσαι νὰ προοδεύσῃ, ἀνεχομένη τὰ ἄρρωστα αὐτὰ θέσμια ὡς προσφιλεῖ ἐξαρτήματα τοῦ κόσμου τῆς. Ταῦτα ἐξεμεταλλεύθησαν ἀργότερον οἱ ἐχθροὶ τῆς καὶ ἐπ’ αὐτῶν ἀκόμη καὶ σήμερον στηρίζουν τὸ ἀμείλικτον κατηγορητήριόν των.

Σὺν τούτοις, συχνὰ ἡ θυσία ἐπεσκίασε τὸ ἔλεος. Τὸ λατρευτικὸν στοιχεῖον παρημέλει τὴν ἐνεργὸν ἀγάπην, τὴν διακονίαν. Ὡμοιάσαμεν τὸν ἱερέα καὶ τὸν Λευίτην τῆς παραβολῆς τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου. Σπνήτησαν οὗτοι καθ’ ὁδὸν τὸ δρᾶμα ἐνὸς ἡμίθανους. Ἦκουσαν τὸ κλάμα καὶ τοὺς λυγμοὺς ἀπὸ τῶν πόνους του, εἶδον τὰ τραύματά του. Καὶ ὅμως τὸν ἀντιπαρήλθον. Θὰ ἦσαν ἀσφαλῶς βιαστικοί. Ἰσως νὰ μετέβαινον διὰ κάποιον κηδεῖαν ἢ ζωοθυσίαν ἢ ἐν τῇ συναγωγῇ προσευχήν. Θέτουν τὸ λατρευτικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν διὰ νὰ ὑποσκελίσῃ ἄλλο καθῆκον πλέον ἐπείγον, τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν συνάνθρωπον, τῆς βοηθείας πρὸς ἕναν ἐτοιμοθάνατον. Ποσάκις καὶ ὁ Χριστιανικὸς κόσμος δὲν «ἀντιπαρήλθε» τὰς ἰκεσίας ἀπηλπισμένων, καταπιεζομένων, ἀδικουμένων, ἔχων ὡς πρόχειρον πρόφασιν, τὴν προτεραιότητα τελετῶν καὶ θρησκευτικῶν πράξεων. Καὶ ποσάκις αἱ ἀτέρμο-νες θεολογικαὶ συζητήσεις ἐλησμόνουν οὐσιώδεις ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν πάσχουσαν καὶ παραπαίουσαν κοινωνίαν!

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῶν σφαλμάτων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῇ ἀδιαφθόρῳ συνειδήσει του, οὐδέποτε ὁ γνήσιος Χριστιανισμὸς ἔμεινεν ἀδιάφορος ἐναντι τῶν ὑποθέσεων τῆς ἐπιγείου αὐτῆς ζωῆς, ἀποσυρθεῖς εἰς τὸ κρησφύγετον τῆς ἐρήμου. Δὲν πα-

TAKE, ὡς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἰσχύει τροποποιηθὲν διὰ τῆς ἀπ’ ἀριθ. 79347/67 πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων (Φ.Ε.Κ. 437 τ. Β’ 1967).

γ) *Τὴν ἀπ’ ἀριθ. 918/3-5-1955 ἀπόφασιν τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ τρόπου ἀναπροσαρμογῆς τῶν συντάξεων καὶ ἐπιδομάτων, καὶ*

δ) *Τὰς ἀπὸ 2 Ἰουνίου 1967 καὶ 20 Σεπτεμβρίου 1967 ὁμοφώνους ἀποφάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE περὶ ἀξίσεως κατὰ 60% τῶν καταβαλλομένων παρ’ αὐτοῦ συντάξεων, ἀποφασίζομεν :*

Ἐγκρίνομεν τὰς ἀποφάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE, τὰς ληφθείσας κατὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ τῆς 2 Ἰουνίου 1967 καὶ 20 Σεπτεμβρίου 1967, καθ’ ἃς αἱ κατὰ τὴν παράγραφον 2 τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ TAKE κανονιζόμεναι συντάξεις, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων προβλεπόμενα προσωποπαγῆ βοηθήματα, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1966 ἀπονεμηθεῖσαι συντάξεις καὶ προσωποπαγῆ βοηθήματα, ἀξιάζονται ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1967 κατὰ 60%.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθῆτω διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1967

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ

N. ΜΑΚΑΡΕΖΟΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ

ΚΩΝ. ΚΑΛΑΜΠΟΚΙΑΣ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΔΑΜ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ρεθεώρησε τὴν ἐπίδρασιν τοῦ σώματος, τῆς ὕλης ὡς παραγόντων εἰς τὴν εὐεστὴν τῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο καὶ κατεπολέμησεν ἀνεδαφικὰς θεωρίας καὶ αἰρετικούς, περιφρονοῦντας τὸν ὑλικὸν κόσμον ὡς πονηρόν.

Ὁ φερόμενος ὡς Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης ἐν τῷ ἔργῳ του περὶ Θεῶν Ὀνομάτων (Δ' 28. P. G. 3,729) ἐκφράζει ἐν προκειμένῳ τὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας :

«Πῶς ἡ ὕλη κακόν ; Εἰ μὲν γὰρ οὐδαμῆ οὐδαμῶς ἔστιν, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν· εἰ δὲ πῶς ὄν, τὰ δὲ ὄντα πάντα ἐκ τἀγαθοῦ, καὶ αὐτὴ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ἂν εἴη, καὶ ἡ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ ποιητικόν, ἡ τὸ κακόν, ὡς ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ ὄν, ἀγαθόν· ἡ τὸ κακόν τοῦ ἀγαθοῦ ποιητικόν, ἡ καὶ τὸ ἀγαθόν, ὡς ἐκ τοῦ κακοῦ, κακόν».

Οὐχ ἤττον ἡ γινομένη συχνὰ κριτικὴ ἐναντίον μας, ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, δύναται ν' ἀποβῆ καὶ πολλῶν ἀγαθῶν πρόξενος. Εἴτε ὁ ἄθεος Κομμουνισμὸς εἶναι ὁ ἐπικρίνων τὸν Χριστιανισμόν, εἴτε ἡ ἐλευθεριάζουσα διανοητικὴ παράταξις τῶν ἀστικῶν συστημάτων, ἀνηλεῶς καταφερομένων καὶ συστηματικῶς δυσφημιζουσῶν, μᾶς δίδεται ἐν τούτοις ἡ εὐκαιρία ν' ἀντλήσωμεν πικρὰ μαθήματα καὶ νὰ προβῶμεν εἰς μίαν ἀμερόληπτον αὐτοκριτικὴν τῶν καθ' ἡμᾶς.

Καὶ δὴ, ὅτι συχνὰ ἐνοθεύσαμεν ἡ παρηγκωνίσσαμεν τὸ βασικὸν λειτουργημα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης.

Τὸ φανατικὸν κατηγορητήριον τοῦ Διεθνoῦς Σοσιαλισμοῦ ἔρχεται νὰ μᾶς ὑπεθυμίση, ὅτι συχνὰ ἐδώσαμεν στενήν, φυλετικὴν, ἔθνικιστικὴν, ἐγωκεντρικὴν ἐρμηνείαν παρὰ πανανθρώπινον καὶ γενικὴν, τῆς ἐννοίας τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, τῶν ἐπιδιώξεων τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ Χριστὸς δὲν κατῆλθε καὶ δὲν ἐσταυρώθη διὰ νὰ λυτρώσῃ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τοὺς Ἕλληνας καὶ Εὐρωπαίους. Τόσον εὐκόλα ἐλησμονήσαμεν, ὅτι ὁ Χριστὸς μᾶς ἐξέλεξεν καὶ ὅτι δὲν ἐξελέξαμεν ἡμεῖς Αὐτόν ; Διατὶ νὰ εἰρωνευόμεθα τοὺς ὀπαδοὺς τῆς παθητικῆς ἀντιστάσεως καὶ νὰ ὀδηγῶμεν τὸ ἄνθος τῆς νεότητος εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, μὲ τόσῃν εὐκολίαν, ὅταν ὑπάρχουν τόσοι ἄλλοι τρόποι διευθετήσεως τῶν διεθνῶν προβλημάτων ; Ἀντὶ μὲ ταπεινοφροσύνην νὰ κηρύσσωμεν τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ἡ στάσις μας ὑπῆρξε μᾶλλον πλήρης ἐπάρσεως, μισαλλοδοξίας καὶ στομφώδους πολυλογίας καὶ περιφρονήσεως τῶν ἄλλων ὡς ὑπαναπτύκτων.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. Τὸ Εὐαγγέλιον ἀνήκει εἰς ὅλα τὰ Ἔθνη, εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ εἰς ὅλας τὰς φυλάς. Δὲν ὑπάρχουν προνομιοῦχοι, εὐλογημένοι, ἀφ' ἑνός, καὶ ὑποδεέστεροι ἢ παρημελημένοι, δευτέρας κατηγορίας λαοὶ ἀφ' ἑτέρου. Μία τοιαύτη διάκρισις ἀποτελεῖ βλασφημίαν καὶ ἀπαράδεκτον παραποίησην. Ὁ Θεὸς ἀγκαλιάζει ὅλους καὶ καλεῖ τοὺς πάντας, προσφέρεται εἰς ὅλους. Τὴν γλῶσσαν τοῦ Θεοῦ δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ τὴν ταυτίσω-

μεν μὲ τὴν ἰδικὴν μας γλῶσσαν, μὲ τὸν ἰδικόν μας πολιτισμόν καὶ μὲ τὴν ἰδικὴν μας σκέψιν, προϊόντα τοῦ αἰῶνος τούτου. Ἡ γλῶσσα τοῦ Θεοῦ ἐγγίζει καὶ δύναται νὰ συγκινήσῃ ὅλους, ἀρκεῖ νὰ προσφέρεται ὅπως πρέπει. Ἰδιαιτέρως ἰσχύει τοῦτο διὰ τὴν ἱεραποστολικὴν κίνησιν, πρὸς τοὺς ἐγγύς καὶ πρὸς τοὺς μακράν.

Ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ἐμμονῆς τοῦ Χριστιανικοῦ κηρύγματος εἰς μίαν στερεότυπον γλῶσσαν, δυσανασχετοῦντες μερικοὶ ἐκ τῶν συντηρητικῶν καὶ κακῶς βλέποντες οἰανδήποτε βελτίωσιν καὶ δέουσιν προσαρμογὴν πρὸς τὴν νοοτροπίαν μιᾶς ὠρισμένης ἐποχῆς καὶ περιοχῆς γεωγραφικῆς, τὸ μήνυμά μας ἐθεωρήθη ἀσυγχρόνιστον καὶ ἄσχετον. Ἡ πείσμων αὐτὴ στάσις ἀκαμψίας τῆς εὐρέσεως τῶν καταλλήλων μέσων ἐπικοινωνίας, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ κρύπτῃ τὸν Θεὸν ἀπὸ τοὺς διψῶντας καὶ ζητοῦντας Αὐτόν. Ἡ θεολογία φαίνεται γρίφος καὶ αἰνίγμα, ὅταν δὲν βοηθῆ νὰ κατανοήσῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ ἐκάστοτε ὀρθούμενα προβλήματα καὶ ἐρωτήματά του. Ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της νὰ μὴ ἀπαντᾷ, νὰ μὴ ὀμιλῆ, νὰ σιωπᾷ. Ὁ συνεχῆς σκοπὸς της εἶναι ὁ μόνιμος διάλογος μὲ τὸν ἄνθρωπον, ἡ ἀπλοποίησης τῶν δυσκόλων, τὸ γονάτισμα καὶ ἡ συγκατάβασις, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ πτωχεύσαντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ ν' ἀνυψώσῃ καὶ σώσῃ τὸν πεπτωκότα.

Ἐλέχθη ὀρθότατα, ὅτι διὰ ν' ἀγαπήσῃ τις ἕνα πρόσωπον, πρέπει προηγουμένως νὰ τὸ γνωρίσῃ. Ὅπως ἐπίσης καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃ τις καλῶς πρέπει πρὶν ν' ἀγαπήσῃ.

Κάτι παρόμοιον συμβαίνει καὶ εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ κόσμου. Δέον ὅπως ἡ Ἐκκλησία σχετισθῆ, γνωρίσῃ τὸν κόσμον, τὸ ποίμνιον, τὸν πολὺν λαόν, νὰ σφυγμομετρήσῃ τὰς ἀνησυχίας, τὰς παράπονά του. Ἄνευ μιᾶς τοιαύτης προσεκτικῆς ἀλληλογνωριμίας καὶ διαγνώσεως, ἐπαφῆς καὶ διαλόγου μὲ τὰ πλήθη ποὺ ἀποτελοῦν τὸ σῶμα της, ἐργάται, Ναυτικοί, ξενιτευμένοι, ὑπηρέτριαι, διανοούμενοι, σπουδάζουσα Νεολαία, δὲν δυνάμεθα νὰ ὀμιλῶμεν δι' ἀγάπην καὶ στοργὴν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, μίαν ἔκφρασιν τόσοῦ τετριμμένην.

Διατὶ νὰ τὸ ἀρνούμεθα ; Ὑπάρχει μία ἀπόστασις, ἕνα χάσμα μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῆς συγχρόνου γενεᾶς μας. Συχνὰ αὐτὴ δὲν μᾶς καταλαμβάνει, δὲν μᾶς ἀναγνωρίζει. Ἄδυναται νὰ μᾶς παρακολουθήσῃ, δι' αὐτὸ καὶ δὲν συγκινεῖται. Συχνὰ ἡμεῖς τὴν παρερμηνεύομεν, τὴν ἀγνοοῦμεν ἢ ἐπιτάσσωμεν ἀφ' ὑψηλοῦ νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ πιστῶς, χωρὶς ἀντιρρήσεις, διότι κάθε ἀντίρρησις θὰ χαρακτηρισθῆ ὡς αὐθάδεια καὶ ἔλλειψις σεβασμοῦ. Διὰ νὰ σπάσῃ ὁ πάγος αὐτός, ἀνάγκη νὰ κατέλθωμεν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν μὲ καλωσύνην εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Λαοῦ μας.

Λέξεις ἀπαράδεκτοι κυκλοφοροῦν εὐρύτατα καὶ προφέρονται εὐκολώτατα ἀπὸ τὰ χεῖλη μας. Π.χ. τόσοῦ συχνὰ ὀμιλοῦμεν διὰ τὸ «εὐσεβὲς ποίμνιόν μας» καὶ «τὸν φιλόθρησκον λαόν». Ἀλλὰ ποῦ φαί-

νονται τὰ διακριτικὰ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ; Ὅχι μόνον δὲν ἔχουν πολλοὶ καμμίαν ἐπαφήν μαζί μας, ἀλλ' οὐδὲ κἀν μᾶς ἀναγνωρίζουν τὸ δικαίωμα, ὅτι χρειάζονται τὴν διαποίμανσίν μας. Ἀπορρίπτουν ἀσυζητητὴ κάθε παρατήρησιν διὰ κάποιαν παρεκτροπὴν καὶ ὑπόμνησιν γενομένην νὰ ἀκολουθήσουν τὰς ὁδηγίας τῆς Ἐκκλησίας. Χωρὶς νὰ μᾶς ἀποστρέφονται τελείως, ἀνέχονται μεταξύ μας σχέσεις τυπικάς, ἀλλ' ὄχι ποιμαντικὴν ἀνάμιξιν εἰς τὴν προσωπικὴν των ζωὴν. Σχέσεις συνεχιζομένης ἀπὸ ἓνα παλαιὸν ἔθος, χωρὶς ὅμως ἐπίδρασιν οὐσιαστικὴν καὶ συνειδητοποιήσιν ἀπὸ μέρους τῶν ἀποχρωματισθέντων πιστῶν.

Ἡ ἀκτὶς δράσεως τῆς Ἑνορίας καὶ αὐτὴ μὲ τὴν σειράν της ἔχει περιορισθῆ. Ἡ ἀκτινοβολία της εἶναι ὡχρὰ καὶ μὲ διαλείψεις. Οἱ περισσότεροι δὲν ἔχουν σχέσεις μὲ αὐτὴν. Πάντοτε ὁ πιστὸς ἦτο μέλος Ἑνορίας. Τὴν ἐγνώριζε καὶ ἐγνωρίζετο. Εὕρισκε δὲ ὄχι ὕλικὴν μόνον βοήθειαν ἀλλὰ καὶ δύναμιν. Παρηκολουθεῖτο, ἠλέγχετο, ἐστηρίζετο εἰς τοὺς κλυδωνισμοὺς του. Σήμερον τὴν θυμᾶται μόνον ὡς ἀκτινὸς ζητεῖ πιστοποιητικὰ ἢ ἱεροπραξίας. Ἀνεξέλεγκτος, ἄγνωστος, ζητεῖ ἀνεύθυνον χριστιανικὴν ζωὴν, χωρὶς δεσμευτικὰς σχέσεις καὶ ὑποχρεώσεις. Προσπαθεῖ νὰ μένη ὅσον εἶναι δυνατὸν ἀπαρατήρητος. Δημιουργεῖ τότε καὶ ἓνα εἶδος βιοθεωρίας ἠθικῆς ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνώνυμος ἐνορίτης, ζητεῖ ἀνώνυμον ἱερέα, ἄνευ προσωπικῶν σχέσεων. Ἀντικαθιστᾷ καὶ τὸν ἐξομολόγον του μὲ μακρυνούς καὶ ἀγνώστους.

Διὰ ν' ἀρχίσῃ κάποια διόρθωσις τῶν κακῶς ἐχόντων, ἀνάγκη νὰ διαλύσωμεν τὰς παρεξηγήσεις μὲ μίαν θεμελιώδη ἐρώτησιν : Τί νόημα ἔχει ἡ λύτρωσις διὰ τοῦ Βαπτίσματος ; Διπλῆ εἶναι ἡ ἀπάντησις : 1) Ἐνωσις μὲ τὸν Χριστὸν καὶ 2) Ἐνωσις μὲ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπομένως, εἴμεθα συνδεδεμένοι. Ἀνήκομεν εἰς τὸν Χριστὸν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς του. Ὁ ἁγιασμός δὲν εἶναι μόνον πρὸς προσωπικὴν κατανάλωσιν. Πρέπει νὰ τεθῆ καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἄλλων. Νὰ βοηθήσωμεν τοὺς ἄλλους, ὥστε νὰ ἐπικρατήσῃ μία ἀλληλεγγύη ἔμπρακτος διὰ τῆς δόσεως καὶ τῆς προσφορᾶς. Πρὸς τοῦτο ἐπιβάλλεται μία ἐπιστράτευσις ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων θεσμῶν. Οὐ μόνον κήρυγμα ξηρὸν. Διεΐσδυσις εἰς ὅλας τὰς βιολογικὰς ἐκδηλώσεις. Γάμος, κηδεῖα, εὐχέλαιον. Πολλά εὐκαιρία προσφέρονται διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπαφήν μὲ τὸ θεῖον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐπαφῆς ποιμαντικῆς μὲ τὸν Κλῆρον.

Οἱ ἐναβρυνόμενοι εἰς μίαν ἀρηνητικὴν ἀντιμετώπισιν πάντοτε τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων, κρίνοντες συστηματικῶς καὶ ἐπικρίνοντες τὰ ἄρρωστα συμπτώματα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας ὄργανισμοῦ, λησμονοῦν μόνον τὸν ἑαυτὸν τους. Ἡ κριτικὴ ἰσχύει διὰ τοὺς ἄλλους, ὡσὰν αὐτοὶ νὰ μὴ ἀποτελοῦν συνεργούς, ὀλίγον ἢ πολὺ, τοῦ γενικοῦ κακοῦ καὶ μέρη ἢ μέλη τοῦ ὅλου. Οὐχὶ σπανίως εὐρίσκουν ἰδεωδωστέραν τὴν κατάστασιν εἰς ἄλλας Ὁμολογίας, ὑπο-

τιμῶντες ὅ,τι εἶναι προγονικὸν καὶ ὑπερβάλλοντες ὅ,τι εἰσάγεται ἕξωθεν.

Ἄλλὰ οἱ τοιοῦτοι τύποι καὶ εἰς οἵανδήποτε ἄλλην Ὁμολογίαν καὶ ἐὰν μεταβοῦν καὶ πάλιν δὲν θὰ ἡσυχάσουν οὐδὲ θὰ κατορθώσουν νὰ μείνουν εὐχαριστημένοι. Θὰ εὕρουν καὶ ἐκεῖ ἄλλα τρωτά, κατ'αὐτούς, καὶ πλεῖστα ὅσα χρήζοντα μετακινήσεως ἢ τελείας ἀπαλείψεως. Κριταὶ ἀμειλικτοὶ, ὡσάκις συζητοῦν θρησκευτικὰ θέματα, ἀφορμῶνται ἀπὸ μίαν καὶ μόνον διάθεσιν : τῆς σαθρότητος μὲν πάντων, τῆς ὑπεροχῆς δὲ τοῦ ἑαυτοῦ των.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅ,τι πρέπει ν' ἀλλάξῃ εὐρίσκεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν μας κόσμον. Εἶναι ματαιοπονία νὰ ζητῶμεν τὰς αἰτίας ἕξω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μας. Ἡ νοσογόνος ἐστία εὐρίσκεται εἰς τὸν ἑσῶ ἄνθρωπον. Αἱ κοινωνικαὶ ἀνωμαλίας καὶ αἱ ἀσθένειαι τοῦ πολιτισμοῦ μας εἶναι ἀπτόκα μᾶς διαστροφῆς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας.

Ἡ ἀγάπη, τὸ ἔλεος καὶ ἡ δικαιοσύνη θὰ ἐκδιπλωθοῦν ἐν συσχετίσει μὲ τὴν βοῶσαν ἀμαρτίαν καὶ οὐχὶ ὡς ἄσχετα θέματα. Διότι συνήθως διχοτομοῦμεν θέματα ὀργανικῶς ἀδιάσπαστα. Ὅ,τι εἴμεθα, τοῦτο καὶ δημιουργοῦμεν καὶ ἀπεργαζόμεθα εἰς τὰς σχέσεις μας ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Ἡ Ἐκκλησία θὰ δείξῃ, ἐννοεῖται, τὴν πρὸς τὸν πάσχοντα κόσμον στοργὴν τῆς οὐχὶ πάντοτε μὲ γλωσσικὴ εὐγένειαν καὶ ἠπίαν μελιστάλακτον γλώσσαν, ἐκ φόβου μὴ δυσαρεστήσῃ τινά. Ὑπάρχουν στιγμαὶ καὶ καταστάσεις, ὅποτε ἐπιβάλλεται αὐστηρὸν ὕφος, δριμύ καυτήριον καὶ ἔλεγχος. Ἐνθυμηθῶμεν ἐν προκειμένῳ τοὺς Προφήτας καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Ἀμῶς. Ἡ μόνη γλῶσσα ποὺ ἐπεβάλλετο νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸ πλῆθος ἦτο ἡ ἀπειλή.

Ἐνώπιον τῆς γενικῆς ἀναληθισίας καὶ τῆς σκληρύνσεως τῶν συνειδήσεων, καταφεύγει εἰς μίαν ἀλληγορικὴν ὁμιλίαν. Ἐμφανίζει τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ ὡς νεκρὸν. Οὐσιαστικῶς κεῖται ἐντὸς ἐνὸς φερέτρου, διότι τοῦ λείπουν σημεῖα ζωῆς. Κωφός, τυφλός, ἀνοίσθητος διὰ τὰς διαπραττομένας ἀνομίας, ἀδιάφορος διὰ τὴν ἀπερίγραπτον ἀποστασίαν. Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἰδικὸς κῆρυξ περιήρχετο ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν διὰ ν' ἀναγγεῖλῃ τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον ἐνὸς συμπολίτου. Τὰ πένθημα ἀγγελτήρια ἦσαν ἀγνωστα ἀκόμη. Ὅλοι ἐλάμβανον γυνῶσιν τοῦ θανάτου ἀπὸ τοὺς περιοδεύοντας αὐτοὺς κράχτας.

Ὁ Ἀμῶς ἰστάμενος εἰς τὰ πλέον πολυσύχναστα μέρη τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐν ἡμέραις Ὀζίου βασιλέως, μὲ δεδικαιολογημένην ἀγανάκτησιν καὶ μὲ ὕφος θλιβερόν ἀναγγέλλει τὸν θάνατον, τὸν ψυχικὸν καὶ θρησκευτικὸν θάνατον, τοῦ μεγάλου νεκροῦ, τοῦ Ἐθνοῦς : « Ἀκούσατε τὸν λόγον Κυρίου τοῦτου, ὃν ἐγὼ λαμβάνω ἐφ' ὑμᾶς θρήνον, οἶκος Ἰσραὴλ ἔπεσεν, οὐκέτι μὴ προσθῆ τοῦ ἀναστήναι... » (ε' 1).

Καὶ πράγματι, πολλοὶ ἀποθνήσκουν ἢ ἔχουν πρὸ πολλοῦ ἀποθάνει, χωρὶς κἀν νὰ τὸ γνωρίζουν.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

17. Λεπτότης και ἀβρότης.

Πανταχοῦ και πάντοτε οἱ λεπτοὶ τρόποι και ἡ προσεκτικὴ συμπεριφορὰ εἶναι καθήκον και χρέος, μάλιστα τῶν ἀναλαβόντων ὑψηλὸν λειτουργήμα. Συντρέχουσι δὲ και εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα περιπτώσεις και ζητήματα κατ' ἐξοχὴν λεπτὰ, διὰ τὸν χειρισμὸν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται πολλὴ προσοχὴ και εὐγένεια και ἀντιμετώπισις ἀπὸ περιωπῆς. Τοιαῦτα θέματα εἶναι.

Α'. Τὰ οικονομικὰ θέματα.

Εἶναι γνωστὸν πόσον μειοῦται ὁ κληρικός, ὅταν διεκδικῆ οικονομικὸν ὄφελος ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ λειτουργήματός του. Ὑπάρχουσι βεβαίως πολυμερεῖς οικονομικαὶ ἀνάγκαι—ἠύξημένα μάλιστα εἰς τοὺς ἐγγάμους και οἰκογενειάρχους κληρικούς. Εἶναι ἐξ ἄλλου πάντοτε «ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ» (Α' Τιμ. ε' 18). Καὶ εὐλόγως ὁ ἐν τῷ ναῷ ἐργαζόμενος ἐκ τοῦ ἱεροῦ λειτουργήματος αὐτοῦ θὰ πορίζεται τὰ πρὸς συντήρησιν ἑαυτοῦ και τῆς οἰκογενείας του. (Πρβλ. «τίς στρατεύεται ἰδίους ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα και ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην και ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; Α' Κορ. θ' 7). Παρὰ ταῦτα αἱ περὶ τὰ οικονομικὰ ζητήματα ἀπαιτήσεις τῶν κληρικῶν ἀποτελοῦσι πάντοτε λεπτότατον θέμα και εὐκόλως γίνονται παρὰίτιοι σκανδαλισμοῦ τῶν συνειδήσεων τῶν πιστῶν, κυρίως λόγῳ κακῆς τοποθετήσεως και κακοῦ χειρισμοῦ. Διὰ τοῦτο:

Ἐξ ἐπόψεως τοποθετήσεως, ὑπὸ τὴν μορφήν μάλιστα τῶν λεγομένων «τυχηρῶν», (διότι περὶ αὐτῶν κυρίως πρόκειται), τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ παρουσιάζεται ὡς συνδεδεμένον μετὰ τῆς προαίρεσεως τῶν πιστῶν. Ὅ,τι ἂν προαίρηται ἕκαστος καλεῖται νὰ εἰσφέρει ὑπὲρ τοῦ Ἱ. Ναοῦ και τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν

ὑπὲρ αὐτοῦ τελουμένων ἱεροπραξιῶν (γάμων, βαπτίσεων, μνημοσύνων κλπ).

Ἀκριβῶς δ' ὁ κακὸς χειρισμὸς ἐγκείται εἰς τὴν ἀπαίτησιν «δικαιωμάτων» δικαίωμα δ' ὡς γνωστὸν σημαίνει τι τὸ ὑποχρεωτικὸν και ἀπαιτητὸν. Δέον λοιπὸν νὰ καταργηθῆ ἡ λέξις «δικαίωμα», πρὸ παντὸς νὰ ἐξοβελισθῆ ἡ ἔννοια και ἡ ἀξίωσις τοιούτων δικαιωμάτων. Νὰ ἐπαφίεται δὲ εἰς τὴν φιλοτιμίαν και τὴν προαίρεσιν τοῦ εἰσφέροντος, ἵνα, ὡς δύναται και ὡς προαιρεῖται ἕκαστος, προσφέρῃ εἰς ἕκαστην περίπτωσιν.

Δὲν ἀγνοοῦμεν τὰς δυσχερεῖας τὰς παρατηρούμενας ἐν τῇ πράξει. Οὐδὲ λησμονοῦμεν ὅτι ἄλλοι μὲν ἐπιμένουσι νὰ ὀρισθῆ αὐτοῖς ρητῶς τὸ καταβλητέον ποσόν, ἄλλοι δὲ εἶναι διατεθειμένοι ἐξ ἑαυτῶν ἐλάχιστα ψιχία νὰ εἰσφέρωσι. Προβάλλουσι δὲ και ἀπαιτήσεις περὶ συμμετοχῆς ἐν τῇ ἱεροτελεσίᾳ πλείονος προσωπικοῦ (ἀξιοῦντες και χορωδίαν και διακόσμησην και φωταψίας ἀπλήτους κλπ).

Ἡ πείρα ἐν τούτοις διδάσκει, ὅτι ἀποβαίνει πάντοτε εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀκαμπτος ἀπαίτησις ὀρισμένων (ἐν εἶδει... τιμολογίου!) ποσῶν, μάλιστα δὲ ὑπερόγκων. Πάντως δέ, και εἰς τὰς δυσχερεστέραις τῶν περιπτώσεων, ἢ ἐν ὑπομονῇ και μετὰ πάσης εὐγενείας και λεπτότητος διαφώτισις τῶν ἐνδιαφερομένων, περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ναοῦ και τῶν ἀναλαμβανόμενων ὑποχρεώσεων πρὸς τὸ ἐπὶ τούτῳ μετακαλούμενον προσωπικόν (χορωδίαν κλπ), παρέχει ἔδαφος συνεννοήσεως. Ἐφ' ὅσον δὲ θὰ συνδυάζεται και μετὰ τὴν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας κατανόησιν τῆς, οὐχὶ ἀνθηρᾶς πολλάκις, οικονομικῆς καταστάσεως τῶν ἐπωμιζομένων τὴν δαπάνην, θὰ ἐπιτυγχάνεται, ἐν πνεύματι πάντοτε ἐπιεικειᾶς και συγκатаβάσεως και δὴ ἄνευ προσκρούσεως εἰς τὸ ἀβίαστον τῆς αὐτοπροαιρέσεως, ἢ ἀποφυγῆ πάσης «ἐγκοπῆς τῷ Εὐαγγελίῳ» και παντὸς σκανδαλισμοῦ, και ἡ ἐξοικονόμησις τῶν πραγμάτων, τ.ἔ. τῶν ἀναγκῶν τοῦ Ναοῦ και τοῦ προσωπικοῦ.

Εὐκταῖον θὰ ἦτο, ἐὰν ἀπεφεύγετο ἡ ἀνάμιξις τῶν κληρικῶν εἰς τοιαῦτα οικονομικῆς φύσεως θέματα, ἀνελάμβανον δὲ ταῦτα — ὡς γίνεται ἐνιαχοῦ — οἱ ἐπίτροποι τῶν Ναῶν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς φθορᾶς, ἣν συνεπάγεται διὰ τὸ ἱερατεῖον πᾶσα τοιαύτη ἐνασχόλησις.

★

Ἐσχάτως, τόσον ἐν τῇ παρ' ἡμῖν Νομοθεσίᾳ (πρβλ. Νομοθ. Δ. 4589/1966), ὅσον και εἰς προγραμματισμοὺς διαρρυθμίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, φέρονται εἰσαγόμεναι νέαι ἀπόψεις ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω οικονομικῶν θεμάτων, ὑπὸ δύο κυρίως μορφᾶς: ἅφ' ἐνὸς μὲν διὰ νομικῆς ρυθμίσεως τῶν οικονομικῶν ὑποχρεώσεων τῶν πιστῶν διὰ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν τελουμένας ἱεροπραξίας: ἅφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς προβολῆς τοῦ συνθήματος «δω-

Ὁ Ἰσραὴλ ἦτο νεκρὸς λόγῳ τῶν ἀνομιῶν του, και ὅμως μετὰ ἀναίδειαν ὑπερφανεύετο διὰ τὴν πᾶρωσιν του. Ἐξ ἄλλου αἱ κοινωνικαὶ ἀμαρτίαι, αἱ ἀμαρτίαι ἐνὸς ἔθνους, εἶναι ἡ συνισταμένη και τὸ σύνολον τῶν ἐπὶ μέρους ὀλισθημάτων και ἀμαρτιῶν τῶν ἀτόμων. Ὅ,τι πράττει ὁ εἰς ἔχει, ἀργὰ ἢ γρήγορα, ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς στάθμης τῆς ἠθικῆς τοῦ ἔθνους. Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀναμένεται βελτίωσις τοῦ συνόλου, ἄνευ προσπαθειῶν ἐξυγιαντικῶν και ἀνορθωτικῶν ἀπὸ τὰ ἄτομα. Δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπερτονίζωμεν τὸ θέμα «κοινωνικὴ ἀμαρτία», χωρὶς ν' ἀσχοληθῶμεν και μετὰ τὴν ἀτομικὴν και προσωπικὴν ἕκαστου ἀμαρτίαν.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

ρ ε ἄ ν θ ρ η σ κ ε ῖ α». Περὶ τούτων παρατηροῦμεν τὰ ἐπόμενα:

1. Ἡ διὰ νόμου κατοχύρωσις καὶ ρύθμισις τῶν δι' ἱεροτελεστίας «δικαιωμάτων».

Ὡς διατυπῶνται — καὶ ὡς ἀρμοδίως συζητεῖται — τίθεται ὡς βᾶσις ἢ συγκέντρωσις τῶν ἐν γένει δικαιωμάτων (τῶν ἀρχιερατικῶν τό γε νῦν, καὶ τῶν ἱερατικῶν ἀκολούθως) εἰς ἐνιαῖον σύνολον διὰ πᾶσαν τὴν Χώραν, ἵνα κατανεμηθῶσιν εἴτα ταῦτα κατὰ τινα ἀναλογίαν εἰς πάντας τοὺς κληρικούς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους ἐκκλησιαστικούς σκοπούς.

Δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ κατ' ἀρχὴν ἀντίρρησης περὶ τῆς συλλογικῆς συγκεντρώσεως καὶ ἐν δικαιοσύνη κατανομῆς τῶν ἐν λόγῳ εἰσπράξεων, ἀπὸ κοινοῦ τινος ταμείου πρὸς τὸν ἱερόν κληρὸν ἐν γένει, ἐφ' ὅσον θὰ ἐγένετο πάντως ἡ δέουσα διάκρισις ὡς πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις τῶν εἰς τὰς πόλεις ἀφ' ἑνός (καὶ δὴ τὰς μεγαλοπόλεις) καὶ τῶν εἰς τὴν ὑπαιθρὸν διαβιούντων ἐφημερίων. Θεωρητικῶς τοῦλάχιστον ἐν τῇ τοιαύτῃ ρύθμισι ὑπόκειται ὡς βᾶσις ἡ ἐννοια τῆς δικαίας κατανομῆς, ἵνα μὴ «ὄς μὲν π ε ι ν ᾱ, ὄς δὲ μ ε θ ὑ ε ι». Πέραν δὲ τούτου εἰσάγεται καὶ τὸ πνεῦμα τῆς συστηματοποιήσεως καὶ ὀργανώσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων, πρὸς παροχέτευσιν τούτων κατὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῆς. Θὰ ἀπαιτηθῶσιν ὁμως σολομώντειοι (σοφαὶ καὶ μελετημένοι — οὐχὶ πρόχειροι καὶ ἀμελέτητοι, ὡς συνέβη) λύσεις ἐν προκειμένῳ, ἵνα μὴ ἡ δῆθεν ὑψίστη δικαιοσύνη ἀποβῆ ὑψίστη ἀδικία (summum jus summa iniuria), καὶ ἵνα μὴ εἰς ἄλλους μὲν ἐπιπίπτῃ τὸ βάρος τῶν εὐθυνῶν καὶ τῶν καθηκόντων, ἄλλοι δὲ νέμονται τὰ ἀγαθὰ ἐξ ἴσου. Διότι, ἐὰν συμβῆ τὸ τελευταῖον τοῦτο, οὐδαμῶς εἶναι βέβαιοι ὅτι θὰ ἀποφευχθῶσιν αἱ δυσφορίαι καὶ αἱ διαμαρτυρίαι («ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν πεποίηκας τοῖς βασιτάσασσι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα» Ματθ. κ' 12), χωρὶς καὶ νὰ δύναται νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὰς διαμαρτυρίας ταύτας, ὅτι, ἐν τῇ προνοίᾳ καὶ τῇ ἀγαθότητι αὐτῶν, (πρβλ. «ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι» καὶ «θέλω τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί» αὐτόθι 14 - 15), οἱ ἀρμοῖδιοι ἐκτιμῶσι δεόντως οὐ μόνον τὴν προσφορὰν καὶ ἀπόδοσιν ἐκάστου, ἀλλὰ καὶ τὰς πραγματικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας. Τοῦτο πάντως θὰ ἦτο σολομώντειον ὄντως καὶ εὐκταῖον.

Ἐξ ἄλλου, ἡ πλήρης ὑπαλληλοποίησις τῶν κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ, καὶ ἡ καθιέρωσις τῆς τακτικῆς τοῦ ἐπιτελεῖν τὰς ἱεροπραξίας ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τοῦ ... «γραμματίου εἰσπράξεως!» τῶν ἀντιστοιχῶν δικαιωμάτων ὑπὸ τοῦ οἰκείου ταμείου, δὲν παρέχει μὲν πράγματα, ὅταν πρόκηται περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ἀνήκοντος ἐκάστῳ, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐνορίᾳ ἢ ἐπαρχίᾳ, καθήκοντος, (προσκοροῦει πάντως εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν καὶ ἱερατικὴν ἀξιοπρέπειαν), δυσεξοικονόμητα ὁμως πράγματα προκαλεῖ, ὅταν καλῆται τις νὰ ἐπωμισθῇ τὰς συναφεῖς ὑποχρεώ-

σεις ἄλλων. Ἀνθρώπινον εἶναι, ἵνα ἀναμένη τις δι' ἑαυτὸν καὶ ἰδιαίτερον τι ὄφελος (ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ἢ εἰς τὰ ἔργα προνοίας καὶ εὐποιίας αὐτοῦ), ὅταν ἐργάζεται πέραν τοῦ καθήκοντος καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ. Ἀπαιτεῖται δὲ μεγάλη τελειότης — ἀνέφικτος διὰ τοὺς πολλοὺς — ἵνα πᾶς τις, «μηδὲν διακρινόμενος», ἐργάζεται μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου εἰς πάντα ἐκκλησιαστικὸν ἄγρον, εἴτε ἔχει τὴν εὐθύνην αὐτοῦ εἴτε ὄχι. Ἐκεῖ φθάνει, ἐν τελικῇ ἀναλύσει, ἡ ἀξίωσις ὅπως ἀριθμὸς τις πρεσβυτέρων (καὶ διακόνων καὶ ἐπισκόπων) ἐπιβαρύνεται διὰ συρροῆς ἱεροπραξιῶν (ὡς π.χ. οἱ Ἐφημέριοι Ναῶν τινῶν τῶν μεγάλων πόλεων) χωρὶς διάκρισιν τινα, ὑλικὴν ἔστω.

Ὅθεν ἡ ἐν λόγῳ κοινὴ κατανομή τῶν ἐξ ἱεροπραξιῶν πόρων, προϋποθέτει καὶ ἀνάλογον κατανομήν εὐθυνῶν καὶ διακονημάτων, ἵνα εὐδωθῆ. Εὐπρόσδεκτος δύναται νὰ θεωρηθῆ, ἐφ' ὅσον εἰς ἅπαντας θὰ ἀνατεθῇ καὶ ἀνάλογον ἔργον, ποικίλον μὲν κατὰ τὰς ἐκασταχοῦ δυνατότητας καὶ ἀνάγκας, ἐπιμεριζόμενον ὁμως κατὰ τρόπον ἐγγυώμενον ὅτι π ἄ ν τ ε ς ἐ ρ γ ᾶ ζ ο υ ν τ α ι π λ ῆ ρ ω ς καὶ ἀποδίδουσιν «ὄς μὲν τριάκοντα, ὄς δὲ ἐξήκοντα, ὄς δὲ ἑκατόν», ἀλλ' ἕκαστος ὀλόκληρον τὸ δυναμικὸν αὐτοῦ.

★

2. Ἡ ἐξαγγελθεῖσα «δωρεὰν θρησκεία».

Δὲν θὰ συμφωνήσωμεν πρὸς τοὺς ἐξαγγείλαντας τὸ σύνθημα τοῦτο, ἐὰν τυχὸν (ὅπερ ἀπίθανον) νοῶσι τοῦτο ἀπολύτως. Διότι δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι ὀρθὸν νὰ ἀπαλλαγῇ ὁ λαὸς τοῦ φρονήματος, ὅτι ἔχει καὶ οἰκονομικὰς ὑποχρεώσεις ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας του.

Ἐὰν πρόκηται περὶ καταργήσεως τῶν υπερβολικῶν οἰκονομικῶν ἀπαιτήσεων παρὰ τοῦ λαοῦ, ὡς προελέχθη, εἴμεθα σύμφωνοι. Καὶ ἐὰν πρόκηται ἐπίσης περὶ ὀργανώσεως τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεων τοῦ λαοῦ ἐπὶ ἄλλης βάσεως, τ.ἔ. μὲ σύστημα μὴ συνδέον τὰς ἱεροπραξίας πρὸς ἀντίστοιχον ἀμοιβὴν, ὡσαύτως συμφωνοῦμεν. Δυναμέθα μάλιστα νὰ ἀναφέρωμεν ὡς παράδειγμα τὰ ἐν Ἀμερικῇ κρατοῦντα ἐν ταῖς Ὀρθοδόξοις ἑλληνικαῖς ἐκκλησίαις, ἐνθα οἱ ἐνορίται — μέλη τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων — ἔχουσι συνειδητοποιήσει τὴν ὑποχρέωσιν, ἵνα εἰσφέρωσιν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν παγίαν εἰσφορὰν, δικαιούμενοι ἀντιστοιχῶς πάσης θρησκευτικῆς ἐξυπηρητήσεως καὶ ἱεροτελεστίας ἀνευ ἄλλης εἰδικῆς οἰκονομικῆς ἐπιβαρύνσεως (οὐχὶ πάντοτε καὶ ἀπολύτως).

Ἐπιμένομεν εἰς τὴν ἀποψιν, καθ' ἣν, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶναι ἐξησφαλισμένη οἰκοθεν ἡ κάλυψις τῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας (φέρ' εἰπεῖν, δι' ἀξιοποίησεως τῆς περιουσίας αὐτῆς), οὐδὲ τότε εἶναι ὀρθὸν — οὐδὲ σκόπιμον — νὰ ἀποξενωθῇ ὁ λαὸς τῆς ὑποχρεώσεως, ὅπως συντρέχῃ οἰκονομικῶς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις πάντοτε θὰ ἔχη τρόπον καὶ τρόπον

διαθέσεως (εις κοινωνικά έργα, εμπορίας κλπ) τῶν συγκεντρωμένων κεφαλαίων. Ἐάν ὁ λαὸς «ξεννοιάσῃ» ὅτι οὐδὲν ὀφείλει νὰ εἰσφέρει χρηματικῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀγεται εἰς γενικωτέραν ἔναντι αὐτῆς ἀδιαφορίαν. Ἡ ἀποκοπή τῶν οικονομικῶν γεφυρῶν καὶ δεσμῶν σημαίνει ἀποκοπὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐάν δὲ ἀπαξ γίνῃ ἀποκοπὴ αὕτη, ἡ ἀνάζευξις θὰ εἶναι δυσχερεστάτη. Καὶ ὅταν ἐπιστῇ ἀνάγκη, ἡ ἀνασύνδεσις καὶ ἡ ἐξ ὑστέρων ἀνάληψις οικονομικῶν υποχρεώσεων θὰ ἀποδειχθῇ δυσκατόρθωτος, ἂν μὴ ἀκατόρθωτος.

Τὸ τοῦ κυρίου «δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε» δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ λαμβάνεται μεμονωμένως. Ἀκολουθεῖ τὸ ἀποστολικὸν «κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχοούμενος τὸν λόγον τῶν κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς» (Γαλ. 5' 6) καὶ τὰ προαναφερθέντα παράλληλα (Α' Κορ. 7, Α' Τιμ. 5' 18 κ.ἀ.) καὶ τὸ ἐκφραστικώτατον «οὐ φιμώσεις βουὴν ἀλοῶντα» (Α' Κορ. 9), ὡς ἐρμηνεύεται συναφῶς ὑπὸ τοῦ Ἀπ. Παύλου ἐν συνεχείᾳ («μὴ τῶν βοῶν μέλει τῶ Θεῷ ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει ; . . . ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτρίαν. . .»). Διὰ τοῦτο, τὸ ὄριον τὸ χαράσσον τὴν ὀρθὴν γραμμὴν μεταξύ τῶν ἀπαρδέκτων ὑπερόγκων ἀπαιτήσεων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἐπίσης ἀπαρδέκτου ἀπαλλαγῆς ἀπὸ πάσης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν οικονομικῆς υποχρεώσεως, κεῖται ἀπλῶς εἰς τὴν ἀξίωσιν : «ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος», τὴν ἐξυψοῦσαν τὴν ἱερατικὴν διακονίαν εἰς ἔργον καὶ λειτουργίαν πρωτίστως, οὐδαμῶς δ' ἐπιτρέπουσαν τὴν κατάπτωσιν ταύτης εἰς ἐπαγγελματισμόν.

Κατὰ τὰ λοιπὰ, φρονοῦμεν ὅτι δέον νὰ διατηρηθῶσιν αἱ παραδεδομένοι εἰσφοραὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τόσοσιν αἱ τακτικαὶ καὶ συνήθεις (κηροδοσία, δίσκοι), ὅσον καὶ αἱ ἔκτακτοι (δι' ἱεροπραξίας, ἐράνους κλπ). Καὶ ἐνδείκνυται μὲν ἡ ἰδανικωτέρα τούτων διαρρυθμίσις (π.χ. ἀντὶ περιεχομένων δίσκων, κυτία εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ναοῦ ἢ συνδρομαὶ κλπ), οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ κατάργησις αὐτῶν, δι' οὓς προεῖπομεν λόγους.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν, ὅτι συνετὸς ἱερεὺς, ἔχων τὴν εὐθύνην τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἐνορίας, ἀπεποιήθη πρότασιν τοῦ Ἐκκλη. Συμβουλίου, ὅπως, καταργουμένου τοῦ κυτίου τῶν πτωχῶν, ἐπιχορηγῇ ὁ Ναὸς τὸ Φ. Ταμεῖον, εἰπών : «μὲ ἐνδιαφέρει νὰ ἐνθυμῆται ὁ ἐκκλησιαζόμενος χριστιανὸς τοὺς πτωχοὺς, καὶ νὰ μὴ λησμονῇ τὸ πρὸς αὐτοὺς καθῆκον. Πρέπει, διὰ τοῦτο, νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν θέσιν του τὸ κυτίον τῶν πτωχῶν, ἵνα δέχεται τὸν ὀβολὸν τῶν ἐκκλησιαζομένων».

Κατ' ἀναλογίαν, ἀντὶ τοῦ καινοφανοῦς συνθήματος «δωρεὰν θρησκεία», προτιμητέα ἢ ἀμοιβαία καὶ παράλληλος καλλιέργεια φρονήματος ὀλιγαρκείας μὲν καὶ ἀφιλαργυρίας παρὰ τοῖς κληρικοῖς, ἐνδιαφέροντος δὲ καὶ γενναιοδωρίας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλη-

σίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν παρὰ τῶν εὐσεβεῖ ἡμῶν λαῶν.

★

Ἄλλας ὄψεις τῶν λεπτῶν, ὡς ἐλέχθη, οικονομικῶν ζητημάτων, ἀξίας υπογραμμίσεως καὶ δεοντολογικῆς καθοδηγήσεως, θεωροῦμεν :

α) τὴν τακτικὴν τήρησιν τῶν λογ/σμῶν καὶ τῶν διαχειριστικῶν ἐν γένει στοιχείων, ἵνα ἀνὰ πᾶσαν ὥραν εἶναι εἰς θέσιν ὁ διαχειρισθεὶς οἰαδήποτε ποσὰ κληρικὸς (ἢ ἄλλο ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον ἢ Ὑπηρεσία) «διδόναι λόγον παντὶ τῶ αἰτοῦντι». Θὰ προσεθέτομεν μάλιστα ὅτι καὶ οὐδενὸς αἰτοῦντος λογοδοσίαν, ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ ὑπεύθυνος τῆς διαχειρίσεως δέον νὰ προβαίνει εἰς ταύτην, ὅσον ἔνεστι δημοσιώτερον καὶ τυπικώτερον, «ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία» αὐτοῦ. Καί :

β) τὴν, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀποφυγὴν, ἐκ μέρους τῶν κληρικῶν, τῆς ἀμέσου εὐθύνης διαχειρίσεως χρημάτων. Κατὰ κανόνα εἶναι προτιμότερον νὰ ὑποδεικνύῃ μὲν ὁ κληρικὸς τὰς ὑπαρχούσας ἀνάγκας, τὰς δὲ πληρωμὰς νὰ ἐνεργῇ εἴτε ὁ χορηγὸς τῶν χρημάτων εἴτε ὁ ἀρμόδιος ταμίαις. Ἐν ἄλλαις δὲ περιπτώσεσι δυνατόν (καὶ ἐπιβεβλημένον) νὰ συγκροτῆται ἐπιτροπὴ, ἵνα διαχειρισθῇ ὠρισμένα ποσὰ παραχωρηθέντα ἢ συλλεγόμενα δι' εἰδικόν τινα σκοπὸν, ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ οἰκείου κληρικοῦ.

Τοσαῦτα περὶ τῶν οικονομικῶν θεμάτων καὶ τῆς περὶ ταῦτα προσοχῆς καὶ λεπτότητος.

★

Β'. Τὰ κυρίως ζητήματα ἀβρότητας.

Ταῦτα βεβαίως ἀφορῶσιν εἰς τὰς σχέσεις καὶ ἐπαφὰς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς ἑτέρους, περὶ ὧν ἐπραγματεύθημεν ἐν προηγούμενῃ παραγράφῳ. Ἐνταῦθα θὰ σημειώσωμεν μόνον ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ τὴν ἀποψιν τῆς ἀβρότητας.

Ἡ ἀβρότης ἐν προκειμένῳ εἶναι τι πέραν τῆς κανονικότητος καὶ τῆς τυπικότητος. Προϋποτίθεται ἀπαραιτήτως ἡ τήρησις τῆς κανονικῆς τάξεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς ἐν λόγῳ σχέσεις καὶ ἐπαφὰς. Καὶ ἀπαραίτητος ἀπαρχὴ ἀβρότητας εἶναι ἡ μετὰ τῆς ὀφειλομένης τυπικότητος πλαισίωσις τῶν σχέσεων καὶ ἐπαφῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς πάντας. Ἄλλ' εἶναι ἄξιον προσοχῆς καὶ υπογραμμίσεως, ὅτι ὑπερβαίνει μὲν καὶ ἐνίοτε ἀθετεῖ τὴν τυπικότητα ἢ ἀβρότης, πάντοτε ὅμως ἐκ πρωτοβουλίας τοῦ ἱεραρχικῶς ἀνωτέρου ἢ τοῦ τιμῶντος τὸν ἕτερον. Οὐδέποτε ἐκ πρωτοβουλίας καὶ θάρρους τοῦ κατωτέρου ἢ τοῦ ἀπεκδεχομένου τὴν ἀβρὰν στάσιν.

Ἡ Ὁ Μανουὴλ Γεδεών σημειώνει πού (βλ. ἔργον του : «Μνεῖα τῶν πρὸ ἐμοῦ») τὸ ἐξῆς σχετικὸν παράδειγμα. Ἀναφέρει παρασχεθεῖσαν ἔγγραφόν τινα ἄδειαν Ἀρχιερέως, ἐπιτρέποντος εἰς ἕτερον ὁμόβαθμον αὐτῶν, ἵνα ἱεουργήσῃ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του. Καὶ

ἐξαιρεί τὴν ἀβρότητα τοῦ πρώτου, παραλείψαντος εὐγενῶς τὴν τυπικὴν φράσιν «δίχα τῆς ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως», καὶ τὴν λεπτότητα τοῦ δευτέρου ἐν τῇ τηρήσει ἀπ' ἀρχῆς πάσης τυπικότητος ἐναντι τοῦ ὁμοβάθμου του. Καὶ ἐπάγεται ὁ Μ. Γεδεών: «οὕτως ἐσέβοντο καὶ ἐτίμων ἀλλήλους οἱ ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι ἱεράρχαι!».

Τὸ παρατεθὲν τοῦτο παράδειγμα ἀποσαφηνίζει τὸ πῶς νοεῖται ἡ ἀβρότης μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν. Οὐχ ἤττον δέον νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἐπομένῃ χαρακτηριστικὴ περίπτωσις.

Προκειμένου Πατριάρχης ἢ Προκαθήμενος Ἐκκλησίας νὰ ἐπισκεφθῇ Ἐπαρχίαν τινά, κανονικῶς δέον νὰ λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου. Ἄλλ' ἡ ἀβρότης δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ ποτὲ εἰς τὸν ἱεράρχην τοῦτον, νὰ ἀναμείνῃ, ὅπως ὁ Προκαθήμενος ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν. Εἴθισται, ἐπὶ τῇ ἀπλῇ πληροφορίᾳ ἢ διατυπώσει τῆς προθέσεως τοῦ Προκαθήμενου, ὅπως ἐπισκεφθῇ Ἐπαρχίαν τινά, νὰ σπεύδῃ ὁ οἰκείος ἱεράρχης, ὅπως προσκαλέσῃ — καὶ δὴ καὶ παρακαλέσῃ — τοῦτον, ἵνα ἔλθῃ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του, εἰς εὐλογίαν καὶ τιμὴν τῆς Ἐπαρχίας.

Τὰ αὐτά, ἐννοεῖται, ἰσχύουσι καὶ προκειμένου ἄλλος τις ἱεράρχης νὰ ἐπισκεφθῇ, ἕνεκα οἰουδήποτε λόγου, τὴν Ἐπαρχίαν ἑτέρου. Ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει νὰ τηρήσῃ τὴν κανονικὴν τάξιν, διατυπῶν τὴν ἐπιθυμίαν του πρὸς τὸν κυριάρχην τῆς Ἐπαρχίας Ἐπίσκοπον. Οὗτος δὲ ἀνταποκρινόμενος ἀβροφρόνως, δὲν θὰ ἀρκεσθῇ ἵνα τῷ ἐπιτρέψῃ ἀπλῶς, ἀλλὰ θὰ τὸν παρακαλέσῃ φιλαδέλφως καὶ θὰ τῷ ἐπιδουλοῦσιν πᾶσαν τιμὴν καὶ ἐξειδικιασμένην διάκρισιν καὶ φιλοξενίαν τὴν δέουσιν.

Καὶ πέραν τῶν ὁμοβάθμων (ἐπισκόπων ἢ πρεσβυτέρων πρὸς ἀλλήλους) ἐκτεινομένη ἡ ἀβρότης, ἐκδηλοῦται ὡς ἀγάπη καὶ τιμὴ καὶ πρὸς ἱεραρχικῶς κατωτέρους. Προκειμένου ἰδίως περὶ διακεκριμένων καὶ ἐξαιρέτων κληρικῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διαπρεπῶν λαϊκῶν, μετ' εὐνοίας πολλῆς καὶ τιμῆς τῆς δεούσης ὑποδέχονται καὶ δεξιούνται αὐτοὺς ἀβροφρόνες ἐπίσκοποι. Ἐκεῖνων μὲν προθυμοποιουμένων, καὶ οὐδέποτε ὀκνούντων, ἵνα ἀπονέμωσι τὸ σέβας τῷ ἐπίσκοπῳ (καὶ φίλῳ καὶ οἰκείῳ ὄντι), τούτου δὲ προλαμβάνοντος καὶ παραιτουμένου πολλάκις τῶν ἀνηκουσῶν τιμῶν (χειροφιλήματος, «μετανοίας» κ.τ.τ.).

Ἐὰν δ' ἐνίοτε (ὡς ἐγγραφέ που ὁ ἐκ τῶν προκατόχων ἡμῶν πρ. Νευροκοπίου Γεώργιος) νεαροὶ διάκονοι, ἐν ὥρᾳ μάλιστα ἱεουργίας, ἀποφεύγωσι νὰ ἀσπασθῶσι τὴν χεῖρα τοῦ ἡμεριῶ (εἴτε ἐπὶ τῇ εὐλογίᾳ τῶν ἀμφίων των, εἴτε λαμβάνοντες ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ἁγ. Ποτήριον, τὸ θυμιατὸν κλπ., εἴτε δεχόμενοι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν τὴν ἱερατικὴν εὐλογίαν, ἐν ταῖς γνωσταῖς ὥραις τοῦ «καιροῦ», τῶν καθωρισμένων λειτουργικῶν στιγμῶν), τοῦτο εἶναι ὁ,τι ἀντίθετον, οὐ μόνον πρὸς τὴν ἀβρότητα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν κανονικὴν τάξιν. Διαφέρει τὸ πρᾶγμα, ὅταν ὁ προ-

ἐξάρχων ἱερεὺς ἢ ἀρχιερεὺς ἀποσύρῃ ἐκεῖνος τὴν χεῖρα πρώτος, προτοῦ προλάβῃ νὰ ἀσπασθῇ ταύτην ὁ ὑπόχρεως εἰς τοῦτο συλλειτουργός. Μάλιστα διαμφισβητεῖται, ἐὰν ἔχη τοιοῦτο δικαίωμα ὁ ἱερατικῶς ἢ ἀρχιερατικῶς προεξάρχων. Ἐξ ἀφορμῆς δὲ τῆς διαμφισβητήσεως ταύτης σκόπιμον θεωροῦμεν νὰ παρατηρήσωμεν, ἐν τέλει, ὅτι αἱ ἀβρότητες ἔχουσι κυρίως τὴν θέσιν των ἐκτὸς τῆς ἱεουργίας. Ἐν ὥρᾳ ἱεουργίας ἢ ἱεροτελεστίας τινὸς ἡ τυπικότης καὶ ἡ τηρήσις τῆς κανονικῆς τάξεως εἶναι τὰ μάλιστα ἐνδεδειγμένη.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Ἐπελαμβανόμεθα τῆς συντάξεως τῶν περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δεοντολογίαν ἄρθρων ἡμῶν, εἶχον προηγηθῆ ἀφορμαὶ τινες — κυρίως τρεῖς — τὰς ὁποίας συζητήσαντες ἐν εὐκαιρίᾳ μετὰ τοῦ Σεβ. ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ ἁγίου Κοζάνης κ. Διονυσίου, παρεκινήθημεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅπως διατυπώσωμεν τὰ ἐκκλησιαστικῶς δέοντα γίνεσθαι.

Αἱ ἀφορμαὶ αὗται ἦσαν αἱ ἑξῆς:

α) Ἀπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυριδωνος κ.έ., παρακολουθοῦντες τὰς τηρουμένας διατυπώσεις ἐπὶ τῇ ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως «διαβεβαιώσεις» τῶν ἀναδειχθέντων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν, ἐπεσημάναμεν ὅτι καθιερώθη, ὅπως δι' ἀνακτορικοῦ αὐτοκινήτου καὶ ἐν συνοδείᾳ ἀυλικῶν προσώπων ὁδηγῆται ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὰ Ἀνάκτορα. (Πρβλ. σχετικὰς περιγραφὰς ἐν «Ἐκκλησία» 1949 καὶ 1956). Καὶ διερωτήθημεν: θὰ ἀποτελῇ τοῦτο ἐφεξῆς δεοντολογία; Γενικώτερον δέ, ποῖα δέον νὰ εἶναι ἡ «τάξις» ἐπὶ τῇ χαρμοσύνῳ ταύτῃ ὥρᾳ τῆς «διαβεβαιώσεως» τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, (ἀλλὰ καὶ τῶν Μητροπολιτῶν), παγίως καὶ ἀρμοδίως διατυπωμένη;

β) Κατὰ τὰς κηδεῖας τῶν διαγενομένων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ Μητροπολιτῶν κηδευομένων ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις αὐτῶν (ὡς τοῦ Θεσσαλονίκης Γενναδίου καὶ τοῦ Κορινθίας Προκοπίου, ἢν παρηκολουθήσαμεν) ἔχει ἤδη θεσπισθῆ, ὅπως τὸ φέρετρον φέρεται ἐπὶ κιλλίβαντος πυροβόλου. Εἶναι τοῦτο ἐκκλησιαστικὴ δεοντολογία καὶ δὴ ἡ πρέπουσα; Ποῖα δὲ «τάξις» πάλιν δέον νὰ κρατῆ, διέπουσα τὰς λεπτομερείας τῶν πενήθιμων τούτων διὰ τὴν Ἐκκλησίαν περιπτώσεων;

γ) Κατὰ τὰς Δοξολογίας ἐπὶ ταῖς Ἐθνικαῖς ἑορταῖς κλπ. διατάσσουσι τὰ κατ' αὐτὰς αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ (ὀρίζουσαι ὥραν, πρόγραμμα, ὁμιλητὰς κλπ), ἐνῶ πρόκειται περὶ ἱεουργίας ἐν τῷ Ναῷ τελουμένης. Ποῖον τὸ μέτρον τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς ἐν προκειμένῳ; (Ὅτι δὲ τοῦτο δὲν εἶναι σχολαία τις λεπτομέρεια, ἀπέδειξαν πρόσφατα γεγονότα, καθ' ἃ διημφεσβητεῖτο ἢ συμμετοχὴ ἐν ταῖς Δοξολογίαις Μητροπολιτῶν, μὴ ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ τῆς Πολιτείας).

Δὲν ἐπελήφθημεν ἡμεῖς τῆς διαπραγματεύσεως

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1. Σχέσις Ποιμαντικής και Τουρισμού.

Θά είναι ίσως πολλοί εκείνοι, οι όποιοι θά διερωτηθούν: Ποία σχέσις υπάρχει μεταξύ Ποιμαντικής και Τουρισμού; Ποιμαντική είναι ή εργασία, ή τέχνη, ή φροντίς, τήν όποίαν κάμνει ένας ιερεύς εις τούς πιστούς τής ένορίας του. Τουρισμός είναι ταξίδια, διασκέδασις, απομάκρυνσις εκ τής Έκκλησίας. Η Ποιμαντική είναι έργον τών κληρικών· ό Τουρισμός είναι προσπάθεια τών Όργανισμών Τουρισμού και τών γραφείων ταξιδίων. Τό ένα είναι έργον πνευματικόν, τό άλλο διασκέδασις. Έπομένως, δέν υπάρχει σχέσις Ποιμαντικής και Τουρισμού. Έτσι θ' άπαντήσουν πολλοί και εκ τών κληρικών, και είναι κρίμα, ότι οι περισσότεροι έτσι έχομεν άπάντησει εις τήν πράξιν.

Και όμως δέν είναι έτσι. Δέν είναι έτσι, διότι όπου Τουρισμός εκεί και τουρίσται, εκεί και ψυχάι, πιστάι ή όχι, άφωσιωμένοι εις τόν Χριστόν ή όχι, δια τας όποιας και άρμοδιότητα και ευθύνην έχει ό πνευματικός Ποιμήν. Βεβαίως, οι τουρίσται, ως ταξιδιόται και περιηγητάι, απομακρύνονται συχνά εκ τής Έκκλησίας τοπικώς, και όχι σπανίως και κατά διάθεσιν και συνειδήσιν, δηλαδή απομακρύνονται και πνευματικώς. Άλλ' είναι τούτο αίτία δια να λεχθί, ότι ως ιερείς «δέν έχομε δουλειά με τούς τουρίστας», ή άπεναντίας είναι λόγος ισχυρός, ό όποιος μάς αναγ-

τοιούτων θεμάτων, ενώ εκ τοιούτων άφορμών ήχθημεν εις τήν περι έκκλησιαστικής δεοντολογίας μελέτην. Σημειούμεν όμως ένταύθα ένδεικτικώς ταύτα, φρονούντες ότι εις τήν άνωτάτην Έκκλησιαστικήν Άρχήν άνήκει να καθορίση ταύτα και πάντα τά συναφή προς αυτά.

Ημείς άλλως τε δέν συνετάξαμεν πλήρη έκκλησιαστικήν δεοντολογία. Άπλουν δοκίμιον κατηρητίσαμεν. Έκινήθημεν δ' επί τή βάσει ώρισμένων άρχών, άγιογραφικών, κανονικών και παραδοσιακών, και έπεζητήσαμε κυρίως τήν θεμελίωσιν και κατοχύρωσιν τών ζητημάτων έκκλησιαστικώς, χριστιανοπρεπώς και με γνώμονα τήν αντίληψιν τής έπιβαλλομένης πνευματικότητας.

Εύτυχεις θά θεωρηθώμεν, εάν αι ύφ' ήμών εκτεθείσαι άπόψεις, ως άπλα είσηγήσεις, συντελέωσιν εις τήν διατύπωσιν πλήρους και συστηματικής έκκλησιαστικής δεοντολογίας, προσεχώς, άρμοδίως και ύπευθύνως καταρτιζομένης.

Έν Κ. Νευροκοπίω τή 30 Σεπ/βρίου 1967

(Τέλος) † Ό Ζιχνών και Νευροκοπίου ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

κάζει ν' αντιμετωπίσωμεν τόν Τουρισμόν ως μίαν θεμιτήν εκδήλωσιν ζωής, εις τήν όποίαν οι πιστοί μας εύχαριστούνται και επιδίδονται; Έάν ένας βοσκός άντιληφθί, ότι ώρισμένα από τά πρόβάτά του άφησαν προς καιρόν τήν στάνην και έπήγαν δια βοσκήν έλευθέραν και περίπατον κατά βούλησιν, χωρίς φυσικά να τόν έρωτήσουν, θά διανοηθί ποτέ, ότι (δέν έχει δουλειά) με αυτά τά ζωηρά πρόβατα, τά όποια έγκατέλειψαν τήν στάνην; Άσφαλώς όχι. Έάν εξ άλλου ένας πατέρας, όταν φθάση τό βράδυ εις τό σπίτι του, διαπιστώση ότι ένα—δύο από τά παιδιά του λείπουν, θά κοιμηθί ήσυχα; Έάν τό κάμη, θ' αποδείξη ότι δέν είναι καλός πατέρας.

Ό Τουρισμός, ως μία μορφή ζωής του σημερινού άνθρώπου, ως ένα καταφύγιον άναψυχής του σκληρώς εργαζομένου και καταπονομένου άνθρώπου τής εποχής μας, πρέπει να είναι ένας από τούς στόχους του ιερέως, του συγχρόνου ιερέως, ό όποιος ποιμαίνει συγχρόνως άνθρώπους. Εκείνος ό όποιος δέν έμαθε να ζή εν τόπω και χρόνω, έχει εξασφαλίσει πλήρη τήν άποτυχίαν εις τό έργον του. «Είς εποχήν φιλελευθερισμού, ένας ιερεύς πρέπει να είναι προοδευτικός. Πρέπει να εισέλθη εις όλας τας έντίμους δραστηριότητας τών άνθρώπων μεταξύ τών όποιων ζή, όχι ως επισκέπτης προερχόμενος από ένα άνώτερον κόσμον, άλλ' ως ανθρωπίνη ύπαρξις»¹.

Όπως πίσω από τήν Ποιμαντικήν έννοείται και υπάρχει ό Ποιμήν, ως και τό λογικόν ποιμνιον εις τό όποιον εργάζεται, τοιουτοτρόπως και πίσω από τόν Τουρισμόν υπάρχουν οι άνθρωποι, οι όποιοι ταξιδεύουν και ταξιδεύοντες μαθαίνουν ή διασκεδάζουν. Όση σχέσις υπάρχει μεταξύ του ιερέως και τών πιστών τέκνων τής Έκκλησίας, άλλη τόση υπάρχει και μεταξύ του ποιμένος και τών τουριστών. Διαφορά υπάρχει μόνον εις τήν μορφήν, όχι τήν έκτασιν.

2. Η έννοια και ή ανάγκη τής Ποιμαντικής του Τουρισμού.

Τί σημαίνει Ποιμαντική του Τουρισμού; Τίποτε περισσότερο από τήν ποιμαντικήν μέριμναν και ύσιαστικήν φροντίδα του πνευματικού Ποιμένος, προς θεραπείαν και ίκανοποίησιν τών πνευματικών και ψυχικών αναγκών τών τουριστών. Όπως δηλαδή έχομεν ποιμαντικήν τής νεανικής ηλικίας ή τών θλιμμένων ή του μετανάστου, έτσι έχομεν και Ποιμαντικήν του

1. W. S. Buchan : The Minister's Manual, Edinburgh 1947, σελ. 196.

Τουρισμοῦ. Ποιμαντική τοῦ Τουρισμοῦ εἶναι μία μορφή ἐργασίας τοῦ πνευματικοῦ Ποιμένου, ἡ ὁποία ἀφορᾷ εἰς μίαν εἰδικήν μερίδα ἀνθρώπων. Εἶναι μία τέχνη προσελκύσεως ψυχῶν ὅταν αὐταὶ εὐρίσκωνται ἐν εὐθυμῳ ἢ διασκεδάσει, καὶ ὁ ποιμὴν ὀφείλει νὰ ἐπέμβῃ καταλλήλως, ὡς ὠραιότατα δι' εἰκόνας συμβουλευεὶ ὁ Μ. Βασίλειος : «Τέχνη τίς ἐστὶ περιστερῶν θηρευτικῆ τοιαύτη. Ὅταν μιᾶς ἐγγρατεῖς γένωνται οἱ τὰ ταυῦτα σπουδάζοντες, χειροῆθη τε ταύτην καὶ ὁμῶσιν ἑαυτοῖς ἀπεργάσωνται· τότε μύρω τὰς πτέρυγας αὐτῆς χρίσαντες, ἐῶσι συναγελασθῆναι ταῖς ἕξωθεν. Ἡ δὲ τοῦ μύρου ἐκείνου εὐωδία τὴν αὐτόνομον ἐκείνην ἀγέλην κτῆμα ποιεῖται τῷ κεκτημένῳ τὴν τιθασόν. Πρὸς γὰρ τὰς εὐπνοίας καὶ αἱ λοιπαὶ συνεφέπονται τε καὶ εἰσκομιζονται»². Καθὼς δὲ ὁ Τουρισμός, ὅπως ἔχει ἐξελιχθῆ, εἶναι μία βοῶσα πραγματικότης, ἔτσι καὶ ἡ Ποιμαντικὴ τοῦ Τουρισμοῦ πρέπει νὰ ἐξελιχθῆ εἰς μίαν ἐπιστημονικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ψυχικῶν προβλημάτων καὶ ἀναγκῶν τῶν μυριάδων τουριστῶν, οἱ ὁποῖοι - φεῦ! - εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τοὺς εἰσερχομένους εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς κατὰ τὴν Θ. Λατρείαν.

Εἰς τί θ' ἀποβλέπη μία Ποιμαντικὴ τοῦ Τουρισμοῦ ; Ὅχι βέβαια εἰς τὸ νὰ γίνουσι τὰ ταξίδια πιὸ ἀνετα, πιὸ εὐχάριστα, ὀλιγώτερον δαπανηρά. Αὐτὸ τὸ ἔργον τὸ ἔχουν ἀναλάβει ἄλλοι, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἔχουν ἐπιτύχει εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμόν. Εἰς ἡμᾶς μένει ὡς χρέος ἱερόν, νὰ μεριμνήσωμεν διὰ τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ ὠφέλειαν τῶν τουριστῶν, διὰ τὴν πραγματικὴν τῶν ἀγωγὴν καὶ ἐκπαίδευσιν κατὰ τὰ ταξίδια, διὰ τὴν ἀνωτέραν ἀτμόσφαιραν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιηγήσεων, διὰ τὰς θρησκευτικὰς καὶ λατρευτικὰς ἀνάγκας αὐτῶν πού τὰς ἐπιθυμοῦν ἢ ἔστω δὲν τὰς ἀπωθοῦν, διὰ τὸ «ἀνέβασμα» τοῦ Τουρισμοῦ.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ θέρους, τὰς Κυριακάς καὶ ἄλλας μεγάλας ἑορτάς, βλέπει κανεὶς εἰς τὰ κεντρικὰ σημεῖα τῶν Ἀθηνῶν πολυπληθεῖς ὁμάδας ἀνθρώπων, κατὰ τὸ πλεῖστον νέων, μὲ στολὴν καὶ ἐνδυμασίαν ἐκδρομικὴν, νὰ συνωθοῦνται εἰς ὅλα τὰ προσιτὰ μεταφορικὰ μέσα τῆς ἐποχῆς μας, νὰ εἶναι ἔτοιμοι διὰ μίαν ἐκστρατεῖαν πρὸς κατάκτησιν ὀλίγου καθαροῦ ἀέρος, μιᾶς ἀερογυαλιᾶς ἢ μιᾶς κορυφῆς, διὰ μίαν μορφωτικὴν ἐπίσκεψιν ἢ ἀπλῶς δι' ὀλίγην ἀνάπαυσιν. Καὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι φεύγουν μόνοι, σκεπτόμενοι μόνον τὰ ὕλικά, καὶ κανεὶς οὔτε τοὺς σκέπτεται οὔτε τοὺς φροντίζει διὰ τὰ πνευματικά. Φεύγουν καὶ διασκεδάζουν «ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα»³. Ἐὰν δὲ κανεὶς σκεφθῆ, ὅτι ἀνάλογος τουριστικὴ κίνησις παρατηρεῖται καὶ εἰς Πειραιᾶ καὶ εἰς Θεσσαλονίκην καὶ τὰς ἄλλας μεγάλας ἢ καὶ μικρὰς πόλεις τῆς πατρίδος μας, καὶ προσθήσῃ καὶ τοὺς ξένους τουρίστας εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου, καθὼς καὶ τὸ γεγονός, ὅτι Τουρισμός δὲν ὑπάρχει μόνον τὸ θέρος,

ἀλλὰ 12 μῆνας τὸ ἔτος, τότε ἀντιλαμβάνεται καλύτερον τὸ μέγεθος τῆς ἐγκαταλείψεως τῶσων ἀνθρώπων.

Ἐὰν ὡς μεμονωμένα ἄτομα ἢ ὡς ὀργανωμένη Ἐκκλησία εἴχαμεν ἐννοήσει, ὅτι ὁ Τουρισμός σήμερον ἀποτελεῖ μίαν μεγάλην δύναμιν, ὅχι μόνον οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν, ἀλλ' ἀκόμη δύναμιν ἐκπολιτιστικὴν καὶ πνευματικὴν τῆς ἐποχῆς μας, δύναμιν τῆς ὁποίας ἡ ἐπίπτωσις ἐπὶ τῆς οἰκογενειακῆς, Θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἀναγνωρίζεται ὑφ' ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, τῶν μὴ Χριστιανικῶν Θρησκευτῶν καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως»⁴, δὲν θὰ ἐμέναμεν σχεδὸν «μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια», καὶ οὔτε, φυσικά, θὰ ἐκουνοῦσαμεν μὲ οἷκτον τὸ κεφάλι μας, διὰ τὸ κατάντημα τῶν τουριστῶν καὶ τοῦ Τουρισμοῦ· θὰ εἴχαμεν «ἀνασκουμπωθῆ».

Ἀκριβῶς δὲ τὸ γεγονός, ὅτι δὲν ἔχομεν μέχρι σήμερον καταπαισθῆ μὲ τὰ προβλήματα τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, πού λέγεται Τουρισμός, ἐνῶ καὶ θὰ ἐδίδαμεν καὶ θὰ ἐλαμβάναμεν ὠφέλειαν, μᾶς ἀναγκάζει καὶ νὰ τὸ ἀντικρύσωμεν καὶ νὰ τὸ μελετήσωμεν. Διότι καὶ μελέτη χρειάζεται, διὰ ν' ἀποβῆ ὁ Τουρισμός μέσον κοινωνικῆς μορφώσεως. Εἶναι ἀναγκαῖα μία θεολογικὴ καὶ φιλοσοφικὴ ἐμβάθυνσις τῆς ὑπηρεσίας, τὴν ὁποίαν προσφέρει ὁ Τουρισμός εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἐν ὑπαίθρῳ ἐργασίας τοῦ πνευματικοῦ Ποιμένου. Διὰ τὸν Ἱερέα «ἢ ἐν ὑπαίθρῳ ἐργασία πρέπει νὰ εἶναι μέρος τῆς συνήθους ἐργασίας, τὴν ὁποίαν κάμνει κάθε καλοκαίρι. Ὑπάρχουν διάφοροι τύποι ὑπαίθρου ἐργασίας, ἡ ὁποία ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ· ὁ τύπος τῆς χριστιανικῆς Παρουσίας, ὁ τύπος τῆς χριστιανικῆς Λατρείας, καὶ ὁ τύπος τῆς χριστιανικῆς Μαρτυρίας, καὶ κάθε τύπος ἔχει τὴν ἰδικὴν του τεχνικὴν»⁵.

3. Τί εἶναι δυνατόν καὶ ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ.

Τί εἶναι δυνατόν καὶ ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ εἰς τὴν χώραν μας καὶ διὰ τοὺς ξένους τουρίστας, ἀλλὰ κυρίως διὰ τοὺς ἰδικούς μας, ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ὁρθόδοξους Κληρικούς, εἴτε ὡς μεμονωμένα ἄτομα ἐμφανιζόμεθα εἴτε ὡς ὀργανωμένη Ἐκκλησία ἐνεργοῦμεν, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ λεχθῆ εἰς ἓνα ἄρθρον, τὸ ὁποῖον γράφεται ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν σκέψεων προκληθεισῶν ἀπὸ ἓνα διεθνὲς συνέδριον τῶν ἐπισήμων Ὁργανισμῶν Τουρισμοῦ. Θὰ διατυπωθοῦν ὅμως ὀρισμένα σκέψεις καὶ θὰ γίνουσι μερικαὶ προτάσεις, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι καὶ ἄλλοι, ἀρμοδιώτεροι, θὰ καταθέσουν τὴν πεῖράν των, διὰ μίαν ἀπὸ κοινοῦ, καὶ ἀπὸ πνευματικῆς πλευρᾶς, ἀντιμετώπισιν τοῦ τουριστικοῦ προβλήματος.

Ἡ Ἐκκλησία μας, ὡς Διοίκησις καὶ ἀνωτάτη πνευματικὴ Ἀρχὴ τῶν πιστῶν, ἔχει, φρονοῦμεν, χρέος

2. Μ. Βασιλείου : Ἐπιστολὴ 10, ἐκδ. Garnier 3, 130AB.

3. Μάρκ. 6,34

4. Συμπέρασμα 1ον τοῦ συνεθρόντος ἐν Ρώμῃ Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν Ἐπισήμων Ὁργανισμῶν Τουρισμοῦ, ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν «Πνευματικῶν ἀξιών τοῦ Τουρισμοῦ».

5. C.R. Forder: The Parish Priest at Work, London 1947 σελ. 172.

νά μεριμνήση διὰ τὰ κάτωθι, σχέσιν ἔχοντα μὲ μίαν Ποιμαντικὴν τοῦ Τουρισμοῦ.

α) Νὰ μελετήσῃ τὸ θέμα θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς. Κάτι παρόμοιον, ἔξ ὅσων γνωρίζομεν, δὲν ἔχει γίνεῖ μέχρι σήμερον. Βεβαίως, ἔχομεν πληθώραν προβλημάτων πρὸς μελέτην καὶ ἐπίλυσιν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἐγγραφῆ εἰς τοὺς στόχους τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀσχοληθῆ ἔξ ἀρχῆς ἢ Ἰ. Σύνοδος μὲ τὸ θέμα. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνατεθῆ εἰς μίαν ἐπιτροπὴν ἐκ 5-6 κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἢ μελέτῃ τοῦ προβλήματος, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως αὕτη ὑποβάλῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ πορίσματα καὶ τὰς προτάσεις τῆς. Ἐὰν κατόπιν ἢ Ἐκκλησία δεχθῆ ἢ τροποποιήσῃ τὰς προτάσεις καὶ ἀποφασίσῃ ἐπὶ τοῦ θέματος, τότε ἔχει γίνεῖ τὸ πρῶτον μεγάλον βῆμα.

β) Νὰ ἰδρῦσῃ μόνιμον Γραφεῖον, μὲ μοναδικὸν σκοπὸν τὴν μελέτην καὶ ἐπίλυσιν τῶν ἐκαστοτε παρουσιαζομένων τουριστικῶν προβλημάτων. Τὸ γραφεῖον τοῦτο θὰ εισηγηθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ ὁποῖα θ' ἀποφασίσῃ καὶ θὰ κατευθύνῃ, πρέπει δὲ νὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσίν του τὰ στοιχειώδη οικονομικὰ μέσα πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ του. Τὸ Γραφεῖον τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξελιχθῆ εἰς ἰσχυρὸν παράγοντα ἐπηρεάζοντα τὰς τουριστικὰς ἐκδηλώσεις εἰς τὴν χώραν μας, ἂν μὴ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Παράδειγμα ἔστω τὸ Bureau pour la pastorale du tourisme τοῦ Βατικανοῦ, τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ τεραστίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν καθόλου τουριστικῶν προβλημάτων.

γ) Νὰ συνεργασθῆ μὲ ὄλους τοὺς Ὄργανισμοὺς Τουρισμοῦ καὶ ἰδιαιτέρως μὲ τὸν ΕΟΤ⁶. Ὁ τελευταῖος οὗτος καὶ ἐπιθυμεῖ καὶ ἐπιδιώκει συνεργασίαν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ συνεργασία δὲν θὰ εἶναι μίᾳ ἀπλῆ ἀνακοίνωσις προγραμμάτων ἢ ἀνταπόκρισις ἢ ἐνημέρωσις ἐπὶ τῶν τουριστικῶν ζητημάτων, αὐτὸ εἶναι τὸ ἐλάχιστον. Ἀλλὰ θὰ φθάσῃ μέχρι τῆς ἀπὸ κοινοῦ ὀργανώσεως τῶν τουριστικῶν προγραμμάτων καὶ ἐκδηλώσεων, ὡς καὶ τῆς παρακολουθήσεως ἐὰν καὶ κατὰ πόσον τὰ προγράμματα ταῦτα ἐκτελοῦνται.

δ) Νὰ διαθέσῃ καταλλήλους κληρικούς, ἰδίως κατὰ τὸ θέρος, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐξυπηρετοῦν τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τῶν διακινουμένων

6. Ἐν τῷ «Καταστατικῷ Ὄργανισμῷ τῆς ἐν τῇ Ἐνορίᾳ ἐκκλησιαστικῆς δράσεως» (ἐκδόσις Ἀπ. Διακονίας, ἐν Ἀθήναις 1960), ἄρθρον 4, ἀναγράφονται: «Ἡ ἐνορία δύναται, ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ προγράμματός τῆς, νὰ δεχθῆ τὴν συμβολὴν πάσης πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς Ὄργανώσεως, μὴ ἀντιτιθεμένης εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ προτιθεμένης νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἐνὸς ἢ περισσοτέρων σημείων τοῦ προγράμματός τῆς. Ὑπολογίζεται δὲ σοβαρῶς, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς σκοποῦ, ἐπὶ τῆς προθύμῳ προσφορᾷ τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἐργαζομένων ἤδη ἐν Ἑλλάδι ἰδιωτικῶν Χριστιανικῶν Ὄργανώσεων καὶ ἐπὶ τῆς συνεργασίας τῶν πνευματικῶν ἰδρυμάτων καὶ τῶν ἐν γένει κοινωνικῶν ὀργανισμῶν τῆς Χώρας, καὶ ἀπεκδέχεται τὴν πρόθυμον συναντίληψιν τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν». Ταῦτα βεβαίως ἰσχύουν καὶ διὰ τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς συνεργασίας αὐτῆς μετὰ τῶν Ὄργανισμῶν Τουρισμοῦ, διὰ μίαν ἐπιφελῆ Ποιμαντικὴν τοῦ Τουρισμοῦ.

πιστῶν. Ἐπίσης νὰ ὀρίσῃ, ὅπως τελεῖται σύντομος Θ. Λειτουργία εἰς τοὺς κεντρικότερους τόπους ἐκδρομῶν καὶ κατασκηνώσεων, κατὰ τὰς Κυριακὰς τοῦ θέρους. Δεδομένου ὅτι ἡ πατρὶς μας εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἐξωκλήσια, δὲν θὰ δημιουργηθῆ θέμα χώρου διὰ τὴν λατρείαν. Ἐπίσης δὲν θὰ δημιουργηθῆ θέμα πιστῶν, διότι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι κάμνουν ἐκδρομὰς κατὰ τὰς Κυριακὰς, εὐχαρίστως θὰ παρακολουθοῦσαν μίαν σύντομον Θ. Λειτουργίαν εἰς τὴν ἐξοχὴν, καθὼς καὶ ἐν σύντομον καὶ κατάλληλον κήρυγμα. Πιστεύομεν δὲ, ὅτι δὲν θὰ δημιουργηθῆ οὔτε θέμα ἱερέων, διότι πολλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θὰ ἤθελαν νὰ περάσουν ὀλίγον χρόνον εἰς τὴν ἐξοχὴν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, καὶ θὰ εὐχαριστηθοῦν ἐὰν τοὺς δοθῆ μία τέτοια εὐκαιρία ἐκτελέσεως τῶν ἱερατικῶν καθηκόντων των καὶ συγχρόνως ἀναψυχῆς.

ε) Νὰ διαφωτίσῃ τὸν λαὸν ἐπὶ τῆς τουριστικῆς ἐπιθυμίας, διὰ νὰ μὴν εἴπωμεν μανίας, ὡς καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν συναφῶν ζητημάτων. Θὰ κάμῃ ἀνακοινώσεις διὰ τοῦ ραδιοφώνου, διὰ τοῦ τύπου, διὰ τῶν φυλλαδίων, διὰ τῶν φέιγ-βολάν, καθὼς καὶ διὰ τῶν ἐφημερίων εἰς τοὺς Ναοὺς. Δὲν δικαιοῦμεθα νὰ ἐλέγξωμεν, ἐὰν προηγουμένως δὲν διαφωτίσωμεν καὶ διδάξωμεν. Ἡ διαφώτισις πρέπει νὰ γίνῃ ἐπὶ βασικῶν ζητημάτων, π.χ. διὰ τὸ ποῖαν θέσιν λαμβάνει ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὸ θέμα τῆς ψυχασγωγίας, διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ σώματος, διὰ τὴν φύσιν, διὰ τὴν ἀδελφοποίησιν μεταξὺ ἀνθρώπων διαφόρων Ὀμολογιῶν καὶ θρησκειῶν, ἢ ὁποῖα προάγεται διὰ τοῦ Τουρισμοῦ, κ.ἄ., καθὼς καὶ ἐπὶ λεπτομερειῶν, π.χ. τὴν τάδε Κυριακὴν θὰ τελεσθῆ ὑπαίθριος Θ. Λειτουργία εἰς τοὺς τάδε ἐξοχικοὺς τόπους, ἢ ὀργανοῦται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἢ τάδε τουριστικὴ ἐκδήλωσις, κ.ἄ.

στ) Νὰ ὑποδέχεται τοὺς ξένους τουρίστας. Θὰ ἦτο δυνατὸν π.χ. νὰ ὀρισθῆ, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν ΕΟΤ, μίᾳ ἡμέρᾳ τὴν ἐβδομάδα, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἢ Ἐκκλησία δι' ἐκπροσώπων τῆς, εἰς Ἀθήνας ἢ καὶ Θεσσαλονίκην, θὰ ὑποδέχεται ἢ θὰ δεξιούται τοὺς ξένους τουρίστας, διὰ κατατοπιστικῶν ὁμιλιῶν, δι' ἐπιδόσεως μικρῶν ἐνθυμίων, διὰ ξεναγήσεως εἰς διάφορα χριστιανικὰ μνημεῖα ἢ σύγχρονα ἔργα χριστιανικῆς δράσεως καὶ ἀγάπης. Δὲν εἶναι ὀρθὸν οἱ ξένοι τουρίσται, ἐρχόμενοι εἰς τὴν χώραν μας νὰ βλέπουν σήμερον μόνον τὴν... ἀρχαίαν Ἑλλάδα! Πρέπει νὰ τοὺς δεῖξωμεν τὰ μνημεῖα τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἐφαρμοσθέντος εἰς τὴν πράξιν. Ἄς τοὺς δεῖξωμεν τὴν σύγχρονον χριστιανικὴν Ἑλλάδα, διότι ἀλλοιῶς, ὑπάρχει φόβος, ὅταν οἱ τουρίσται φύγουν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, νὰ ἐνθυμοῦνται κυρίως τὰ... «μπουζούκια»! Εἶναι μεγάλη εὐκαιρία ἢ ἐπίσκεψις ἑκατοντάδων χιλιάδων ξένων κατ' ἔτος εἰς τὴν χώραν μας, εὐκαιρία ὅχι ἀπλῶς ρεκλάμας, ἀλλ' ἔργου χριστιανικοῦ καὶ ἐκπολιτιστικοῦ.

ζ) Νὰ ἰδῆ τέλος τοὺς τουρίστας μὲ ἀγάπην. Μὲ ἀφορισμοὺς δὲν γίνεται ἔργον. Ὁ κόσμος ὑποκλίνεται εἰς τὴν ἀγάπην. Δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ

ἐξαπολύωμεν μύδρους ἀπ' ἄμβωνος κατὰ τῶν τουριστῶν, ξένων καὶ ἰδικῶν μας, ὅταν δι' αὐτοὺς δὲν ἔχωμεν κάμει τίποτε τὸ θετικόν. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἐτοιμασθῇ νὰ δεχθῇ τοὺς τουρίστας μὲ στοργήν. Αὐτὰ βεβαίως ἰσχύουν καὶ δι' ὅλας τὰς Ἰ. Μητροπόλεις τῆς πατρίδος μας, ὅπου συρρέει πλῆθος τουριστῶν, διότι ἔχει παρατηρηθῆ, ὅτι συνήθως δὲν δεχόμεθα τοὺς τουρίστας μὲ ἀγάπην, ἀλλ' ἀπλῶς τοὺς ἀνεχόμεθα, ἢ καὶ θὰ ἠθέλαμεν νὰ μὴ μᾶς ἐπεσκεπτόντο. Ἀλλ' οἱ τουρίσται δὲν εἶναι ὅλοι ἀκούρευτοι τηνέιτζερς —καὶ αὐτοὶ ἔχουν ἀνάγκην στοργῆς μᾶλλον ἢ οἴκτου — ἀλλὰ καὶ σοβαροὶ οἰκογενειάρχαι, ἐπιχειρηματῆαι ἢ ἐπιστήμονες. Γαζιδεύων προσφάτως εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν, ἐπίασα φιλικὴν συζήτησιν μὲ δύο ξένους τουρίστας πού ἐκάθηντο δίπλα μου. Μετ' ὀλίγον διεπίστωσα, ὅτι καὶ οἱ δύο ἦσαν Καθηγηταὶ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, οἱ ὁποῖοι ὡς ἀπλοῦ τουρίσται περιώδευσαν τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι θανάσιμον τὸ σφάλμα μας, ἂν θεωρήσωμεν τοὺς ξένους τουρίστας ὡς ἀξιόους περιφρονήσεως. Ἄν ἡ Ἐκκλησία μας ἀγκαλιᾶσθαι τοὺς τουρίστας, ἔχει νὰ ὠφελήσῃ καὶ νὰ ὠφελῆθῃ. Καὶ ἀξίζει νὰ τὸ ἐπιδιώξῃ.

Οἱ ἱερεῖς, ὡς μεμονωμένοι Ποιμένες, καὶ ἡμποροῦμεν καὶ ὀφείλομεν νὰ συνεισφέρωμεν εἰς τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν θέμα. Μερικὰ ἐξ αὐτῶν πού ἡμποροῦμεν νὰ πραγματοποιήσωμεν, εἶναι :

α) Νὰ διαφωτίσωμεν τοὺς ἐνορίτας μας. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐνορίτας μας, κατὰ τὸ θέρος, πηγαίνουν ἐκδρομὴν κατὰ τὰς Κυριακάς. Ἐμεῖς συνήθως τοὺς κατακρίνομεν, καὶ μάλιστα δημοσίᾳ, ὅτι ἐκτελοῦν πλημμελῶς τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα. Θὰ ἦτο προτιμότερον καὶ διὰ τοῦ κηρύγματος καὶ διὰ τῆς κατ' ἰδίαν ἐπαφῆς, νὰ τοὺς κατευθύνωμεν, ὥστε καὶ εἰς τὸν ἐκκλησιασμὸν καὶ τὸν ἁγιασμὸν τῆς Κυριακῆς νὰ μὴ ὑστερήσουν καὶ τὴν ἐκδρομὴν των νὰ μὴ στερηθοῦν. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι ἐχθρὸς τῆς φύσεως. Ἐὰν ἡ ἀπόλαυσις τῆς φύσεως, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἔκαμε διὰ τὸν ἄνθρωπον, γίνεται εἰς βάρος τῶν ψυχικῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν πνευματικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πιστοῦ, εἶναι βεβαίως σφάλμα. Ἐὰν ὅμως γίνῃ συνδυασμὸς εἰς τὸ θέμα τῆς ἀπολαύσεως τῆς φύσεως, συνδυασμὸς ψυχικῆς ὠφελείας καὶ σωματικῆς ἀναπαύσεως, ὅταν ὁ πιστὸς εὐκολύνεται καὶ τὸ ἐπιθυμῆ, τότε βαδίζομεν εἰς τὴν μέσσην καὶ βασιλικὴν ὁδὸν ἀπὸ θεολογικῆς καὶ καθαρῶς ἀνθρωπίνης ἀπόψεως. «Ὁ ἐξαγνισμένος ἄνθρωπος, πού δὲν βλέπει τὴν κτίσιν μὲ πονηρὰν ἐπιθυμίαν, ὡς ἀντικείμενον τῆς δυνάμεώς του ἢ τῆς ἀπολαύσεώς του, διαισθάνεται τὴν μυστικὴν μουσικὴν τῆς καὶ ὡς ἱερεὺς συγκεντρώνει τὸν (λόγους) τῶν δημιουργημάτων διὰ νὰ τοὺς προσφέρῃ εἰς τὸν Δημιουργόν. «Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν Σοὶ προσφέρομεν...»⁷.

7. O. Clement : L' homme dans le monde, παρὰ Ἡ. Μαστρογιαννοπούλου : Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἄνθρωπος, Ἀθῆναι 1966, σελ. 366.

β) Νὰ ὀργανώσωμεν καταλλήλους εὐκαιρίας εἰς τὴν ἐνορίαν μας. Βεβαίως, εἰς ὅλας τὰς τουριστικὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἐνοριτῶν μας, δὲν ἡμποροῦμεν νὰ λάβωμεν μέρος. Εἰς πολλὰς ὅμως ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς παρακολουθήσωμεν καὶ νὰ τοὺς κατευθύνωμεν. Εἰς πολλὰς ἐνορίας τῶν Ἀθηνῶν, διὰ ν' ἀναφέρωμεν ἐν παράδειγμα, πολλοὶ ἐφημέριοι ὀργανώνουν ἐνοριακάς ἐκδρομάς, αἱ ὁποῖαι συνδυάζουν τὴν ἐπίσκεψιν εἰς χριστιανικὰ μνημεῖα καὶ προσκυνήματα, τὴν κοινὴν λατρείαν εἰς τὸ ὑπαίθριον καί, βεβαίως, τὴν χαρὰν τῆς φύσεως καὶ τὴν σωματικὴν ἀνανέωσιν τῶν ἐνοριτῶν. Ἐὰν αἱ ἐκδρομαὶ αὐταὶ δὲν γίνονται διὰ τὴν οἰκονομικὴν διευκόλυνσιν τοῦ ἐφημερίου ὁ ὁποῖος τὰς ὀργανώνει, ὡς συμβαίνει μὲ μερικὸς, ἀλλὰ διὰ τὰς ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ἀνάγκας τῶν ἐνοριτῶν του, τότε καὶ ἀξιόσυστατοι εἶναι καὶ ὠφέλιμοι. Ἐλάβομεν μέρος εἰς μίαν τοιαύτην ἐνοριακὴν ἐκδρομὴν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν 15 ὥρῶν πού διήρκεσε, μόνον μία περίπτωσις ἀτόμου παρουσιάσθη πού ἠθέλησε νὰ εἰπῇ ἀστεῖα εὐτράπελα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιστροφῆς. Τὸ ἄτομον τοῦτο ἀπεδοκιμάσθη ἀμέσως ὑφ' ὅλων τῶν ἐνοριτῶν πού ὑπῆρχον εἰς τὸ λεωφορεῖον, χωρὶς νὰ χρειασθῇ ἐπέμβασις ὑπὸ τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς ἱερέως. Ὅλοι αἱ ἄλλαι ὥραι ἦσαν ἐποικοδομητικαὶ καὶ ὠφέλιμοι.

Ἐπίσης, ἀναφέρομεν ἐδῶ καὶ ἀνάλογον παράδειγμα ἱερέως, ἐργασθέντος ποιμαντικῶς εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Μετὰ τὰς 2-3 πρώτας Κυριακάς τῆς διακονίας του ἐκεῖ, μετὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς διασποράς, τοῦ ἐγένετο ὑπὸ ὁμάδος ἐνοριτῶν του ἡ ἐξῆς πρότασις : «Πάτερ, ὅλην τὴν ἐβδομάδα εἴμαστε κλεισμένοι, καὶ ἐμεῖς καὶ αἱ οἰκογενεαὶ μας, εἰς τὰς ἐργασίας ἢ τὰ σπίτια μας. Ἐχομεν ἀνάγκην καὶ καθαρῶ ἀέρος. Δι' αὐτὸ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ τελειώσετε τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς ὅσον τὸ δυνατὸν συντομώτερα καὶ μετὰ δίνετε μας τὴν εὐλογίαν σας νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὴν ἐξοχὴν. Σᾶς καλοῦμεν μάλιστα καὶ σᾶς μαζύ μας». Ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος ἐδίσταξε κατ' ἀρχὰς. Δὲν τὸ ἐθεώρησε «ὀρθόδοξον» νὰ συντομεύσῃ τὴν Θ. Λειτουργίαν χάριν τῆς ἐκδρομῆς, καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐπροτίμησε τὴν περισυλλογὴν ἀντὶ τῆς ἐξωστρεφείας πού δημιουργεῖ ἡ ἐκδρομὴ. Ἀργότερον, ἐσκέφθη τοὺς ἐνορίτας του πού ἐφευγαν καὶ ἔμεναν μόνον καὶ ἔκρινεν, ὅτι δὲν ἠθελεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν ἱερέα του νὰ βλέπῃ τοὺς ἐνορίτας του μόνον δύο ὥρας κατὰ Κυριακὴν, ἀφοῦ κατὰ τὰς καθημερινὰς δὲν ἦτο εὐκολος ἢ ἐπικοινωνία. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀκολουθῇ τοὺς ἐορίτας του, πότε τοὺς μὲν καὶ πότε τοὺς δέ, καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν, μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν, τὸ κήρυγμα καὶ τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο εἰς τὸν Ναὸν κατὰ τὴν Κυριακὴν. Ἐπὶ 100 καὶ πλέον Κυριακάς ἐπέρασε τὰ ἀπογεύματα τῶν Κυριακῶν ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος καὶ ἡ οἰκογενεὰ του μετὰ τῶν ἐνοριτῶν του. Καὶ ὅχι μόνον δὲν μετενόησεν, ἀλλὰ καὶ νοσταλγεῖ τὰ ἡσυχὰ καὶ ἐποικοδομητικὰ ἐκεῖνα ἀπογεύματα, διότι καὶ τοὺς ἐνορίτας του ὠφέλησε πνευματικῶς καὶ ὁ ἴδιος ὠφελήθη ὅχι ὀλίγον ἀπὸ τῶν νεφῶν, ἀπὸ τῶν ὥρῶν, ἀπὸ τῶν τροπῶν, ἀπὸ

τῶν ἀνέμων, ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ γενῶν, ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τετραπόδων, ἔρπετων, πτηνῶν, τῶν ἀεροπόρων, τῶν χειρσαίων, ἀπὸ τῶν ἀμφιβίων, τῶν ἐν λίμναις καὶ πηγαῖς καὶ ποταμοῖς»⁸.

γ) Νὰ παρακολουθοῦμεν τοὺς ἐνοριῖτας μας, οἱ ὅποιοι κάμνουν ταξίδια, μάλιστα ὅταν αὐτὰ εἶναι μακρυνά. Ἡ παρακολούθησις δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κατασκοπείας, οὐδὲ καὶ τῆς ἐνοχλητικῆς ἐπεμβάσεώς μας εἰς τὰ ζητήματα τῶν ἐνοριτῶν μας. Τοῦτο ὄχι μόνον ὠφέλιμον δὲν εἶναι, ἀλλ' ἴσως ἀποβαίνει ὀλέθριον. Ἡ παρακολούθησις διὰ τὴν ὁποίαν γίνεται λόγος, σημαίνει ἐνδιαφέρον τοῦ Ἱερέως διὰ τὸ «πῶς ἐπέρασεν» ὁ ἐνοριτῆς του τὰς διακοπὰς του ἢ τὸ ταξίδι του, ἐὰν ὠφελήθη, νέον τί θὰ εἶχε αὐτὸς νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐνορίαν του κτλ., καθὼς καὶ ἀποδεικνύει τῆς ἀγάπης τοῦ Ἱερέως διὰ τὸν ἐνοριτῆν του. Ἔτσι γεφυρώνεται τὸ χάσμα τῆς διακοπῆς τῆς συνεργασίας τοῦ Ἱερέως καὶ τοῦ ἐνοριτοῦ του, λόγῳ τοῦ ταξιδίου τοῦ δευτέρου, καὶ ἐνώνονται αἱ ποιμαντικαὶ προσπάθειαι τοῦ παρελθόντος μὲ αὐτὰς ποὺ πρόκειται εἰς τὸ μέλλον ν' ἀκολουθήσουν. Ἐξ ἄλλου ὁ ἐνοριτῆς, βλέπων ὅτι ὁ Ἱερεὺς του ἐνδιαφέρεται εὐλαχρῶς ὄχι μόνον διὰ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν νηστείαν του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς διακοπὰς καὶ τὴν διασκέδασίν του, εὐχαριστεῖται καὶ φροντίζει, ὥστε καὶ ἡ ψυχαγωγία του νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν καλυτέρα.

δ) Νὰ δεχώμεθα, τέλος, τοὺς ξένους τουρίστας μὲ ἀγάπην. Δὲν εἶναι σπάνια αἱ περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ξένοι τουρίσται ἐπισκέπτονται τοὺς Ναοὺς μας ἢ τὰ ἔργα εἰς τὰ ὁποία διακονοῦμεν ἢ προϊστάμεθα. Ἡ περιβολὴ καὶ ἡ ὄλη ἐμφάνισις των ἴσως δὲν μᾶς ἱκανοποιούν. Ἀλλ' ἄς μὴ εἴμεθα τόσο ἀσθηροὶ κριταὶ αὐτῶν, τῶν ὁποίων καὶ ἡ θρησκεία καὶ ἡ νοσοτροπία εἶναι διαφορετικαὶ ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μας. Ἄς σκεφθοῦμεν μήπως ἔχομεν νὰ προσφέρωμεν κάτι εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι, χωρὶς κανένα ἰδικὸν μας κόπον, ἦλθαν κοντὰ μας. Κάποτε οἱ Ἰσραηλιτοὶ ὑπεβάλλοντο εἰς πολλοὺς κόπους καὶ θυσίας, διὰ νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔπρεπε νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον. Ἐὰν ἡμεῖς διώζωμεν ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἦλθαν μόνον των πλησίον μας, τότε ἀποδεικνύομεν, ὅτι δὲν γνωρίζομεν τὴν ἀποστολὴν μας, οὔτε νὰ ἐκμεταλλεῖσθαι τὰς εὐκαιρίας.

Ἐπεσκέφθη κάποτε ἓνα Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν μία ὁμάς τουριστριῶν, αἱ ὁποῖαι ἔψαχναν εἰς τοὺς τοίχους τοῦ Ναοῦ νὰ εὕρουν τὰ μωσαϊκά, διὰ τὰ ὁποῖα ἐγνώριζαν ἦδη ἀπὸ τὴν πατρίδα των. Εἷς τῶν Ἱερέων τοῦ Ναοῦ τὰς ἐπλησίασε, τὰς ὠμίλησε μὲ καλωσύνην διὰ τὴν βυζαντινὴν τέχνην, καὶ ἀντελήφθη ἐκ τῆς συζητήσεως ὅτι ἐκ παρανοήσεως αἱ τουρίστριαι ἔφθασαν εἰς τὴν Δάφνην, ἐνῶ ἐζητοῦσαν τὴν Μονὴν τοῦ Δαφνίου. Ἐπειτα τὰς καθωδήγησε καὶ τὰς διηκούλωνε νὰ φθά-

σουν ἀσφαλῶς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Δαφνίου. Πρὶν ἀποχωρισθοῦν, αἱ τουρίστριαι ἐκεῖναι δὲν εὕρισκαν λόγους νὰ εὐχαριστήσουν τὸν Ἱερέα, διὰ τὸν μικρὸν κόπον εἰς τὸν ὁποῖον ὑπεβλήθη νὰ τὰς ἐξυπηρετήσῃ. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ πρόσχαρη στάσις τοῦ Ἱερέως, ἡ καλοκάγαθος ὑποδοχὴ καὶ ἡ μικρὰ ἐξυπηρετήσις, ἐπηρεάσαν τὰς ξένας τουριστριάς, πολὺ περισσότερον ἀπὸ οἷον-δήποτε κήρυγμα ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡμποροῦμεν εἰς τοὺς ξένους ποὺ μᾶς ἐπισκέπτονται νὰ δεῖξωμεν τὴν πνευματικὴν μας ὑπεροχὴν, τὴν ὀρθόδοξον πνευματικότητά μας, τὴν εὐρύτητα ἀντιλήψεως καὶ τὸ οἰκουμενικὸν πνεῦμα; Αὐτὸ θὰ ἦτο ἡ καλυτέρα ρεζιλιάμα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας μας.

4. Διεθνὲς Συνέδριον Τουρισμοῦ.

Ἡ ἐποχὴ μας εἶναι ἐποχὴ τῶν συνεδρίων. Καὶ εἰς τὴν χώραν μας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πολυάριθμα συνέδρια λαμβάνουν χώραν ἐπὶ διαφόρων θεμάτων. Κατενοήθη ὅτι ἡ ἀνταλλαγὴ πείρας, ἡ ὁποία γίνεται εἰς τὰ συνέδρια, εἶναι πάντοτε πολὺτιμος, καὶ διὰ τοῦτο τὰ συνέδρια πολλαπλασιάζονται συνεχῶς.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων συνεδρίων ἔλαβε χώραν ἐφέτος καὶ τὸ Διεθνὲς Συνέδριον Τουρισμοῦ. Ὁργανώθη ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως Ἐπισήμων Ὁργανισμῶν Τουρισμοῦ (UIOOT), εἰς τὴν ὁποίαν μετέχει καὶ ὁ ΕΟΤ, συνῆλθε δὲ ἐν Ρώμῃ ἀπὸ 18-21 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. Τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου τούτου εἶχεν ὁ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Bureau pour la pastorale du tourisme, Γραφεῖον διὰ τὴν Ποιμαντικὴν τοῦ Τουρισμοῦ, ἐπίσημος Ὁργανισμὸς Τουρισμοῦ τοῦ Βατικανοῦ. Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦτο «Αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι τοῦ Τουρισμοῦ».

Ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς εἰς τὸ Συνέδριον ἔλαβε μέρος ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καλαβρίας κ. Αἰμιλιανός, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Οὗτος ἔκαμε καὶ εἰσήγησιν μὲ θέμα «Πατερικαὶ σχέσεις ἐπὶ τῆς Ποιμαντικῆς τοῦ τουρισμοῦ», τονίσας ὅτι ἐφ' ὅσον «ὁ πιστὸς εὕρσκεται πάντοτε ἐν κινήσει», ζῶν εἰς τὴν φύσιν, κάμνει κατ' ἀνάγκην «τουρισμὸν». Ὁμίλησεν ἐν συνεχείᾳ περὶ τῆς φύσεως, τοῦ χρόνου, τῆς διακρίσεως, τῆς ἐπαφῆς διὰ τὴν ἀδελφοποίησιν τοῦ κόσμου, καθὼς καὶ διὰ τὸ ὅτι ψυχικῶς δὲν εἴμεθα ἔτοιμοι δι' ἓνα πολιτισμὸν ἀνέσεων.

Τοὺς Συνέδρους προσεφώνησε διὰ μακρᾶς προσφωνήσεως καὶ αὐτὸς ὁ Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ', ὅστις ἐτόνισεν, ὅτι ὁ Τουρισμὸς εἶναι τὸ διαβατήριον διὰ τὴν εἰρήνην τῶν λαῶν, ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰς πνευματικὰς ἀξίας τοῦ Τουρισμοῦ εἶναι ζωηρόν, ὑπέμνησε τὴν ἐργατικὴν «Populorum progressio» (= Προκοπὴ τῶν λαῶν), καὶ κατέληξε μὲ τὴν προτροπὴν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ἐμπλουτίσωμεν καὶ ἐξανθρωπίσωμεν τὰς ἐπαφὰς μας.

Τὸ συνέδριον ἔκαμεν ἐπίσης ὠρισμένας συστάσεις διὰ τὴν καλυτέραν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τοῦ Τουρι-

8. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Πρὸς τοὺς σκανδαλισθέντας, ΜΓ 52, 479 ἔ.

σμοῦ καὶ διετύπωνεν μερικὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα ὁ ΕΟΤ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ θέσῃ ὑπ' ὄψιν τῆς 'Ι. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τὰ συμπεράσματα ταῦτα, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ σπουδαιότατα, δύνανται ν' ἀποτελέσουν πολὺτιμον πείραν καὶ δι' ἡμᾶς, καὶ νὰ μᾶς βοηθήσουν εἰς μίαν προσπάθειαν διὰ μίαν ἀξίαν τῆς ἐποχῆς μας Ποιμαντικῆν τοῦ Τουρισμοῦ, διὰ τοῦτο δὲ τὰ παραθέτομεν κατωτέρω ἐν μεταφράσει :

I) Ὁ Τουρισμὸς, ὅστις κατέκτησε τὴν συνείδησιν τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλυτέρας δυνάμεις, ὅχι μόνον οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν, ἀλλ' ἀκόμη ἐκπολιτιστικὴν καὶ πνευματικὴν τῆς ἐποχῆς μας, τῆς ὁποίας ἡ ἐπίπτωσις ἐπὶ τῆς οἰκογενειακῆς, θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος ἀναγνωρίζεται ὑφ' ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν, τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως.

II) Τὸ Συνέδριον διαπιστώνει, ὅτι ὁ Τουρισμὸς εὐνοεῖ τὴν ἐνοποίησην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς ἓνα κόσμον, καὶ ἐπιτρέπει εἰς κάθε ἀνθρώπῳ νὰ μετέχῃ εἰς τὰ πνευματικὰ ἐπιτεύγματα ἐλοκλήρου τοῦ πλοῦτου τῆς ἀνθρωπότητος.

III) Ὁ Τουρισμὸς εἶναι μία κατὰκτησις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία τὸν ἀπῆλλαξε ἀπὸ τὴν ἀνάγκην καὶ τὰς ἀνησυχίας μιᾶς ἐξαντλητικῆς ἐργασίας, τὸν ἐξοικείωσε καὶ τὸν ἀνύψωσεν εἰς μίαν σφαῖραν, ἐνίοτε πνευματικῶς νοσηράν, τὸν ὑπέβαλε καὶ τοῦ ὑπέταξε τὴν προσωπικότητα, δίδοντάς του τὴν δυνατότητα νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τοὺς ἄλλους εἰς ἓνα κλιμακωτὸν περισσότερο ἐκτεταμένον καὶ φυσικώτερον.

IV) Ἐπὶ πλέον, ὁ Τουρισμὸς εἶναι εἰς ἀποτελεσματικὸς παράγων, ὁ ὁποῖος ἐπιτρέπει εἰς ἀνθρώπους διαφορετικῶν πολιτισμῶν καὶ διαφορετικοῦ ἐπιπέδου ἐξελίξεως, κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ, νὰ γνωρισθῶν ἀμοιβαίως, νὰ πλησιάσουν τὴν πραγματικὴν τῶν διανοήσιν, ἐκκαθαίροντας τὰς προκαταλήψεις, αἱ ὁποῖαι συχνὰ εἶναι πηγὴ παρεξηγήσεων εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ συμφιλώσουν τὰς ἀγαθὰς φιλοδοξίας τῶν τῆς ὑπεροχῆς ἐναντι τῶν ἄλλων. Αὐτὸ κάμνει ὁ Τουρισμὸς, ὁ ὁποῖος εἶναι ταυτοχρόνως ὁ μάρτυς τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει, λαμβάνει ἀπὸ τὸν γύρω του κόσμον τὸν ὁποῖον ἐπισκέπτεται, τὴν μαρτυρίαν ἐνὸς ἄλλου πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ ὀλοκληρώσῃ εἰς τὸν ἰδικόν του, διὰ νὰ τὸν ἐμπλουτίσῃ.

V) Εἰς τὸ Διάλογον μεταξὺ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν, καθὼς ἐπίσης καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως, ὁ Τουρισμὸς παρεμβαίνει ὡς ἓνα μέσον, τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ αἰσθανθῶν τὰ πνευματικὰ προβλήματα τῶν ἄλλων, εἰς τὴν συνείδησίν μιᾶς κοινῆς ἀρχῆς καὶ ἐνὸς κοινοῦ προορισμοῦ.

Τὸ πραγματικὸν οἰκουμενικὸν κλιμακωτὸν, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐγκαθιδρυθῆ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν διαφόρων

Ὁμολογιῶν καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ἐρευνηθῆ ὑπὸ τῆς Β' Καθολικῆς Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, παρουσιάζει τὸν Τουρισμὸν ὡς ἓνα προνομιούχον παράγοντα γνώσεως, ἐπαφῶν εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα, ἀνταλλαγῆς ἰδεῶν καὶ πείρας, τὰ ὁποῖα κάμνουν τοὺς Χριστιανούς νὰ αἰσθάνωνται, ὅτι εἶναι «Εἷς ἐν Χριστῶν», μέλη ἐνὸς σώματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιδέχεται οὔτε διαίρεσιν οὔτε ἀντίθεσιν.

VI) Διὰ νὰ γίνῃ ὁ Τουρισμὸς ἐν μέσον κοινωνικῆς μορφώσεως, εἶναι ἀναγκαῖα, ἀπὸ τὸ ἐν μέρος μία φιλοσοφικὴ καὶ θεολογικὴ ἐμβάθυνσις τῆς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἡ διάδοσις τῶν ἀξιῶν του διὰ τῶν μέσων πληροφορήσεως καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα.

VIII) Εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον, ὁ Τουρισμὸς παρεμβαίνει ὡς εἰς παράγων, ὁ ὁποῖος ἐνώνει τὴν χωρισμένην λόγῳ τῆς ἐργασίας τῶν μελῶν τῆς οἰκογενειακῆς, ἐπιτρέποντας εἰς τὰ μέλη τῆς νὰ ζοῦν μαζὺ τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς ἀναπαύσεως καὶ νὰ προάγουν τὸν διάλογον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ βᾶσις τῆς οἰκογενειακῆς ἁρμονίας.

VIII) Ἐπὶ τοῦ ποιμαντικοῦ πεδίου, τὸ τουριστικὸν φαινόμενον ὑποχρεώνει ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν καλὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ἰδιαιτέρως τοὺς ποιμένας ψυχῶν, νὰ σκεφθῶν ἐκ νέου τὴν κατάλληλον ποιμαντικὴν τῶν συγκρότησιν, τὰς καταλλήλους μεθόδους καὶ τὸ κατάλληλον λεκτικὸν τῶν ὕφους. Ἡ Ποιμαντικὴ εἶναι ἤδη σήμερον καὶ θὰ εἶναι ἀκόμη περισσότερο αὔριον, μίᾳ Ποιμαντικῆ τοῦ Τουρισμοῦ (περιεκτικὸς ὅρος ὑπὸ τὴν γενικωτέραν σημασίαν του), ὡς προσπάθεια τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου εἰς ἀδιάκοπον μετακίνησιν ἀπὸ ἓνα τόπον εἰς ἄλλον. Τὸ Συνέδριον, συνεπῶς, καλεῖ ὅλους τοὺς ὑπευθύνους τῶν ψυχῶν, νὰ θεωρήσουν τὸν Τουρισμὸν ὡς ἐν «σημεῖον τῶν καιρῶν» καὶ ὡς ἐν προνοιακὸν μέσον, τὸ ὁποῖον τοὺς βοηθεῖ νὰ ἐκτιμήσουν καὶ νὰ χρησιμοποιήσουν μέσα εἰς ἓνα εὐαγγελικὸν πνεῦμα»⁹.

Εἶθε ὁ Κύριος, «Ὅστις καὶ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῶν Μαθητῶν Του ἐνδιεφέρθη»¹⁰ καὶ διὰ τὰς σωματικὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι Τὸν ἐπλησίαζαν ἐφρόντισε, καὶ ταξιδεύων εὐηγγελίσθη τὸν λαόν, νὰ φωτίσῃ καὶ ἡμᾶς ν' ἀντιληφθῶμεν, ὅτι ὁ ἀνθρώπος τὸν ὁποῖον ποιμαίνομεν δὲν εἶναι μόνον ψυχὴ, ἀλλὰ καὶ σῶμα—«ὠραίουτης πλασθεῖσα κατ' εἰκόνα Θεοῦ»—καὶ νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ προαγάγωμεν τὰς πνευματικὰς ἀξίας τοῦ Τουρισμοῦ, συμβάλλοντες θετικῶς εἰς μίαν Ποιμαντικὴν τοῦ Τουρισμοῦ.

Πρεσβύτερος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΟΥΣΚΑΣ, Δ. Φ.

9. Ἡ μετάφρασις ἐκ τῶν τεθέντων ὑπ' ὄψιν ἡμῶν στοιχείων ὑπὸ ΕΟΤ.

10. Μάρκ. 6,31.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 569 τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1967 φύλλον τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς «Ὁρθόδοξος Παρατηρητὴς» περισπούδαστος προσλαλιὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἰησοῦτου Th. Birmingham, καθηγητοῦ τῆς ἑλληνορθόδοξου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἀγ. Βασιλείου ἐν Garrison N. Y. πρὸς τὰς τελειοφοίτους αὐτῆς. Ὁ φιλέλλην καθηγητὴς μὲ πᾶσαν ἐπιφύλαξιν, μήπως παρεξηγηθῆ ὁ τίτλος τῆς προσλαλιᾶς του καὶ ἐκληφθῆ ὡς τυφλὸς λάτρης τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν πρόοδον, πού ἀποτελεῖ τὸ σύνθημα τῆς συγχρόνου γενεᾶς, ὅπως καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἔρχεται ἀκριβῶς διὰ τοῦτον τὸν λόγον νὰ διαβεβαιώσῃ, ὅτι καὶ σήμερον ἔτι ὁ δυτικὸς κόσμος ἑλληνίζει καὶ ὅτι «ὁ Ἑλληνισμὸς ἔχει τὰς ρίζας του εἰς τὰ μύχια τῆς ψυχῆς του» καὶ ὅτι «ἡμεῖς οἱ Δυτικοὶ εἴμεθα ὅ,τι εἴμεθα ἕνεκα τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σωκράτους, ὁ ὁποῖός μᾶς ἐδίδαξεν, ὅτι πᾶσα γνώσις ἄρχεται ἀπὸ τὴν αὐτογνωσίαν μας καὶ δι' αὐτὸ εἴμεθα πνευματικῶς Ἑλληνας, ὁ μετὰ τῶν ὁποίων διάλογος μᾶς ἐδίδαξε τοῦτο καὶ δι' αὐτὸ πιστεύομεν, ὅτι πᾶν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα ἀγνοοῦν τὸν διάλογον τοῦτον εἶναι ἐλαττωματικόν». Περαιτέρω δὲ ὁμολογεῖ, οὐχὶ ἄνευ πικρίας, ὅτι «σήμερον παρατηρεῖται εἰς ὠρισμένους κύκλους κινήσις πρὸς ἀφελῆνισμὸν τοῦ δυτικοῦ ἀνθρώπου καὶ ἰδιαίτερος τῆς χριστιανικῆς Θεολογίας καὶ πρὸς ἀναχαίτισιν μιᾶς πορείας ἀρξαιμένης πρὸ 2.500 καὶ πλέον ἐτῶν, δεδομένου ὅτι ὁ ἐξελληνισμὸς τῆς Δύσεως ἤρχισε 200 ἔτη πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ εἶναι παλαιότερος καὶ τῆς κλασσικῆς ἑλληνικῆς περιόδου».

Περαιτέρω δὲ κατερχόμενος εἰς τὸν ἐξελληνισμὸν τῆς Ρώμης, χρονολογούμενον πρὸ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἑλλάδος, φθάνει μετὰ τοῦ W. Jaeger εἰς τὸν ἐξελληνισμὸν τῆς ἑλληνικῆς Θεολογίας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐχριστιανισμὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ παρατηρεῖ ὅτι τὸ διπλοῦν τοῦτο κοσμοϊστορικὸν γεγονός «ἤρχισε μετὰ τῆς βαρυσημάντου ἐπισκέψεως τοῦ Ἀποστ. Παύλου εἰς Ἀθήνας καὶ τοῦ ἐπίσης βαρυσημάντου ἐκείνου λόγου του ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, διὰ τοῦ ὁποίου, πρὸς τοῖς ἄλλοις, διεκηρύχθη ὅτι τόσον ὁ Ἑλληνισμὸς ὅσον καὶ ὁ Ἰουδαϊσμός εὐρίσκουν τὴν πλήρωσίν των ἐν τῷ ἀναστάντι Ἰησοῦ Χριστῷ». Ἀκολουθῶν δὲ ὁ Ἰησοῦιτης πατήρ μεταβαίνει εἰς τὸν περαιτέρω ἐξελληνισμὸν τῆς χριστιανικῆς Θεολογίας μέσῳ τοῦ ρηξικελεύθου ἔργου τῶν Ἑλλήνων πατέρων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ διὰ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους τελοῦντος Αὐγουστίνου, ὡς καὶ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου ἐν τῇ Δύσει, ὅπου ἐσυνεχίσθη ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ δυτικοῦ ἀνθρώπου». Οὕτω δὲ, κατὰ τὸν Ρωμαιοκαθολικὸν τοῦτον καθηγητὴν, «ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν εἶναι ἐκτὸς ἡμῶν, ἀλλ'

ἐντὸς ἡμῶν αὐτῶν, πράγμα τὸ ὁποῖον μανθάνομεν γινώσκοντες τὸν ἑαυτὸν μας». «Ἀπὸ τινων δὲ ἐπόψεων», λέγει περαιτέρω, «ὁ Ἑλληνισμὸς ζῆ καὶ εἰς μερικὰς ἀξίας θεωρουμένης ὡς χαρακτηριστικὰς τῆς ἐποχῆς μας, ὡς εἶναι ἡ ἐλευθερία, ἡ ἀναγνωρίσις τῆς κοινωνικότητος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ σημασία τῆς ἱστορίας. Ὑπάρχει δὲ καὶ μία ἄλλη πρὸ παντὸς ἑλληνικὴ ἀξία, ἡ ὁποία χρῆζει ἀνανεώσεως σήμερον καὶ αὕτη εἶναι ἡ σωφροσύνη».

Μετὰ τινὰς δὲ ἄλλὰς λεπτὰς παρατηρήσεις τοῦ καθηγητοῦ Birmingham, κλείεται ἡ ὠραία προσφώνησις του διὰ τῆς ἐξῆς χαρακτηριστικῆς παρατηρήσεως ἐνὸς ἱστορικοῦ τοῦ 19ου αἰ. : «Θὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα μόνον ὅταν καταντήσωμεν βάρβαροι».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ἰησοῦιτου καθηγητοῦ μοῦ ὑπευθυμίζουσι ὅπως προχείρως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, δύο τινὰ : α) Τοὺς λόγους τοῦ γνωστοῦ Ἰησοῦιτου πατρολόγου, καθηγητοῦ τοῦ Καθολικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων καὶ τῆς Σορβόννης κ. J. Daniélou «*Spirituellement nous sommes des Hellènes*» καὶ β) τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ, ὁμοῦ μετ' ἄλλων δύο Ἰησοῦιτῶν καθηγητῶν, ἤτοι τοῦ διασημοτέρου ρωμαιοκαθολικοῦ θεολόγου τῆς ἐποχῆς μας, καθηγητοῦ *De Lubac* καὶ τοῦ ἐγκρίτου φιλόλογου καθηγητοῦ Mondésert ἴδρυσιν ἐν μέσῳ γερμανικῆ κατοχῆς τῆς πατρίδος των τοῦ ὠραίου ἐγχειρήματος τῆς ἐκδόσεως Ἑλλήνων κυρίως Πατέρων, εἰς τοὺς ὁποίους βραδύτερον προσετέθησαν καὶ ἐκλεκτοὶ Λατῖνοι, Σύροι, ὡς καὶ Μεσαιωνικοὶ συγγραφεῖς, ὑπὸ τὸν τίτλον *Sources chrétiennes* τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου τῶν Παρισίων *Editions du Cerf*, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει σήμερον τοὺς 130 τόμους καὶ προχωρεῖ μὲ γοργότατον ρυθμὸν. Αἱ ἐκδόσεις δὲ αὗται δὲν ἀρκοῦνται εἰς γαλλικὴν μετάφρασιν, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ πρωτοτύπου προσφέρουσι καὶ λαμπρὰς εἰσαγωγὰς καὶ ἐπαρκῆ σχόλια μετὰ σχετικῶν πινάκων.

Καὶ ταύτην μὲν τὴν εὐχάριστον, ὅσον καὶ παρήγορον ἐντύπωσιν ἀποκομίζει ὁ Ἑλλῆν ἀναγνώστης τοῦ «Ὁρθόδοξου Παρατηρητοῦ» τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 569 τεύχους τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου. Ἀλλὰ, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν περιεχόμενα ἄλλων παλαιότερων τευχῶν τοῦ καλοῦ τούτου περιοδικοῦ, ἀρκούμεθα σήμερον νὰ ἀναφέρωμεν ὠραῖον ἄρθρον τοῦ διεθυντοῦ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς ἐν λόγω Ἀρχιεπισκοπῆς κ.Π. Πεκλάρη, δημοσιευόμενον εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 567 τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου τεύχος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Ἑλληνοχριστιανικὸς πολιτισμὸς δὲν εἶναι μῦθος», τοῦ ὁποίου ὁ συντάκτης ἐπιτίθεται δριμύτως ἐναντίον ἐκείνων τῶν Ἑλλήνων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀμερικῆς, οἵτινες, ὅπως λέγει, «δι' ἐσκεμμένων ἀνακριβειῶν ἐπιδιώκουν τὴν διαστρέβλωσιν τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἑλληνικῆς

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Πρέπει νὰ βοηθήσωμεν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον.

Αἶνος καὶ δοξολογία ἀνήκει εἰς τὸν Κύριον διὰ τὴν γενομένην ὑποδοχὴν τοῦ λόγον, τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμος κατὰ τὴν λαμπρὰν καὶ ἐπισημοτάτην δεξίωσιν, ἣτις διοργανώθη πρὸς τιμὴν του ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἑλλάδι Ξένων Ἀνταποκριτῶν.

Ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος ἐνώπιον τῶν ὑπερογδοήκοντα ξένων δημοσιογράφων, ἡ Χριστιανωσύνη δεῖν νὰ λάβῃ πρόνοιαν, ἵνα ἀντιμετωπισθοῦν αἱ πνευματικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἀνάγκαι τοῦ ἀνθρώπου τοῦ 1967: «Ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ τεχνικὴ πρόοδος, — εἶπεν—, ὑπῆρξε κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν τόσον ταχεῖα καὶ τόσον ἀλματώδης, ὥστε πρέπει νὰ ὁμολογή-

σωμεν, ὅτι ἡ Θρησκεία καὶ εἰδικότερον ἡ Χριστιανωσύνη δὲν προσέλαβεν ἀκόμη νὰ προσαρμοσθῇ. Ἄν δὲ σκεφθῶμεν, ὅτι παραλλήλως πρὸς τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ τεχνολογικὰς μεταβολὰς τῶν τελευταίων δεκαετιῶν, ταυτοχρόνως ὡς συνέπεια τούτων ἐμφανίζονται καὶ ριζικαὶ κοινωνικαὶ καὶ ἄλλαι ἀνατροπαί, δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν πόσῃ τεραστίαν προσπάθειαν χρειάζεται ἡ Θρησκεία, διὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν σημειωθεῖσαν καὶ γοργῶς προχωροῦσαν ἐξέλιξιν. Ὅταν δὲ εἰς αὐτὰ προστεθῇ, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τῆς Θρησκείας προσαρμογὴ ἀφορᾷ μόνον εἰς τὸν τρόπον τῆς προσφορᾶς, εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μόνον μορφήν καὶ ὄχι εἰς αὐτὰς ταύτας τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας, τότε δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν ποῖα κολοσσιαία προσπάθεια ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ἡ Θρησκεία τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Τέλος, πρέπει νὰ

Ἐκκλησίας καὶ τὴν δημιουργίαν νέας θεωρίας περὶ ἀνυπαρξίας Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἰσχυρίζομενοι ὅτι «ὁ ὅρος Ἑλληνοχριστιανικός πολιτισμός εἶναι ἐφεύρημα τῶν Ἑλλήνων σωβινοστῶν».

Ἐπίσης προσπαθεῖ, ἐπικαλούμενος τὰς μαρτυρίας τῶν Βυζαντινολόγων Runciman, Weitzman, Diehl, Vasilief καὶ ἄλλων, νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία καὶ Ἐκκλησία ὑπῆρξαν θεματοφύλακες τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὅτι διὰ μέσου αὐτῶν ἐγνώρισεν καὶ ὁ δυτικὸς κόσμος τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀναγέννησιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐκείνου, ἐδράζεται καὶ ὁ δυτικὸς πολιτισμός. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐπικαλεῖται καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ W. Jaeger, κατὰ τὸν ὁποῖον «μεταξὺ τῶν παραγόντων, οἵτινες καθιέρωσαν τὴν τελικὴν μορφήν τῆς χριστιανικῆς παράδοσεως ἦτο καὶ ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμός, πού ἤσκησε βαθεῖαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, κατὰ δὲ τὸν μέγαν Γερμανὸν ἱστορικὸν Droysen, συγγραφέα τοῦ κλασσικοῦ συγγράμματος «Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ», «ἀνευ τῆς μετακλασσικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἡ ἀνάδειξις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς παγκόσμιον θρησκείαν θὰ ἦτο ἀνέφικτος».

Τὸ κορύφωμα ὅμως τῶν τόσον εὐχαρίστων προσφάτων ἐκδηλώσεων ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Ὁρθόδοξου Παρατηρητοῦ» τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ἀποτελοῦν αἱ ἐξῆς λίαν χαρακτηριστικαὶ «νουθετήριαι» συστάσεις αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἀπευθυνόμεναι πρὸς τοὺς τελειοδιδάκτους ἀφ' ἐνὸς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βοστώνης, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Garrison N.Y. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς πρῶτους εἶπεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: «Αἱ νέαι ἰδέαι, πού ἐμφανίζονται εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, τὴν Θεολογίαν, τὴν Κοινωνιολογίαν καὶ τὴν Τέχνην, θὰ θέσουν ὑπὸ σκληρὰν δοκιμασίαν τὴν γνώσιν καὶ τὴν πίστιν σας. Καὶ ἡ ἐπιστροφή πρὸς τοὺς Πατέρας, ὅπως ὀνομάζεται ἡ νέα

ὀρθόδοξος θεολογικὴ ἔρευνα, θὰ ἐπιμενῆ πολὺ εἰς τὴν ἀξίωσιν τῆς, ὅτι μόνον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου θὰ δυνηθῆ νὰ ἀνταγωνισθῆτε τὴν σύγχρονον ἀχαλίνωτον Θεολογίαν, πού φθάει μέχρι τοῦ δόγματος ὅτι ἀπέθανεν ὁ Θεός». Πρὸς δὲ τὰς τελειοδιδάκτους τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας λέγει σὺν τοῖς ἄλλοις: «Τὸ ἔργον σας... εἶναι νὰ κάμετε τὸν μαθητὴν νὰ μάθῃ νὰ σέβεται τὴν καταγωγὴν του καὶ νὰ παρακολουθῇ τὰ βήματα τῶν γονέων του στὴν πορείαν των, πού ἔχει σκοπὸν τὴν διαιώνισιν καὶ βίωσιν τῶν ἑλληνικῶν καὶ χριστιανικῶν ἰδεωδῶν σ' ὅλη των τὴν πληρότητα».

Ἀνεφέραμεν ὅλους αὐτοὺς τοὺς λαμπροὺς λόγους, πού κατ' ἀγαθὴν συγκυρίαν συνητήσαμεν καὶ ἀπελαύσαμεν εἰς 2 ἀπὸ τὰ τελευταῖα τεύχη τοῦ ἐπισήμου ὀργάνου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἀμερικῆς, διὰ νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ παρήγορον συμπέρασμα, ὅτι ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια, πού συνεχίσθησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου τῆς Μ. Βρετανίας τὴν 9ην καὶ 10ην Αὐγούστου ἐ.ε. καὶ πού θὰ τὰ ὑπέγραψον ὄχι μόνον ρωμαιοκαθολικοί, ἀλλὰ καὶ μεγάλοι σύγχρονοι διαμαρτυρόμενοι καθολικοί, ὅπως ὁ E. Brunner καὶ πρὸ παντὸς ὁ κορυφαῖος πάντων K. Barth — ὅλα, λέγομεν, αὐτὰ, ἔρχονται εἰς τόσον ἀδιάλλακτον ἀντίθεσιν μερικὰς δηλώσεις πρὸς ξένους παγκοσμίου κύρους ἐφημερίδας, μεταδοθείσας καὶ εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν διὰ τῆς «Ἐστίας» τῆς 5ης Ὀκτωβρίου, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἀποτελοῦν αὐταὶ ἀτυχή διατύπωσιν ἢ παρανόησιν τῶν πραγματικῶν δηλώσεων, διὸ καὶ εἶχον δίκαιον τόσον ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ τινὰ ἔγκυρα θρησκευτικὰ φύλλα, πού, χωρὶς νὰ παραμελήσουν τὸ καθήκον των, ἐθεώρησαν ἀναγκαίαν τὴν διευκρίνησιν τοῦ σοβαρωτάτου τούτου ζητήματος.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

σημειωθῆ καὶ τὸ ἄλλο : ὅτι ὄχι μόνον αἱ μεγάλαι θρησκείαι μεταξύ των, ἀλλὰ καὶ ἡ Χριστιανισμὸς ὡς σύνολον, εἶναι ἀκόμη βαθύτατα διηρημένη. Ἐκτός δὲ τούτων, ὅτι καὶ ἕκαστον ἐπὶ μέρος τμήμα τῆς Χριστιανισμὸς ἔχει τὰ ἐσωτερικά του προβλήματα καὶ τὰς δυσκολίας του καὶ τόσα ἄλλα.

«Καὶ ὅμως,—συνέχισεν ὁ Μακαριώτατος—, πρέπει νὰ βοηθήσωμεν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Διὰ τὰς θρησκείας γενικῶς, ἀλλ' ὅπως ἰδιαίτερος διὰ τὴν Χριστιανισμὸς, ἀποτελεῖ ὑπέροχον καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν ἐπιβαλλομένην ἀπὸ τὸν Κύριον καὶ ἐπιταγήν τῶν καιρῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ζῶμεν. Ὁ Θεὸς μᾶς ὁδηγεῖ εἰς συνένωσιν ὄλων ἐκείνων τῶν προσπαθειῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξυπηρετήσουν καλύτερον τὰ τέκνα Του. Ἡ ἔμπρακτος μεταξύ μας καὶ πρὸς ὄλους ἀνεξαιρέτως τοὺς ἄνθρώπους ἀγάπη, ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ἀτόμου, ἡ τελειοποίησις τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου καὶ πολλὰ ἄλλα, εἶναι θέματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὴ καὶ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἡ μεταξύ πάντων συνεργασία. Ἄλλ' εἶναι ἐν πολλοῖς καὶ ἡ προϋπόθεσις, διὰ νὰ νομιμοποιούμεθα κατόπιν νὰ δώσωμεν ἀπάντησιν εἰς τὰ βασικά πνευματικὰ ἐρωτήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὰς βασικὰς του πνευματικὰς καὶ θρησκευτικὰς του ἀνάγκας».

Μέγας καὶ ἐλπιδοφόρος σταθμός.

Μετὰ ζωηροτάτης συγκινήσεως σύμπαν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρηκολούθησε ἀπὸ ἡμερῶν τὴν ἱστορικὴν μεγάλην πορείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου, πρὸς ἐπίσκεψιν Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων καὶ Προκαθημένων ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν.

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις τοῦ Παναγιωτάτου εἰς τὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα, συμφώνως πρὸς τὰ ἐπίσημα ἀνακοινωθέντα, ἐγένοντο ἐπίσημοι συνομιλίας καὶ ἀντιπλάγησαν ἀπόψεις ἐπὶ ὄλων τῶν τρεχόντων ζητημάτων ὁλοκλήρου τῆς Χριστιανισμὸς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν σχέσεων μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Πᾶσαι αἱ συνομιλίας διεξήχθησαν ἐν πνεύματι ἀδελφικῆς κατανοήσεως καὶ ἐφ' ὄλων τῶν ζητημάτων ἐπετεύχθη πλήρης συμφωνία.

Ὅσον ἀφορᾷ ἐξ ἄλλου εἰς τὴν ἐν πνεύματι ἀγάπης ἱστορικὴν συνάντησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Πάπα Παύλου Στ' ἐν Ρώμῃ καὶ μετ' ἄλλων ἑτεροδόξων ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν τῆς Δύσεως, ἀναμφιβόλως αὕτη ἀποτελεῖ μέγαν καὶ ἐλπιδοφόρον ἱστορικὸν σταθμόν. Βεβαίως, τὰ ἐπιπροσθούντα εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἐμπόδια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρῶν οὔτε ἀπὸ τῆς μῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην, οὔτε διὰ μῆς ἢ περισσοτέρων συναντήσεων. Χρειάζεται καὶ χρόνος πολὺς καὶ ἐργώδης προσπάθεια τεραστία. Ἄλλ' ἡ ἀγάπη, ἥτις ἤρξατο καλλιεργουμένη διὰ τῶν ἑκατέρωθεν ἐπαφῶν, ὅταν ἀποδειχθῇ γνησίαι καὶ εὐκρινῆς καὶ δὲν «ζητῇ τὰ ἐντὶς», ἀσφαλῶς θὰ εὐρισθεῖ ἐν τῷ μέλλοντι μεγάλως πρὸς μετακίνησιν καὶ ὑπερπήδησιν τῶν ἐμποδίων, ἅτινα μέχρι

τοῦδε φαίνονται ἀμετακίνητα καὶ ἀνυπερβλήτα. Ἡ δὲ εὐκρινῆς πρόθεσις, ὅταν ὑπάρξῃ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀφίση ἀσυγκίνητον τὸν Κύριον, ὁ ὅποιος ἐξακολουθεῖ ἱκετεύων τὸν Πατέρα Του «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν».

«Ἱερὰ διακονία τελειομένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ».

Ἄξια ἰδιαίτερας ἐξάρσεως εἶναι αἱ ὑποθήκαι, τὰς ὁποίας ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπηύθυνε προκειμένου περὶ τοῦ καθήκοντος τῆς σημερινῆς Θεολογίας, εἰπὼν κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀναγορεύσεως Αὐτοῦ εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα ὑπὸ τῆς ἐν Βελιγραδίῳ Θεολογικῆς Σχολῆς «Ὁ Ἅγιος Σάββας», μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς :

«Δεχόμεθα τὸν τίτλον ὡς διαδήλωσιν, ὅτι ἡ Θεολογία εἶναι τι πλεον τῆς ἐπιστήμης. Εἶναι ὑψηλὴ πνευματικὴ λειτουργία, ἱερὰ διακονία, τελειομένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Σήμερον καλούμεθα ἢ τε ποιμαίνουσα Ἐκκλησία καὶ αἱ Θεολογικαὶ Σχολαί, ἐν συνεχείᾳ ἀντιδόσει, νὰ καθιστῶμεν τὴν Θεολογίαν συνεχῶς ἀνανεουμένην, ἐκκλησιαστικὸν βίωμα ἀναζωογονοῦν τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ δίδον ἀπάντησιν καὶ λύσιν εἰς τὰ προβλήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, τοῦ τε πιστεύοντος καὶ τοῦ ἐκτὸς τῆς πίστεως εὐρισκομένου.

Καλούμεθα, ὅπως, χρησιμοποιοῦντες πλήρως τὰς συγχρόνους ἐπιστημονικὰς μεθόδους ἐρεῦνης καὶ διαλογισμοῦ, ἐξαχθῶμεν ἐκ τοῦ πειρασμοῦ τῆς ἐπιστημονοποιήσεως τοῦ Θείου Λόγου καὶ προσδώσωμεν εἰς τὴν Θεολογίαν τὸν ἱερὸν χαρακτήρα τῆς, καθιστῶντες αὐτὴν Θεολογίαν κηρυγματικὴν καὶ βιωματικὴν...

Ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει ἀνάγκην σήμερον μῆς Θεολογίας τῆς καταλλαγῆς. Ἐν τούτῳ ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία, φορεὺς τοῦ πατερικοῦ πνεύματος, δύναται νὰ προσφέρῃ μεγίστην συμβολήν».

Πρόξενος πνευματικῶν ζυμώσεων.

Τὴν κατόπιν ἐπισήμον προσκλήσεως τοῦ καρδινάλιου τῆς Βιέννης Σεβασμιωτάτου Franz Köpfig μετὰβασιν εἰς τὴν αὐστριακὴν πρωτεύουσάν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παυτελεῖμονος καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σημειοῦμεν μετ' ὄλων ἰδιαιρῶς ἱκανοποιήσεως.

Ἡ ἐν Βιέννῃ παρουσία τῶν Ἑλλήνων φιλοξενουμένων ἐγένετο πρόξενος πνευματικῶν ζυμώσεων, προκληθεῖσιν ἐκ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν αἰσθημάτων ἀγάπης μεταξύ φιλοξενούντων καὶ φιλοξενουμένων, ἐκ τῶν προσφωνήσεων τῶν Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ Κοσμητοροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης κ. Ἀ. Παπαγεωργακοπούλου, ἐκ τῶν διαλέξεων, αἵτινες ἐγένοντο ὑπὸ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Σ. Ἀγουρίδου καὶ Κ. Καλοκύρη, ἐκ τῆς τελεσεθείας ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Θεοφάνους Λειτουργίας ἐν τῷ Ὁρθόδοξῳ Ἑλληνικῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ δραστηριωτάτου Σεβ. Μητροπολίτου

Αδστροφίας κ. Χρυσοστόμου προετοιμασθεισῶν πνευματικῶν ἐπαφῶν καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ πνευματικοῦ συμποσίου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς περαιτέρω συνεργασίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βιέννης. Εἰδικώτερον, κατὰ τὸ συμπόσιον τοῦτο, ἀπεφασίσθη ἡ ἀνταλλαγὴ φοιτητῶν, ὡς καὶ καθηγητῶν ἀμφοτέρων τῶν Σχολῶν, καὶ ἡ ἐκδοσις κοινοῦ τόμου εἰς τὴν Γερμανικὴν, εἰς τὸν ὅποιον θὰ περιλαμβάνονται ἐργασίαι καὶ μελέται τῶν καθηγητῶν ἀμφοτέρων τῶν Σχολῶν. Ὡσαύτως ἀνελήφθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καθηγητῶν ἡ ὑποχρέωσις τῆς δημοσιεύσεως μελετῶν τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βιέννης εἰς τὸ κατ' ἔτος ἐκδιδόμενον περιοδικὸν τῆς Ἐπετηρίδος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

Χαίρομεν δὲ διότι ἡ σημασία τῆς πνευματικῆς παρουσίας τῶν Ἑλλήνων Καθηγητῶν ἐν Βιέννῃ καὶ τῆς ἐπαφῆς αὐτῶν μετὰ τῶν ἀδστροφικῶν συναδέλφων τῶν ἑξαρχακτικῶν καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμερησίου τύπου τῆς Βιέννης, ὡς «γεγονὸς παραγοσμίου ἐκκλησιαστικῆς σπουδαιότητος».

Ἀπαιτεῖται ζῶν παράδειγμα.

Εἰς ἐγκύκλιόν του πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς, ὁ τ. ὑπουργὸς Παιδείας κ. Καλαμποκιάς ἐτόνισε τὰ ἐξῆς σημαντικώτατα, τὰ ὁποῖα θεωροῦμεν, ὅτι δεόν νὰ ἐπαναλάβωμεν: «*Ἡ νεότης ζητεῖ πρότυπα καὶ σεῖς καλεῖσθε νὰ προσφέρετε ταῦτα... Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἔργου σας ἀπαιτεῖται ζῶν παράδειγμα, προκαλοῦν τὸν σεβασμὸν, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμὸν. Ἰστασθε ἐπὶ βῆθρον ὑψηλοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν μαθητῶν εἶναι ἐστραμμένοι πρὸς ὑμᾶς. Ὅταν βλέπουν, ὅτι δὲν διδάσκετε μόνον, ἀλλὰ ζῆτε συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν σας, τότε γίνεσθε αὐτομάτως τὰ πρότυπα των».*

Οἱ λόγοι δηλαδὴ οὗτοι τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὑπομιμνήσκουν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, ὅτι τὰ μορφωτικὰ ἀγαθὰ δὲν πρέπει νὰ δεικνύονται πρὸς τοὺς νέους κατὰ τρόπον ἀφηρημένον καὶ θεωρητικόν καὶ ὅπως ἀπεσπασμένα ἀπὸ τῶν ζωντανῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ἀλλὰ δεόν νὰ προσφέρονται καὶ ὡς προσωποπαγῆ. Ὅθεν πᾶς ἐκπαιδευτικὸς δεόν νὰ εἶναι ζῶν μορφωτικὸν πρότυπον, συνδυάζων ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀξιολογικὸν καὶ τὸ ὄντολογικὸν στοιχεῖον. Ἐν τῇ προσωπικότητι αὐτοῦ πρέπει αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι καὶ τὰ ιδεώδη νὰ γίνονται πραγματικῶς.

Ἀνοίγει ἓνα δρόμον.

Διὰ τοῦ ἐσχάτως δημοσιευθέντος ὑπ' ἀριθ. 137/1967 ἀναγκ. νόμου, ἐπιτρέπεται εἰς ἐκπαιδευτικούς (δημοδιδασκάλους ἢ λειτουργοὺς τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως) ἐν ἐνεργείᾳ ἢ συνταξιοδύχους νὰ χειροτονωθῶνται εἰς ἱερεῖς καὶ νὰ τοποθετῶνται εἰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις, λαμβάνοντες ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ τοῦ ἱερέως καὶ τὸν μισθὸν ἢ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ.

Ὁ νόμος οὗτος προσφέρει λύσιν τιμὰ, «διότι, ὡς ἐσημειώθη ὑπὸ ἐφημερίδος τιμῶς, ἀνοίγει ἓνα δρόμον μεταξὺ τῆς ἀνάγκης καὶ μεταξὺ τῆς προτάσεως ἀθροῦς εἰσαγωγῆς εἰς τὸν κλήρον ἀτόμων μὲ περιορισμένα γραμματικὰ προσόντα».

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καλεῖ ἅπασι ἔτι πολλοὺς ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐκπαιδευτικῶν νὰ θελήσουν νὰ ἐπανδρώσουν τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἀναβιοῦντες παλαιὰν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν. Πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς κατευθύνσεως, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐργάζεται ἀπὸ ἐτῶν καὶ ἡ Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης, ἣτις ἐκπαιδεύει μέλλοντας ἱερεῖς καὶ συγχρόνως δημοδιδασκάλους τῶν παραμεθορίων περιοχῶν.

Ἀπαιτεῖται ἀνύψωσις τοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου.

Εἰς ἐπιφυλλίδα του, δημοσιευθείσας εἰς τὸν «*Ἐλεύθερον Κόσμον*», ὁ καθηγητῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Σπ. Χαροκόπος ὁρθῶς ἀντέκρουσε τοὺς προπαγανδίζοντας τὸν τεχνητὸν περιορισμὸν τῶν γεννήσεων ἕνεκα τῆς ἀλματώδους αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. «*Δέον, — λέγει —, νὰ ἐξαντληθοῦν προηγουμένως ὅλαι αἱ ὑπάρχουσαι δυνατότητες, νὰ γίνῃ τι οὐσιαστικόν, διὰ νὰ παρεμποδισθῇ ὁ ἀντίθετος πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τεχνητὸς περιορισμὸς τῶν γεννήσεων*». Διὰ νὰ δεῖξη δέ, ὅτι ἡ παραγωγή τῶν τροφίμων εἶναι δυνατόν νὰ πολλαπλασιασθῇ, ὑπομνησκει, ὅτι «*ἡ ἕκτασις τῆς καλλιεργησίμου γῆς ἀνέρχεται εἰς 10 % τοῦ συνόλου αὐτῆς*» σήμερον. Κατ' ἀναλυτικώτερον, «*ὁλόκληρος ἡ Νότιος Ἀμερικὴ καλλιεργεῖ τὴν μικροτέραν ἀπὸ ὅσῃν καλλιεργεῖ ἡ Ὀλλανδία. Ἡ Ἰνδία ἔχει νὰ θρέψῃ πληθυσμὸν κατὰ 50 φορές μεγαλύτερον τῆς Σουηδίας καὶ ὅμως ἡ ἀξιοποιουμένη γῆ της ὀλίγον διαφέρει εἰς ἕκτασιν ἀπὸ τὴν Ἑυρωπαϊκὴν αὐτῆν χώραν*». Ὡσαύτως ἐπιβάλλεται ὅπως «*οἱ ὠκεανοὶ... τόχρον τῆς δεούσης ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἀξιοποιήσεως αἱ μεγάλαι ἐδαφικαὶ καὶ ὑδάτιναι πλουτοπαραγωγικαὶ πηγαί*».

Ἀναμφιβόλως ἡ γῆ διαθέτει πολλὰ ἀγαθὰ διὰ πολλὰ δισεκατομμύρια ἀνθρώπων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποδώσῃ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἀπαιτεῖται, ὅπως ὁρθῶς σημειοῖ ὁ καθηγητῆς κ. Χαροκόπος, «*ἡ ἐνάπτυξις μεγαλυτέρας ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν λαῶν διὰ τῆς ἀνοψώσεως τοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου αὐτῶν*».

Πνευματικὸν καὶ ὕλικόν συμφέρον.

Ἡ Ἐκκλησία ἐπιθυμεῖ, ὅπως καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἐπισήμου ὁργάνου της ἐκφράσῃ τὴν ἱκανοποίησιν της διὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ κ. ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας διὰ τὴν κατάργησιν τῶν λαϊκῶν ἐργῶν κατὰ τὴν Κυρριακὴν. Αὐταὶ δύνανται ἄριστα νὰ γίνωνται κατὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, χωρὶς νὰ παραβλάπτονται τὰ συμφέροντα οἰουδιότατα.

Ὡσαύτως, ἡ διαταγὴ τοῦ αὐτοῦ ὑπουργοῦ, ὅπως τὰ ἀπὸ μακροῦ πλέον καθιερωμένα «*παζάρια*» τῆς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδριάσιν τῆς 19 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους, ἠσχολήθη μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐχόντων ἄμεσον σχέσιν μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἀρθρῶν τοῦ συντασσομένου Συντάγματος. Τὸ πόρισμα αὐτῆς ἀπεφασίσθη, ὅπως τεθῆ ὑπ' ὄψει τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 23 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους, ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ σχετικοῦ δημοσιεύματος ἀπογευματινῆς ἐφημερίδος, ἐκάλεσε τὸν συντάκτην αὐτοῦ, ὅπως καταθέσῃ Αὐτῇ τὰ νεώτερα στοιχεῖα, ἅτινα τυχὸν ἔχει ὑπ' ὄψιν του, ἵνα ἐπιληφθῆ Αὐτῇ ἀμέσως τοῦ θέματος.

Ἐπελήφθη ἐπίσης τῆς ἐπιλύσεως διαφόρων ὑπηρεσιακῶν ζητημάτων.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώλυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 11—25 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους:

Ἐχοροστάτησε τὴν 22 καὶ 29 Ὀκτωβρίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν.

Ἐτέλεσε τὴν 22 Ὀκτωβρίου Τρισάγιον ἐπὶ τῶν ἐν τῷ Ἀ΄ Νεκροταφίῳ Ἀθηνῶν τάφῳ τῶν ἀειμνήτων Ἀρχιεπισκόπων Ἀθηνῶν Χρυσόστομου Ἀ΄ καὶ Χρυσάνθου.

Ἡ ὑλόγησε τὴν 20 Ὀκτωβρίου, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, τοὺς γάμους τοῦ κ. Κωνστ. Κωνσταντοπούλου μετὰ τῆς διδος Ἰνοῦς Θεοφανίδου.

Προήδρευσε τὴν 12 Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὸ δὲ ἀπόγευμα τῆς Ὑποεπιτροπῆς Ε.Δ.Δ.Ζ. καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς συνεδρίας τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

—Τὴν 13 Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

—Τὴν 16 Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν Καλλιθέας.

—Τὴν 17 καὶ 23 Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

—Τὴν 17 Ὀκτωβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE.

Παρέστη τὴν 11 Ὀκτωβρίου εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ ἑβδομαδίᾳ Ἰερολήψεως Ἀτυχημάτων, ὁμιλήσας καταλλήλως.

—Τὴν 15 Ὀκτωβρίου εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπάρασεως τῆς Σημαίας ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει ἐξ Ἀθηνῶν τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων κατοχῆς, ἐν συνεχείᾳ δὲ εἰς τὴν τελετὴν τῆς καταθέσεως στεφάνου εἰς τὸ Μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου.

Παρέκαθησε τὴν 19 Ὀκτωβρίου εἰς γεῦμα, παρατεθὲν πρὸς τιμὴν του εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Μεγάλη Βρεταννία» ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἀθήναις ξένων ἀνταποκριτῶν, περὶ τοῦ ὁποῦ γράφομεν ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος τεύχους.

Ἐπεσκέφθη τὴν 11 Ὀκτωβρίου τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ὁρφανοτροφεῖον Βουλιαγμένης.

—Τὴν 14 Ὀκτωβρίου τὴν ἐν Πατησίοις κλινικὴν «Ἁγία Ἐλεούσα», τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον πρώην Ἀθηνῶν κ. Χρυσόστομον καὶ τὰς Ἱεράς Μονὰς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ Θεομήτορος.

—Τὴν 20 Ὀκτωβρίου τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Πλυτᾶν.

—Τὴν 21 Ὀκτωβρίου τὸν ὑπουργὸν Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Παπαδόπουλον.

Ὁμίλησε τὴν 17 καὶ 24 ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας ἱεροκήρυκας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Καὶ τὴν 28 πρὸς τοὺς κατηχητὰς καὶ κατηχητρίδας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς κατὰ τὴν θείαν δι' αὐτῶν Λειτουργίαν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσεως.

Μετέβη τὴν 23 Ὀκτωβρίου εἰς τὰ Ἀνάκτορα καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α.Β.Υ. τῆς Πριγκιπίσσης Εἰρήνης.

Συνειργάσθη τὴν 15 Ὀκτωβρίου μετὰ τοῦ Δημάρχου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν κ. Πλυτᾶ.

Ἐδέχθη τὴν 11 Ὀκτωβρίου τὸν ἐφοπλιστὴν κ. Λαιμόν, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μαρι-

Κυριακῆς ἀρχίζουσι τὰς ἐργασίας των μετὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν, εἶναι κατὰ πάντα δεδικοιολογημένη.

Εἶναι ἐπὶ τέλους καιρὸς νὰ κατανοηθῆ, ὅτι τὸ πνευματικὸν καὶ ὕλικόν ἀκόμην συμφέρον μας ἀπαιτεῖ, ἵνα ἡ Κυριακὴ ἀγιαζέται διὰ τοῦ ἐκκλησιασμοῦ, τῶν καλῶν ἔργων, τῆς μελέτης τοῦ Θείου Λόγου, τῆς ἀναπαύσεως, τῆς περισυλλογῆς, τῆς πνευματικῆς ἀνατάσεως. Ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι πλέον παγκοίνως ἀνεγνωρισμένη.

«Τὰ λαϊκὰ» τραγούδια.

Ἡ νεοελληνικὴ μουσικὴ παραγωγή εἶναι ἀξιόλογος ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις. Εἰς ὠρισμένους ὅμως τομεῖς, τὰ πράγματα δὲν εἶναι δυνατόν, μετὰ τὴν ἐπίκειαν καὶ ἀν κριθοῦν, νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς εὐχάριστα. Ἐπιστοῦμεν κυρίως τὸν τομεῖα τοῦ λεγομένου «λαϊκοῦ» τραγουδιοῦ. Τὸ περιεχόμενον τῶν τοιούτων ᾠσμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν καὶ τὰ σκῆπτρα εἰς τὴν διάδοσιν, συχνὰ εἶναι ἀπογοητευτικόν, ἀν λάβῃ κανεῖς

ὕπ' ὄψιν ὅτι, περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα εἶδη τῆς ἐλαφροῦς μουσικῆς, ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωροῦνται ὡς τὰ πλέον ἀντιπροσωπευτικὰ τῆς ψυχικῆς στάθμης τοῦ λαοῦ μας. Τὰ τραγούδια λοιπὸν αὐτὰ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκφράζουσι ἕνα κόσμον ἰδεῶν καὶ συναισθημάτων, ὁ ὁποῖος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μετὰ τὴν εὐγένειαν, τὴν λεπτότητα, τὸ ὠραῖον βάθος τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τοῦ Ἑλλήνου. Εἶναι διαποτισμένα ἀπὸ μαύρην ἀπελπισίαν, ἀπὸ χυδαῖα ἐνδιαφέροντα ἐναντι τῆς ζωῆς, ἀπὸ ὀλοφροσύνην καὶ ἀπὸ εὐθνήν ἀντίληψιν περὶ τῆς σχέσεως τῶν δύο φύλων. Ἀποπνεύουσι τάσεις καὶ βιώματα ἐπαναπτύκτων ἀνθρώπων. Τὸ γεγονός δὲν ἔχει ἀπλῶς αἰσθητικὴν σημασίαν. Ἐχει καὶ οὐσιαστικὴν τοιαύτην καὶ μάλιστα πολὺ μεγάλην. Διότι ἐν ἀπὸ τὰ κύρια μέσα, μετὰ τὰ ὁποῖα διαπλάσσεται ὁ χαρακτήρ μιᾶς γενεᾶς, εἶναι καὶ τὸ τραγούδι. Καὶ ὅταν αὐτὸ ἐνσταλάξῃ τὴν πνευματικὴν καὶ ψυχικὴν σφην, ἡ ζῆμια εἶναι ἀνυπολόγιστος. Θὰ ἐπροετε, λοιπὸν, ἡ Πολιτεία νὰ μελετήσῃ τὸ θέμα τοῦτο καὶ νὰ προοραμματίσῃ καὶ ἀσκήσῃ ἀγωνία πρὸς ἀποκάθαρσιν τῆς λαϊκῆς μας μουσικῆς.

νάτον, τὸν πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας κ. Στασινόπουλον, τὸν διευθυντὴν τοῦ Κέντρου Ἀλλοδαπῶν κ. Γαλανόπουλον, τὸν γενικὸν πρόξενον ἐν Νιγηρίᾳ κ. Σπαθάρον, τὴν κ. Γόντικα καὶ τὸν κ. Ζηζιούλαν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸν γενικὸν γραμματέα τοῦ Συνδέσμου Βιομηχάνων κ. Σεπεντζήν, τὴν ἀνεμιάν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Χριστοφόρου κυρίαν Σακελλαρίδου, τὸν τέως βουλευτὴν κ. Λιαροῦτσον καὶ τὸν ὑπάλληλον τοῦ Λογιστηρίου τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Σκαρπαλέζον.

—Τὴν 12 Ὀκτωβρίου τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ, τὸν νέον Ἀρχηγὸν τῆς Βασιλικῆς Χωροφυλακῆς κ. Μαλούκον, τὸν ἀμότιμον καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν καὶ ἀκαδημαϊκὸν κ. Π. Μπρατσιώτην, τὸν γενικὸν διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καθηγητὴν κ. Μάρκον Σιώτην, τὸν καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Δένδιαν, τὸν αἰδεσ. π. Μαυρομαρῶν καὶ τὸν λοχαγὸν κ. Βαμβακόπουλον.

—Τὴν 17 Ὀκτωβρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνόν.

—Τὴν 18 Ὀκτωβρίου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομον, Κιτίου κ. Ἀνθιμον καὶ Νικαίας κ. Γεώργιον, τὸν πρ. ὑπουργὸν κ. Γ. Ξυγούπουλον, τὸν παυσ. ἀρχιμ. Ἀμβρόσιον Στάμενον, τὸν καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Δένδιαν, τὸν ταξίαρχον ἐ.ἀ. κ. Ζαφειρόπουλον, τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Νομικόν, τὸν κ. Σοφιανόπουλον, τὸν πρόεδρον τοῦ Ἑλληνοαμερικανικοῦ Ἐπιμορφωτικοῦ Ἰνστιτούτου ναύαρχον κ. Θ. Μουτσούλαν καὶ ἕτερα 200 καὶ πλέον ἄτομα.

—Τὴν 19 Ὀκτωβρίου τὸν πρόεδρον τῶν Αἰγυπτιωτῶν Ἑλλήνων κ. Πιερράκον.

—Τὴν 20 Ὀκτωβρίου τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Σερρών κ. Κωνσταντῖνον, Ἄρτης κ. Ἰγνάτιον, Φωκίδος κ. Χρυσόστομον καὶ Καρθαγένης κ. Παρθένιον, τὸν ἀμότιμον καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν καὶ ἀκαδημαϊκὸν κ. Παν. Μπρατσιώτην, τὸν καθηγητὴν ἱατρὸν κ. Δάικον καὶ τὸν κ. Peter Schmidt.

—Τὴν 21 Ὀκτωβρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Κιτίου κ. Ἀνθιμον, τὸν γυμνασιάρχην κ. Ἀνδρέαν Λεβαντήν, τὸν ἐν Ζυρίχῃ πρόξενον κ. Γκέρτσον καὶ τὴν καθηγήτριαν θεολογίας κ. Κοπάνου.

—Τὴν 24 Ὀκτωβρίου τὸν ὑπουργὸν Γεωργίας κ. Μαθαίου, τὸν παυσ. ἀρχιμ. Ἠλίαν Μαστρογιαννοπούλου καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Τσιριντάνην.

—Τὴν 25 Ὀκτωβρίου τὸν γενικὸν διευθυντὴν τοῦ ΟΔΕΠ κ. Στεφανίδην, τὸν τέως ὑπουργὸν κ. Σαββόπουλον, τὸν προσωπάρχην τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίας Τάξεως. κ. Κοντόν, τὸν κ. Custer, τὸν γυμνασιάρχην κ. Σκαλούμπακαν, τὸν τμηματάρχην τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας ἱατρὸν κ. Παπαπέτρου, τοὺς κ.κ. Θεοδωρόπουλον καὶ Κοσμαδόπουλον τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, τὸν ἐμπορικὸν διευθυντὴν τῆς βιομηχανίας ΠΛΑΣΤΕΡ κ. Κ. Κατσούδαν, τὸν πρόεδρον τῆς Συνομοσπονδίας Παλαιῶν Πολεμιστῶν κ. Παπαϊωάννου, τὸν γενικὸν γραμματέα τῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος κ. Μακρῆν, τὸν πρόεδρον τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου κ. Κωνσταντίνου, τὸν πρόεδρον τῆς Συνομοσπονδίας Ἀυτοκινητιστῶν Ἑλλάδος κ. Σωτήραν, τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Ὠδείου Ἀθηνῶν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν καθηγητῶν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ.κ. Α. Φυτράκη καὶ Β. Δεντάκη, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὠδείου κ. Παλλαντίου καὶ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Ὠδείου κ. Μαργιαζιώτου, τὸν γενικὸν διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Παπαθανασόπουλον καὶ τοὺς καθηγητὰς κ.Θεμιστοκλῆν Τάσσον καὶ κ. Παπαδάκην.

Ἄ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Μακαριωτάτου κ. Ἀντώνιος Παπαντωνίου ἀνεχώρησεν εἰς Wijk aan Zee παρὰ τὸ Amsterdam, ὅπου θὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐκεῖ συνερχομένην ἀπὸ 28 Ὀκτωβρίου μέχρι 4 Νοεμβρίου 1967 Διεκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὰ προβλήματα τῶν ἐν Δυτικῇ Εὐρώπῃ ἀπασχολουμένων ἀλλοδαπῶν ἐργατῶν.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος ἔδωκε πρὸς τὴν θρησκευτικὴν ἐφημερίδα «Καθολικὴ» καὶ τὸ καθολικὸν πρακτορεῖον εἰδήσεων «ΤΥΡΟΣ — Bonne Presse» τὴν ἀκόλουθον συνέντευξιν :

Ἐ ρ ὠ τ η σ ι ς : Μακαριώτατε, ποῖα εἶναι σήμερον ἡ θέσις καὶ στάσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὴν οἰκουμενικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καὶ τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ;

Ἀ π ἄ ν τ η σ ι ς : Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μετὰ πολυλῆς τῆς χαρᾶς βλέπει, ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης ἀπεφάσισεν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν νὰ συμμετάσχη εἰς τὴν πρὸ ἡμῶν περίπου αἰῶνος ἀρξαμένην οἰκουμενικὴν κίνησιν, ἐναντι τῆς ὁποίας ἦτο ἀρχικῶς ἐπιφυλακτικὴ. Ἰδιαίτερον χαρὰν ἐμποιεῖ ἡ προσπάθειά τῆς πρὸς προσέγγισιν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πᾶς δὲ Χριστιανὸς δὲν εἶναι δυνατὸν εἰ μὴ νὰ εὐχεται, ὅπως ὁ Θεὸς κατευθύνῃ τὰ διαβήματα ἀμφότερων τῶν προκαθημένων τῶν δύο πρεσβυγενῶν Πατριαρχείων, ὅπως ἐν ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ καὶ εἰλικρινείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πλήρει συναισθήσει τῆς κολλοσιαίας εὐθύνης, ἡ ὁποία βεβαιώνει τοὺς ὡμους των, προχωρήσουν ἐν συνέσει καὶ ἀσφελείᾳ τὴν ὁδὸν τῆς προσεγγίσεως, ὥστε πρόξενος μόνον ὠφελείας νὰ γίνῃ ἡ ἐκατέρωθεν καταβαλλομένη ἐργώδης προσπάθεια.

Ἐ ρ ὠ τ η σ ι ς : Μακαριώτατε, πῶς εἶναι σήμερον δυνατὸν αἱ δύο Πρεσβυγενεῖς Ἐκκλησίαι Ὀρθόδοξος καὶ Καθολικὴ ν' ἀναπτύξουν στενότεραν καὶ ἀποτελεσματικώτεραν συνεργασίαν ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς προωθήσεως τοῦ ἐνωτικοῦ προβλήματος καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου ;

Ἀ π ἄ ν τ η σ ι ς : Νομίζω, ὅτι ἤδη ἐλέχθησαν ἀρκετὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ πρῶτον ἐρώτημα.

Ἐ ρ ὠ τ η σ ι ς : Μακαριώτατε, εἰς ποίους τομεῖς καὶ ὑπὸ ποῖας προϋποθέσεις εἶναι, ἰδίᾳ σήμερον, δυνατὴ ἐν Ἑλλάδι μία ἀμοιβαία εἰλικρινῆς συνεργασία μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ Καθολικῆς ;

Ἀ π ἄ ν τ η σ ι ς : Ὡς καὶ ἄλλοτε ἔχω ὑπογραμμίσει, εἰς τὴν μετακίνησιν τοῦ σπουδαιότητος ἐπιπέδου, τὸ ὅποιον παρεμβάλλεται μετὰ μὲν τὸ ὅτιον κειθιστὰ πολὺ δύσκολον τὴν προσέγγισιν, ἦγουν τὴν Οὐνίαν.

Ἐ ρ ὠ τ η σ ι ς : Μακαριώτατε, ποῖαν σημασίαν δίδετε εἰς τὸ προσεχὲς ταξίδιον καὶ ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου εἰς Ρώμην ;

Ἀ π ἄ ν τ η σ ι ς : Ἡ σημασία τῆς ἐπισκέψεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν Ρώμην εἶναι προφανῆς. Πρῶτον ἀποτελεῖ ἀδελφικὴν ὑποχρέωσιν του, ἵνα ἀνταποδώσῃ τὴν γενομένην ἱστορικὴν ἐπίσκεψιν τῆς Α. Ἁγιότητος τοῦ Πάπα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡ ὁποία ἀπέτελεσε μέγαν σταθμὸν καὶ ἐσημείωσε τεραστίως σημασίας καμπὴν εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Δύναται ὁμῶς νὰ ἔχη κολλοσιαίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κινήματος γενικῶς καὶ ἐιδικώτερον ἐπὶ τῆς προσπάθειας πρὸς προσέγγισιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἀναλόγως πρὸς τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα θὰ τοὺς ἀπασχολήσουν καὶ πρὸς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον πρόκειται νὰ τὰ ἀντιμετωπίσουν. Εὐχόμεθα ἀπὸ βῆθους καρδίας, ἵνα καὶ τὰ θέματα καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀντιμετωπίσεώς των ὦσι τὰ κατάλληλα.

Ἐ ρ ὠ τ η σ ι ς : Μακαριώτατε, θὰ Σᾶς ἦτο δυνατὸν νὰ μᾶς δώσετε μερικὰς συγκεκριμένας πληροφορίες περὶ προσεχούσας συγκλήσεως τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου, τὴν ὁποῖαν προσφάτως ἀνήγγειλεν ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ;

Ἀ π ἄ ν τ η σ ι ς : Τοιαύτης φύσεως ἀνακοινώσεις ἀναγονταὶ εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου.

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Τὴν 15ην Ὀκτωβρίου ἐτελέσθησαν ἐν Κομοτηνῇ τὰ ἐγκαί-
νια νέου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος, τοῦ Ἰωακείμειδίου Ἐκ-
κλησιαστικοῦ Οἰκοτροφείου Ἀρρένων, παρουσία τῶν Ἀρ-
χῶν, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου καὶ πλήθους λαοῦ.

Μετὰ τὸν Ἁγιασμόν ὠμίλησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητρο-
πολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος, ἀναφερθεὶς εἰς τὸ ἱστορικόν
τῆς ἰδρύσεως τοῦ Οἰκοτροφείου Ἀρρένων, ὅπερ λειτουργοῦν
ἀπὸ 12ετίας διὰ τοὺς ἐκ τῆς ὑπαίθρου προερχομένους ἀπόρους
μαθητὰς γυμνασίου, παρέχει οὐ μόνον περίθαλψιν καὶ προ-
στασίαν εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ πνευματικὴν καθοδήγησιν καὶ
ἀγωγὴν.

Τὸ ἐν λόγῳ Ἰδρυμα, ἀπὸ τοῦ ἀρξαμένου σχολικοῦ ἔτους
ἐγκατεστάθην εἰς τὸ νεόδμητον διώροφον αὐτοῦ κτίριον, εἶναι
δυνάμει 100 τροφίμων, ἀνηγέρθη δὲ ἐπὶ οἰκοπέδῳ Ἐκκλη-
σιαστικοῦ δαπάναις τοῦ κ. Ἰωακείμ Ἰωακείμειδου καὶ Υἱῶν.
Πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ ἡ Ἱερά Μητρόπολις διέθεσε δια-
φόρους δωρεάς, ἐξασφαλισθείσας κατόπιν πολλῶν προσπα-
θειῶν τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐκ κρατικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν
πηγῶν. Ἐν τέλει ἐξέφρασεν τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὴν
οἰκογένειαν Ἰωακείμειδου διὰ τὴν συμπαράστασιν εἰς τὸ
φιλανθρωπικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν γενναίαν δωρεάν
αὐτῆς, δι' ἣν δικαίως ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἐπαρα-
σημοφόρησε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὸν κ. Ἰωακείμειδην διὰ
τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ.

Εἶτα ἀνελθὼν εἰς τὸ βῆμα ὁ Νομαρχῶν κ. Γλενταδάκης
δι' ἐμπνευσμένης προσλαλιᾶς ἐτόνισε τὴν μεγίστην κοινωνι-
κὴν καὶ ἐθνικὴν σημασίαν τοῦ Ἰδρύματος, ἐξῆρε τὰς εἰς τὸν
τομέα τοῦτον ἀξιοπαίονους προσπάθειάς τοῦ Σεβασμιωτάτου
καὶ ἐπήνεσε τὴν οἰκογένειαν Ἰωακείμειδου διὰ τὴν εὐγενῆ καὶ
φιλανθρωπικὴν χειρονομίαν τῆς.

Ἀκολούθως τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Δήμαρχος Κομοτηναίων
κ. Ἰω. Γραμματικῆς, ὅστις ἐξέφρασε τὴν χαρὰν καὶ τὸν
θαυμασμόν του διὰ τὸ ἐγκαταστάθην λαμπρὸν Ἰδρυμα, ὅπερ
κοσμεῖ τὴν πόλιν, προσφέρει δὲ σημαντικὴν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν
Ἐπαρχίαν καὶ συνεχάρη τῶσιν τὸν ἐμπνευστὴν αὐτοῦ Μη-
τροπολίτην κ. Τιμόθεον, ὅσον καὶ τοὺς Εὐεργέτας διὰ τὸ θε-
άρεστον καὶ κοινωφελὲς ἔργον τῶν.

Ἐκ μέρους τῆς οἰκογενείας ἀπήντησεν ὁ κ. Κυρκάκος Ἰωα-
κείμειδης, εὐχαριστήσας τὸν Σεβασμιώτατον, ὅστις κατηύθυνεν
αὐτοὺς εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην, δι' ἣν ἠυχήθη, ὅπως ὑπάρξουν
καὶ ἄλλοι μιμηταί.

Τέλος ὠμίλησεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἰδρύματος καὶ Ἱεροκή-
ρυξ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Πανοσ. Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς
Ρουμελιώτης, ἐκθέσας τὰ τῆς λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος κατὰ
τὴν διαρρέυσασιν 12ετίαν, ὡς καὶ τὰ ἐπιτευχθέντα ἱκανοποιη-
τικὰ ἀποτελέσματα καὶ ἠυχαρίστησεν ἐκ μέρους τῶν τροφίμων
τὸν Σεβασμιώτατον διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς μαθητιώσεως Νεολαίας
πατρικὸν ἐνδιαφέρον αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα ἀπεκαλύφθησαν αἱ ἐντοιχισθεῖσαι ἱδρυτικαὶ
πλάκες, καὶ οἱ Ἐπίσημοι μετὰ τῶν λοιπῶν προσκεκλημένων
περιῆλθον τοὺς ἀνέτους καὶ συγχρονισμένους χώρους τῶν δύο
ὀρόφων τοῦ Ἰδρύματος, ἐκδηλώσαντες τὸν θαυμασμόν των.

—Ἀπὸ τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους συνεστήθη ἐν Κομοτηνῇ
καὶ δεύτερον Οἰκοτροφεῖον τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μαρω-
νείας δι' ἀπόρους μαθητριάς Γυμνασίου προερχομένας ἐκ τῶν
χωρίων τῆς Ἐπαρχίας. Τὸ νέον τοῦτο Οἰκοτροφεῖον ἐστε-
γάσθη εἰς τὸ διώροφον Τριαρίδειον Ἐκκλησιαστικὸν Ἰδρυμα,
τὸ ὅποιον ἐβεμελιώθη ὑπὸ τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης Ἄννης--
Μαρίας τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1964 καὶ ἀνηγέρθη ὑπὸ τῆς
Ἱεράς Μητροπόλεως.

Ἱερά Μητρόπολις Χίου

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσ-
σῶν κ. Χρυσόστομος ἐξαπέλυσεν ἐγκύκλιον πρὸς τὸν εὐαγῆ
Κλήρον καὶ τὸν εὐσεβῆ λαόν τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας αὐ-
τοῦ, τὰ κύρια σημεῖα τῆς ὁποίας ἔχουν ὡς ἑξῆς :

«Μίαν ὑπόσχεσιν ἔδωκα καὶ θὰ τὴν τηρήσω, μετὰ τὴν βοή-
θειαν τοῦ Κυρίου : νὰ ἀναλώσω ὅλας μου τὰς δυνάμεις, ψυχι-
κὰς καὶ σωματικὰς, διὰ τὸ καλὸν σας. Μὲ αἴσθημα εὐθύνης

ἐναντὶ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, θὰ προσπαθῶ νὰ ἀνταποκριθῶ
εἰς τὰς προσδοκίας σας. Ἐπιθυμῶ, διὰ τοῦτο, νὰ ἀναλύσω με-
ρικὰ ἀπὸ τὰ κεντρικὰ σημεῖα τοῦ ἐνθρονιστηρίου μου. Καὶ
ὑπογραμμίζω, ὅτι ἐδῶ ἦλθα ἀποφασισμένος νὰ τεθῶ εἰς τὴν
ὑπηρεσίαν τῆς ἀγάπης ὅλων σας χωρὶς διακρίσεις
καὶ προσωποληψίας. Καὶ τῶν πλουσίων καὶ τῶν πτωχῶν,
μορφωμένων καὶ ἀγραμμάτων, μεγάλων καὶ μικρῶν. Ναί, καὶ
τῶν μικρῶν. Τὰ νειῶτα θὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον ἀνυ-
στάκτου καὶ ἀνιδιοτελοῦς, ἐν Χριστῷ μερίμνης. Ἡ θύρα τῆς
Μητροπόλεως καὶ τῆς καρδίας μου θὰ εἶναι ἀνοικτὴ δι' ὅλους.
Ὡς πρὸς τὸν πατέρα παρακαλῶ νὰ καταφεύγετε εἰς τὸν Μη-
τροπολίτην σας—χωρὶς μεσολαβητὰς—βεβαίον, ὅτι
θὰ σᾶς προσέξῃ, μετ' ὀργῆν, πού τὴν ἀξίζετε. Ἡ εἰλικρινὴς
χριστιανικὴ ἀγάπη θὰ εἶναι ἡ κατευθυντήριος γραμμὴ τῆς
ζωῆς μου καὶ τῆς ποιμαντορίας μου. Τὸ πρόγραμμά μου εἶναι
Πρόγραμμα ἀγάπης. Ὡς ἔμβλημα θὰ ἔχω τὸ «οὐκ
ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι». Διότι πιστεύω ἀκρα-
δάντως καὶ ἐγώ, ὅτι «ἡ ἀγάπη θὰ σώσῃ τὸν κόσμον». Ἡ
ἀγάπη, πού ἀποτελεῖ τὸ πεντόσταγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ
τῆν πεμπτοσύνην τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὸν ζωτικὸν χώρον τοῦ
ἀνωτέρου πολιτισμοῦ. Διότι ἀγάπη εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Καὶ
ἂν γίνουσι λάθη—ἀνθρώπινα πάντως καὶ ἀθέλητα, διότι δὲν
τρέφω τὴν αὐταπάτην, ὅτι εἶμαι δῆθεν ἀλάθητος—μετὰ τὴν
ἀγάπην καὶ πάλιν θὰ φροντίζωμεν νὰ τὰ ἐπανορθώσωμεν.

Ἐχω τὴν συναίσθησιν τῆς κρισιμότητος τῶν καιρῶν. Καὶ
ἔχω συλλάβει τὰ προβλήματα, τὰ γενικά καὶ τὰ τοπικά. Καὶ
διὰ τοῦτο ἐτέθη, ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς ἐνθρονισέως μου, ἐπὶ
τὸ ἔργον, τὸ δύσκολον καὶ βαρὺ. Εἰς τοῦτο παρακαλῶ καὶ
πάλιν νὰ θελήσετε νὰ με βοηθήσετε. Ἀπὸ τοῦ κ. Νομάρχου
καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχῶν τοῦ Νομοῦ, οἱ ὅποιοι κατὰ τρόπον
πανηγυρικὸν ὑπεσχέθησαν συμπαράστασιν, μέχρι τοῦ τε-
λευταίου ἀγρότου, ἐργάτου καὶ ναυτικοῦ (τοὺς τελευταίους
τούτους—ἀγρότας, ἐργάτας καὶ ναυτικούς μετὰ τῶν οἰκογε-
νειῶν των—τοὺς αἰσθάνομαι πολὺ κοντὰ εἰς τὴν καρδίαν μου).
Καὶ θὰ με βοηθήσετε μετὰ τὸν τρόπον του ὁ καθείς, μετὰ τὴν ἀφο-
σίωσίν σας πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, μετὰ τὰς προσευχὰς
σας.

Κατ' ἐξοχὴν βεβαίως ὁ Ἱερός Κλήρος καὶ αἱ Μοναχικαὶ Ἀδελ-
φότητες. Ἐλπίζω, ὅτι θὰ ἐπρόσδεξαν ὅσα εἶπα κατὰ τὴν ἐν-
θρονισίῳ μου εἰδικῶς δι' αὐτοὺς. Ἱεροπρεπεῖς καὶ εὐλαβεῖς,
ἀφιλάργυροι καὶ φιλάνθρωποι, μετὰ τὴν φλόγα τῆς πίστεως
καὶ τὴν πνοὴν τῆς ἀγάπης, μετὰ τὴν πνευματικότητα, ἀλλὰ καὶ
κοινωνικότητα, τὴν καλῶς ἐννοουμένην, λειτουργοὶ τοῦ Θε-
οσωστῆριον καὶ τῆς κοινωνίας—φροντίζοντες νὰ μὴ σκανδα-
λίσουν ποτέ οὔτε μίαν ψυχὴν, διότι «φοβερὸν τὸ ἔμπεσεῖν
εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος», ἀλλὰ νὰ σώζουν ψυχὰς ἀθανάτους,
ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀπέθανεν. Ἀνανεώσατε, προσφιλεῖς μου
ἱερεῖς, τὰς ἱεράς ἀποφάσεις σας ὑπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Κυρίου,
τοῦ «ετάζοντος καρδίας καὶ νεφροῦς». Ριφθῆτε καὶ σεῖς εἰς τὸ
ἔργον σας τὸ ὑψηλὸν καὶ σωτήριον.

Προσγειωμένοι πάντοτε καὶ μετὰ σύνθημα : τὴν ἀγάπην τοῦ
Χριστοῦ.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας τὴν κρίσιμον, ἐποχὴν πυραύλων καὶ
διαστημοπλοίων, διαπλανητικῶν ταξιδίων μετὰ περιπάτους
εἰς τὸ διάστημα, ἀλλὰ καὶ μετὰ πλοῦτον κακίας καὶ πτωχείαν
ἀγάπης (διότι «ἐψύγη ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν») —τὸ ἐπανα-
λαμβάνω : ἡ ἀγάπη θὰ σώσῃ τὸν κόσμον. Ἡ Μυροβόλος
Χίος θὰ πρέπει νὰ ἀποπνέῃ παντοῦ καὶ πάντοτε τῆς χριστια-
νικῆς ἀγάπης τὸ ἄρωμα, ὥστε νὰ γίνῃ Μυροβόλος τῆς ἀγάπης.
Τὰ ἡρωϊκὰ Ψαρὰ νὰ παρυσιάσουν τὸν ἡρωϊσμόν τῆς καλω-
σύνης. Καὶ τὸ ἀρχοντικὸ Νησί τῶν Οἰνουσσῶν νὰ ἐμφανίσῃ
τὴν ἀληθινὴ ἀρχοντιά τῆς χριστιανικῆς εὐγενείας.

Τὸ ἱερὸν συμβόλαιον, τὸ ὅποιον συνήψαμεν, ἄς τὸ σεβα-
σθῶμεν. Ἀπαντήσατε καὶ σεῖς ὅλοι—κληρικοὶ καὶ λαϊκοί—εἰς
τὸν συναγεμῶν τὸν συνειδήσεων, τὸν συναγεμῶν τῆς ἀγά-
πης, πού ἐκήρυξα.

Μὲ πίστιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλλάδα».

Ἱερά Μητρόπολις Ἀργολίδος

Τὴν Τετάρτην, 18 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους καὶ ὥραν 10 π.μ.,
εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, ἐν Ναυ-
πλίῳ, συνήλθε τὸ 3ον ἐτήσιον Συνέδριον τῶν Ἐφημερίων τῆς

Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀργολίδος κ. Χρυσοστόμου, μετὰ τὴν τελεσθεῖσαν παρ' Αὐτοῦ, συμπαραστατομένου ὑπὸ πολλῶν Ἱερέων, Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου, καθ' ἣν ὠμίλησεν ἐπικαιρῶς.

Μετὰ τὴν προσευχὴν, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἀπημύθη πρὸς τοὺς Αἰδεσιμωτάτους Ἐφημέριους, ὑπογραμμίσας τὴν ἀνάγκη τῆς ἐσωτερικῆς τῶν ἀνακαινίσεως καὶ τῆς ἀναζωπυρήσεως τοῦ δοθέντος χαρίσματος. Ἐν συνεχείᾳ ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τὸν πρῶτον εἰσηγητὴν, πρωτοπρεσβύτερον Εὐάγγελον Στασινόπουλον, ὅστις ὠμίλησεν ἐπὶ τοῦ θεματός: «Τὰ γνωρίσματα τοῦ Ποιμένος». Μετὰ τὴν εἰσηγήσιν ἐγένετο σχετικὴ συζήτησις.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἐγένετο ἡ δευτέρα συνεδρία, καθ' ἣν εἰσηγήθη τὸ θέμα: «Ὁ Ποιμὴν καὶ τὸ ποίμνιον», ὁ πρεσβύτερος Γεώργιος Γιαννόπουλος, καὶ ἐπηκολούθησε σχετικὴ συζήτησις.

Τὴν ἐπομένην, εἰς τὸ ἐν Ἄργει Παρεκκλήσιον τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, εἰς τὸ κτίριον τῆς Χριστιανικῆς Ἑστίας Νεανίδων Ἀργους, ἐτελέσθη ἡ Θεία Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, συμπαραστατομένου ὑπὸ πολλῶν Ἱερέων, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπραγματοποιήθη ἐκεῖ ἡ τρίτη καὶ τελευταία συνεδρία, καθ' ἣν ὁ πρωτοπρεσβύτερος Κωνστ. Σχινοχωρίτης εἰσηγήθη τὸ θέμα: «Ὁ Ποιμὴν καὶ τὰ παιδιὰν». Ἐπηκολούθησε σχετικὴ συζήτησις καὶ ἡ Ἱερά Σύναξις ἐτελείωσε μὲν νοουθεσίας, ὁδηγίας καὶ συμβουλὰς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου, ὅστις κατέκλεισε τὰς γενομένας εἰσηγήσεις καὶ συζητήσεις διὰ τῆς ἐξαγωγῆς συμπερασμάτων ἐποικοδομητικῶν καὶ συντελεστικῶν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἱεροῦ ἔργου τοῦ Ἐφημερίου, εὐχρηθεὶς εὐδόσων καὶ εὐλογίαν πλουσίαν παρὰ Θεοῦ.

Ἐν συνεχείᾳ, ἀπαντῆσες μετέβησαν εἰς τὸ παραπλευρῶς τοῦ κτιρίου τῆς Χριστ. Ἑστίας ἀνεγειρόμενον κτίριον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Οἰκοτροφείου Θηλέων, εἰς τοὺς δύο ὁρόφους τοῦ ὁποίου, ἀποπερατωθέντας ἤδη, στεγάζονται 25 μαθητρίαι, ὅπου ἐτελέσθη Ἁγιασμός ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

Ἱερά Μητρόπολις Σύρου

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου κ. Δωρόθεος ἐπεσκέφθη ἐσχάτως καὶ τὰ πλεον ἀπομακρυσμένα χωρία τῆς ἐπαρχίας του.

Εἰς τὴν νῆσον Ἄνδρον παρέμεινεν ἐπὶ δεκαπενθήμερον, καθ' ὃ ἔλαβε χώραν καὶ τὸ ἱερατικὸν συνέδριον τῶν ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἐφημερίων τῆς νήσου. Πλὴν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, ὁ ὁποῖος ἐξέθεσε τὰ ἀπασχολοῦντα σήμερον τὴν Ἐκκλησίαν προβλήματα, ὠμίλησαν ἱερεῖς καὶ καθηγηταὶ θεολόγοι ἐπὶ τῶν ἀκολουθῶν θεμάτων: «Ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ἐνορίᾳ του», «Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα», «Ὁ ἱερεὺς ὡς ἐξομολόγος», «Τὸ τιμημένο ράσο», «Ἡ αἵρεσις τῶν Εὐαγγελικῶν», «Περὶ ξένων θρησκευτικῶν προπαγανδῶν» κ.τ.λ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως μετὰ τῆς τιμίας συνοδείας Αὐτοῦ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας, περαιτέρω τῆς Α. Ἁγιότητος τοῦ Πάπα Παύλου τοῦ ΣΤ', τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Γενεύῃ, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου, 7ης Ὀκτωβρίου καὶ τὴν θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς, 8ης ἰδίου μηνός.

Εἰς τὸ τέλος τῆς θ. Λειτουργίας, ὁ Πατριάρχης ἀνέλυσε τὸ πρόγραμμα τῶν ἐπισκέψεων τούτων, ὡς καὶ τοὺς λόγους καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, ἐρειδομένους ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καὶ βάσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἥτοι τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἀπεχαιρέτησε τὸ εὐσεβὲς καὶ ἀγαπητὸν Αὐτῷ

ποιμνιον, εὐχαριστήσας ἅμα αὐτὸ καὶ τὸν Τύπον καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὰς πρὸς τὸν Ὑψίστον προσευχὰς αὐτῶν.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Πατριάρχης ἐδέχθη ἐν τῷ Γραφείῳ Αὐτοῦ τοὺς Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς κ.κ. Προξένους καὶ τοὺς Ἐκπροσώπους τῆς Ὁμογενείας ἡμῶν, ἀπὸ μέρους τῆς ὁποίας προσεφώνησεν ὁ Ἐντιμ. κ. Ἀλέξανδρος Χατζόπουλος, εὐχρηθεὶς κατευόδιον, ἀπήντησε δὲ ὁ Πατριάρχης, ἀναπτύξας τὴν ἰδέαν, ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι τόσῳ εὐκόλῳ, ὅσῳ καὶ δύσκολον καὶ δηλώσας, ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ταξιδίου θὰ ἔχη νοερώς τὸ Πλήρωμα συμπορευόμενον εἰς τὴν ἱεράν ταύτην ἀποστολήν.

—Ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον ΣΤ', ἐξεδόθη συγχρόνως εἰς τὸ Βατικανὸν καὶ εἰς τὸ Οἰκουμηνικὸν Πατριαρχεῖον τὸ ἐξῆς ἀνακοινωθέν:

«Ἡ Α. Θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α', συνοδευόμενος ὑπὸ τεσσάρων Σεβ. Μητροπολιτῶν μελῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἄλλων προσώπων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, θέλει μεταβῆ εἰς Ρώμην, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν Α. Ἁγιότητα τὸν Πάπαν Παῦλον τὸν ΣΤ' τὴν Πέμπτην, 26ην Ὀκτωβρίου 1957.

Θέλει ἀφίχθῃ εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Φιουμιστίνο κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν περὶ ὥραν 9.30' π.μ. καὶ ἀναχωρήσει ἐκ Ρώμης τὸ Σάββατον, 28ην Ὀκτωβρίου καὶ ὥραν 16.30' μ.μ.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔσται φιλοξενούμενος τῆς Α. Ἁγιότητος τοῦ Πάπα καὶ θέλει διαμείνει εἰς τὸ Ποντιφικὰ διαμερίσματα τοῦ Πύργου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἐντὸς τοῦ Βατικανοῦ.

Τὴν πρωΐαν τῆς 26ης Ὀκτωβρίου, τὸν Πατριάρχην θὰ ὑποδεχθῇ ὁ Πάπας, περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἐπισκοπικῆς Συνόδου ἐν τῇ Βασιλικῇ τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἐνθα θέλει λάβει χώραν εἰδικὴ ἱεροτελεστία.

Ἀκολουθῶς, ὁ Πάπας καὶ ὁ Πατριάρχης θὰ ἔχωσιν ἰδιαιτέρων συνομιλίαν.

Λεπτομερὲς πρόγραμμα τῆς ἐπισκέψεως ταύτης θέλει ἀνακοινωθῆ ἀργότερον».

—Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμηνικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας ἀπέστειλε πρὸς τὴν Α. Ἁγιότητα τὸν Πάπαν Παῦλον ΣΤ' τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Αὐτοῦ Ἁγιότητα
Πάπαν Παῦλον τὸν ΣΤ'
Βατικανόν

Ἐγγύτατα τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμίᾳ Ἁγιότητι εὐρισκόμενοι, τῷ πνεύματι καὶ τῇ καρδίᾳ, μετὰ βαθείας ἀγάπης καὶ τιμῆς ἀπευθύνομεν Αὐτῇ καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν συνερχομένη Ἐπισκοπικῇ Συνόδῳ μῆνυμα ἐγκαρδίου ἀδελφικοῦ χαιρετισμοῦ, ἐπὶ αἰσία ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν Αὐτῆς.

Ὁλοψύχως εὐχόμεθα πλήρη εὐδόσων τοῦ Συνοδικοῦ ἔργου ἐπ' ἀγαθῷ τῆς προσφιλεστάτης ἡμῖν Ἁγίας Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ συμπάσης τῆς Χριστιανωσύνης. Ἐπιφύλασσομενοι, ἵνα ἐκδηλώσωμεν τὴν ἀγάπην ἡμῶν πρὸς τὴν Σύνοδον ταύτην καὶ προσωπικῶς, ἐν Ρώμῃ, ἀσπαζόμεθα τὴν Ὑμετέραν λίαν ἀγαπητὴν Ἁγιότητα ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

Φανάριον 29-9-1967

† Πατριάρχης Ἀθηναγόρας».

Εὐχαριστῶν διὰ τὰ συγχαρητήρια, ἡ Α. Ἁγιότης ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' ἀπήντησεν ὡς ἀκολουθῶς:

«Αὐτοῦ Ἁγιότητα Ἀθηναγόραν
Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην
Φανάριον

Εὐχαριστοῦμεν ἐκ μέσης καρδίας τῇ Ὑμετέρᾳ Ἁγιότητι ἐπὶ τῇ νέᾳ ταύτῃ ἐκδηλώσει ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐν τῇ

εὐτυχεῖ προοπτικῆ τῆς προσεχοῦς ἡμῶν συναντήσεως, ἐπιναλαμβάνομεν πρὸς Αὐτὴν τὴν ἀδελφικὴν ἡμῶν ἀγάπην ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Βατικανόν, 30—9—1967

† Πάπας Παῦλος ὁ ΣΤ΄.

—Προερχόμενοι ἐκ διαφόρων τμημάτων τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἀφίκοιτο εἰς τὴν Πόλιν καὶ τῆ 5ῃ Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, εἰκοσι Σέρβοι Ὁρθόδοξοι Ἱερεῖς, μετὰ τῶν πρεσβυτέρων αὐτῶν.

Ὁ Πατριάρχης, δεχθεὶς αὐτοὺς μετὰ πολλῆς χαρᾶς, ἀνεφέρθη εἰς τὸ νέον κλίμα ἀδελφότητος, τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐξέφρασε τὴν χαρὰν Αὐτοῦ, ὅτι ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῆ τὴν χώραν αὐτῶν, ἐνθα ἔζησεν ἐπὶ ἐξ ἔτη, καὶ τὸν σεπτὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας αὐτῶν καὶ ἐπεδαψίλευσεν αὐτοῖς τὰς Πατριαρχικὰς Αὐτοῦ εὐχὰς.

—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 8ῃ Ὀκτωβρίου ἐ. ἔτους, τὸν νέον Γ. Πρόξενον τῆς Ἑλλάδος ἐν Κ/πόλει, ἐντιμότατον κ. Ἰωάννην Γρηγοριάδην, ὑποβαλόντα Αὐτῷ τὰ ἑαυτοῦ σεβάσματα καὶ ἐκζητήσαντα τὴν Πατριαρχικὴν εὐλογία, ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν νέων καθηκόντων αὐτοῦ.

Ὁ Πατριάρχης, συγχαρεὶς αὐτῷ θερμῶς ἐπὶ τῇ ἀποστολῇ αὐτοῦ ἐν τῇ ὡς ἄνω θέσει, ἠύχθη πασαν παρὰ τοῦ Ὑψίστου ἐνίσχυσιν καὶ ἐπεδαψίλευσεν αὐτῷ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Ἱερά Μητρόπολις Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς

Τὴν 27/10/67, ἡμέραν Παρασκευὴν καὶ ὥραν 12ην μεσημεριανὴν ἐφθασαν εἰς Ἀθήνας μὲσω Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας, ὁμάς ἐπτά διασήμων χειρουργῶν ἰατρῶν ἐξ Ἀμερικῆς. Οὗτοι θὰ παραμείνουν εἰς Ἀθήνας δύο μῆνας καὶ θὰ κάμουν ἐγχειρήσεις καρδίας ἀνευ ἀμοιβῆς. Ἐφερον μαζί τὸν 690 κιλά μηχανήματα καὶ τὰ ἀπαραίτητα φάρμακα διὰ τὴν χειρουργικὴν θώρακος. Ἡ ἱεραποστολὴ αὐτῆ τῶν ἰατρῶν ἐπραγματοποιήθη τῇ εὐλογίᾳ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, τῇ συνεργασίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἀεροπορίας, τῇ γενναιοδωρίᾳ ὀρισμένων ὁμογενῶν καὶ τῇ μερίμνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Πρεσβ. Παναγιώτου Καλέλλη, ἱερατικῶς προϊσταμένου τῆς Ἁγίας Τριάδος, Westfield, N. J.

Τὴν φιλοξενίαν τῶν ἐπτά ἰατρῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνέλαβε τὸ Νοσοκομεῖον «Εὐαγγελισμός», ὅπου καὶ χειρουργοῦν. Οἱ ἐπτά ἰατροὶ, ἀνήκοντες εἰς θρησκευτικὴν ἱεραποστολικὴν Ὀργάνωσιν, ἐζήτησαν ὅπως πρὸ οἰασθῆποτε ἄλλης ἐπισκέψεως τῶν ἡ ἐνεργείας τῶν ἐπισκεφθῶν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ λάβουν τὴν εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας. Ἐντεῦθεν ἡ Α.Μ. τοὺς ἐδέχθη τὸ ἀπόγευμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου εἰς μακρὰν ἀκρόασιν, τῇ δὲ 30ῇ τοῦ ἰδίου μηνὸς προέστη ἐν τῷ Νοσοκομείῳ «Εὐαγγελισμός» τοῦ Ἀγιασμοῦ, ὁ ὁποῖος προηγήθη τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐγχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ γίνουσι ἐξ ὀλοκλήρου δωρεάν. Τοὺς Ἀμερικανούς εἰς τὴν ἀκρόασιν παρὰ τῷ Μακαριωτάτῳ συνώδεναν ὁ καθηγητὴς κ. Θ. Δοξιάδης καὶ ὁ ἰατρὸς Δρ Σταθάτος, Διευθυντὴς τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλή-

ρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Μαρίνης Ὁρησείου, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν Ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Ὀκτωβρίου 1967

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου α) ἐν τῷ Ἱερῷ ναῷ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Λεωφόρου Συγγροῦ καὶ β) ἐν τῷ Ἱερῷ ναῷ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Νέας Ἰωνίας (Ἰννεπόλεως), καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους νὰ καταλάβωσι τὰς ἐφημεριακὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν Ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου 1967

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Κλητῆριον Ἐπίκριμα

[1]

Πρὸς

τὸν Διάκονον Εὐάγγελον Ἀρβανίτην
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῇ 20ῇ Νοεμβρίου ἡμέρᾳ Δευτέρα καὶ ὥρα 8 π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος περὶ ἧς κατηγορίας ἀπελογῆθης ἐνώπιον τοῦ ἐκτελοῦντος χρέη ἀνακριτοῦ ἱερέως Ἐμμ. Βολουδάκη. Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Ὀκτωβρίου 1967

Ὁ Προεδρεύων τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς
† Ὁ Περιστερῆς ΗΛΙΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ («Ὁ Ἅγιος Ταξιάρχης Μιχαὴλ») τῆς ἐνορίας Χαλκίδος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1967

† Ὁ Χαλκίδος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ΔΙΑΚΟΝΟΥ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς τῆς ἐνορίας Χαλκίδος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1967

† Ὁ Χαλκίδος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Διακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου τῆς ἐνορίας Χαλκίδος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1967

† Ὁ Χαλκίδος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΩΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν προκηρύσσει διαγωνισμὸν διὰ τὴν πλήρωσιν δέκα (10) θέσεων τοῦ Α1 Κλάδου Διοικητικοῦ—Λογιστικοῦ ἐπὶ ἰσαγωγικῷ βαθμῷ 8ω Α' Κατηγορίας τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Κλήρου Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ), ἐνεργηθησόμενον ἐν Ἀθήναις τὴν 28ην Δεκεμβρίου 1967 (ἡμέραν Πέμπτην).

Εἰς τὸν διαγωνισμὸν γίνονται δεκτοὶ Ἕλληνες πολῖται γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1933 ἕως καὶ 1946, κεκτημένοι πτυχίον Νομικῆς ἢ Πολιτικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν ἢ Μαθηματικῶν ἢ Θεολογίας Πανεπιστημίου ἢ τῆς ΑΣΟΕΕ ἢ τῆς ΠΑΣΠΕ ἢ τῶν Ἀνωτάτων Βιομηχανικῶν Σχολῶν Πειραιῶς ἢ Θεσσαλονίκης τριτοῦς ἢ τετρατοῦς φοιτήσεως.

Αἱ αἰτήσεις τῶν ὑποψηφίων ὑποβληθήσονται μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν, ὡς ταῦτα καθορίζονται ἐν τῇ προκηρύξει, εἰς τὸ ΤΑΚΕ (Τμήμα Γραμματείας—Προσωπικοῦ) ὁδὸς Σοφοκλέους 4, μέχρι καὶ τῆς 17ης Νοεμβρίου 1967.

Οἱ ὑποψήφιοι θὰ ἐξετασθῶσι γραπτῶς εἰς τὰ μαθήματα: 1) Ἐκθεσις Ἰδεῶν, 2) Συνταγματικῶν καὶ Διοικητικῶν Δίκαιον, 3) Λογιστικῆ καὶ 4) Δημόσιον Λογιστικόν, (Ἀνάλυσις ἐξεταστέας ὕλης εἰς ΦΕΚ 598/1965 καὶ 636/1967—τεῦχος Β').

Πλείονες πληροφορίες παρέχονται εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους παρὰ τῷ ΤΑΚΕ (Τμήμα Γραμματείας—Προσωπικοῦ) ὁδὸς Σοφοκλέους 4 καὶ τῷ ΑΣΔΥ (Σοφοκλέους 5—8ος ὄροφος—Γραφεῖον 3).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24—10—67

Ὁ Προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος
Α. ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνώσιν τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν χορηγεῖ κατ' ἔτος ὑποτροφίας διὰ σπουδᾶς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν εἰς πτυχιούχους θεολόγους συνιστωμένους πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ οἰκείου ἱεράρχου καὶ τριῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς διὰ τε τὸ ἥθος καὶ τὰ ἀκαδημαϊκὰ αὐτῶν προσόντα. Σκοπὸς τῶν ὑποτροφιῶν τούτων εἶναι κατὰ πρώτον λόγον ἡ γνωριμία τῆς ζωῆς καὶ δρασεως τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν καὶ μόνον δευτερευόντως ἡ ἀκαδημαϊκὴ ἐξέλιξις τοῦ ὑποψηφίου, ἀπαραίτητος δὲ προϋπόθεσις τυγχάνει ἡ προθεσις τούτου, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του πρὸς προσφορὰν τῶν ὑπηρεσιῶν του εἰς αὐτήν.

Ἐκτὸς τούτων, τὸ Π.Σ.Ε. χορηγεῖ ἐνίοτε καὶ ὑποτροφίας εἰδικὰς δι' ἐπιστημονικὴν ἔρευναν (fellowships) εἰς θεολόγους προηγμένους ἤδη εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, περὶ ὧν ἰσχύουσιν εἰδικαὶ προϋποθέσεις.

Διὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω οἱ ἐνδιαφερόμενοι δεόν νὰ ἀπευθύνωνται εἰς τὸν Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀλληλοβοηθείας καὶ Σχέσεων μετὰ τῶν Ἐξέων Ἐκκλησιῶν, Ζωοδόχου Πηγῆς 10, β' ὄροφος.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερωσύμου, Σχέδιον ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου πρὸς τοὺς ἐν Ἀθῆναις ξένους ἀναποκριτάς.

Ἀπαντήσεις εἰς τὰ Εἰρηνικὰ Γράμματα τοῦ Μακαριωτάτου.

Γνωμοδοτήσεις περὶ τοῦ Χιλιασμοῦ: α) τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. β) Τοῦ Καθηγητοῦ Κωνστ. Δ. Μουρατίδου.

Γεωργίου Σταυροπούλου, Ἡ ἀσφάλεισι τῶν ἱεροφαιτῶν.

Ὑπουργικὴ ἐγκρισις ὑπ' ἀριθ. 251035/1984.

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, Ἐν ὄψει τῆς Συνόδου.

Μητροπολίτου Ζιχνῶν Νικοδήμου, Ζητήματα ἐκκλησιαστικῆς δεοντολογίας.

Πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Φούσκα, Δ.Φ., Ποιμαντικὴ τοῦ Τουρισμοῦ.

Παναγιώτου Ἱ. Μπρατσιώτου, Ἡ ἑλληνικὴ μας κληρονομία.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Λένορμαν 185 — Ἀθῆναι — Τηλ. 530.318

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι